

خبرنامه

پسته

انجمن پسته ایران Iran Pistachio Association

سال سوم - اسفندماه ۱۳۸۹ - شماره ۵۰

ویژه نامه نوروزی

اولین نشانه های بهار
در باغ های پسته
پسته؛ رقابت یا انحصار؟

نوروز عالم افروز
بر گلهایی از پرونده قطور آب

شرکت کارا

طراح و سازنده دستگاههای فرآوری
پسته و خرما

Kara Company

نخاله گیر ۵۰۰۰

پسته پوستکن ۵۰۰۰

پسته پوستکن ۳۰۰۰

غربال گوی جمعکن

رطوبت گیر

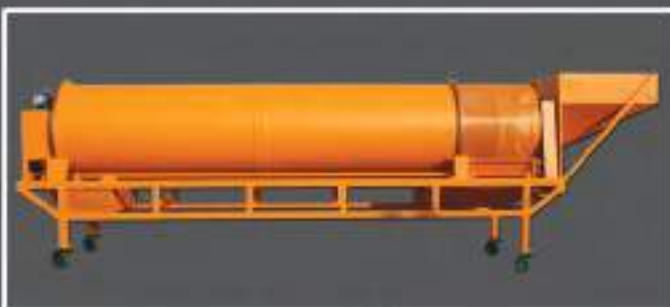
حوض تفکیک و شستشو

گوی جمعکن ۵۰۰۰

کال پوستکن ۵۰۰۰

جداکن سوزنی

کرمان . جاده جوبار . شهرک صنعتی شماره یک

کد پستی : - ۷۶۱۳۵ صندوق پستی: ۷۶۳۵۱۹۴۸۴۸

تلفن کارخانه : ۳۲۱۴۰۰۰ (۰۳۴۱)

فاکس : ۳۲۲۶۱۳۹ (۰۳۴۱)

پست الکترونیک: sale@karaco.ir

وب سایت: www.karaco.ir

شرکت ادوات کشاورزی تهامی

عرضه کننده انواع سموم، کودهای آلی، لوله های آبرسانی
نماینده گی شرکت شیماگرو در استان کرمان
نماینده گی دلتا پارس نهاده در جنوب شرق کشور

با مشاوره رایگان برای کشاورزان عزیز

تلفکس: ۰۳۴۲-۴۲۲۹۷۷۷

همراه: ۰۹۱۳۱۹۹۳۶۷۸

نشانی: زرند، خیابان بهشتی
ادوات کشاورزی تهامی

فراوری پسته ایرانی با تکنولوژی روز دنیا

THE PREMIUM QUALITY PISTACHIO
www.pisteej.com

خوش قلب باشیم ..

ارگانی هیوم OrganiHUME

Organic Humic Mineral Complex

بالاترین کیفیت کاتالیزور جهانی، بهترین کود آلی

حتی بهترین کودهای دنیا با آب و زمین قلیایی ایران
به یک **کاتالیزور (تجزیه کننده)** نیاز دارند.
شرکت پدیده نوآور نماینده انحصاری ارگانی هیوم در ایران
بهترین کاتالیزور جهان را برای شما به ارمغان آورده است.

بنا به تائید و تجربه کشاورزان، با استفاده از ارگانی هیوم

هزینه‌ها را **حداقل ۴۰ درصد کاهش** و برداشت را **حداقل ۴۰ درصد افزایش** دهید»

● اصلاح و غنی کننده خاک ● ایجاد مقاومت در برابر سرما و گرمزدگی ● صد در صد طبیعی (ارگانیک)

www.organihume.com

نشانی: کرمان، بلوار جهاد، نبش کوچه ۶۰، پلاک ۷ - تلفکس: ۰۳۴۱ ۲۴۷۰۹۵۷ - ۰۳۴۱ ۲۴۳۷۷۶۵

تلفن همراه: ۰۹۱۳۶۶۴۲۵۲

فرآوری، تولید، بسته بندی و صادرات پسته

بسته بندی سبزی کرمان

دارنده گواهینامه های ISO ۲۲۰۰۰ و HACCP از شرکت TUV NORD آلمان

نشانی: کرمان، کیلومتر ۴ جاده زنگی آباد،
شرکت بسته بندی سبزی کرمان (گرامی)
تلفن: ۰۳۴۱-۲۷۵۲۴۴۴
نمابر: ۰۳۴۱-۲۷۵۲۳۱۶

باغ‌ها بی‌سته

میزگرانیها نیاکا

در حفظ آن بکوشیم

کنسالت

- ◆ حشره کش تماسی و گوارشی
- ◆ موثرترین حشره کش برای کنترل پسیل و چوبخوار پسته
- ◆ کم خطر برای زنبور عسل و حشرات مفید
- ◆ کم مصرف

شرکت سازگان شیمی (سهامی خاص)

■ آدرس: تهران - خیابان سید جمال الدین اسدآبادی - نش کوجه ۴۳ - پلاک ۳۹۵ - ساختمان ظفر - طبقه سوم - واحد ۱۳ ■ تلفن: ۰۲۱ ۸۸۲۱۳۳۸۹ ■ فکس: ۰۲۱ ۸۸۰۶۸۳۹۷

سازگان شیمی
SAZGAN CHEMI

شرکت آرمان سبز آدینه

arman sabz adineh co.

راز سرزمینهای حاصلخیز

The Secret of Prolific Farms

تأمین کننده معتبرترین نهاده های کشاورزی

کاملترین تغذیه باغات پسته با محصولات شرکت آرمان سبز

arman sabz adineh co.

Add.: No.4, Saba Alley, Northern Sheikh Bahae St., MollaSadra Ave. Tehran, Iran
Tel: 00 98 21 83503 (50 Lines)
Fax: 00 98 21 83507333

آدرس: تهران، میدان ونک، خیابان ملا صدرا،
خیابان شیخ بهایی شمالی، بن بست صبا، پلاک ۴
تلفن: (۵۰ خط) ۰۲۱-۸۳۵۰۳
فکس: ۰۲۱-۸۳۵۰۷۳۳۳

www.adinehgroup.com

شرکت کشت و صنعت فدک

آدرس: کیلومتر ۹۵ جاده قدیم تهران ساوه، بعد از فلکه ساعت، شهرستان مامونیه،
جاده روستای خشکروود کیلومتر ۱۸ کد پستی: ۳۷۷۶۱۳۱۱۱
تلفن: ۰۲۵۶۵۴۲۳۳۷۴-۷۵ فکس: ۰۲۵۶۵۴۲۳۳۷۳

شرکت بنه سبز امین

اسن زاده

بزرگترین مرکز فرآوری و خرید پسته در خراسان رضوی و خراسان جنوبی

www.iran-pistachio.com

ترمینال ضبط پسته: خراسان جنوبی -
قائن - مقابل پلیس راه

تلفن ۲ و ۵۲۴۱۱۸۰ - ۵۶۲ - ۵۲۴۱۱۸۱ - ۵۶۲

تهران، خیابان پانزده خرداد، سرای امید،
حیاط دوم، طبقه دوم، پلاک ۲۵ و ۲۷

تلفن: ۴ - ۳۳۹۶۸۷۴۲ - ۲۱ - ۳۳۹۶۸۰۹۶ - ۲۱ - ۳۳۹۶۸۰۹۶

پسته

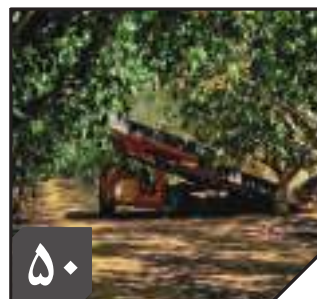
پسته خبرنامه

ویژه نامه نوروزی
نشریه خبری تحلیلی انجمن پسته ایران
سال سوم / شماره ۵۰ / اسفند ۱۳۸۹
سر دبیر: علی صادقی
مدیر هنری: ابوالفضل صحرایی

*دفتر مرکزی انجمن - کرمان
تلفن: ۰۳۴۱-۲۴۷۷۶۹۱-۹۳ / نمابر: ۰۳۴۱-۲۴۷۷۶۹۰
پست الکترونیکی: KERMAN@PISTACHIOASSOCIATION.COM
*دفتر انجمن - تهران
تلفن: ۰۲۱-۲۲۹۶۶۹۲۸-۹ / نمابر: ۰۲۱-۲۲۹۵۷۹۹۹
پست الکترونیکی: TEHRAN@PISTACHIOASSOCIATION.COM
INFO@PISTACHIOASSOCIATION.COM
سایت انجمن پسته: WWW.PISTACHIOASSOCIATION.COM
تلفن خبرنامه: ۲۲۹۴۲۳۷۱
ایمیل خبرنامه: khabarnamep@yahoo.com

نقل مطالب با ذکر ماخذ بلامانع است.

- ۸..... سر مقاله
- ۹..... پیام انجمن
- ۱۱..... نوروز باشکوه ترین یادگار ایرانیان / ترنم سبز
- ۱۲..... هفت سین ایرانی؛ سفرهای به گسترده گی جهان
- ۱۳-۱۸..... راهی که تا امروز با هم آمدم / راهی که از فردا در پیش داریم
- ۲۲-۲۹..... آشنایی با خادمان صنعت پسته ایران
- ۳۱-۳۸..... برگهایی از پرونده قطور آب
- ۴۳-۴۸..... مدیریت باغ پسته در فصل بهار
- ۵۰-۵۷..... رقبای پسته ایران: دوست یا دشمن؟
- ۵۸..... پسته: رقابت یا انحصار
- ۶۰-۶۳..... تحلیل تغییر مقاصد صادراتی پسته ایران
- ۶۵..... نوروز عالم افروز
- ۶۶..... پسته و سلامت
- ۶۷..... پسته در آشپزخانه
- ۷۰-۷۱..... جدول کلمات متقاطع (جدول پسته ای و نوروزی)
- ۷۳..... اقیانوس آبی
- ۷۴..... جاودانه ها

خبرچیدست، و خبرنامه را چه پیامی است؟

اول سلام؛

و اما بعد، آیا دقت کرده‌اید که وقتی به دوست، همکار، قوم، خویش و آشنا می‌رسیم، بعد از سلام و احوالپرسی چه می‌گوییم؟ اغلب آیا، باب گفت‌و‌گورا با این سوال نمی‌گشائیم که می‌پرسیم: «چه خبر؟» و منتظریم تا خبر تازه‌ای از مخاطب بشنویم، یا می‌گوئیم: «خبر تازه را شنیدی؟» و شروع می‌کنیم به نقل خبری که بتازگی شنیده‌ایم. می‌خواهیم بدانیم که آیا او نیز آنچه را ما شنیده‌ایم، شنیده است و اگر شنیده آیا درست همان چیزی است که ما شنیده‌ایم. راستی چرا کنجکاویم که بدانیم: «تازه چه خبر؟»
جامعه‌شناسان به این سؤال اینطور پاسخ داده‌اند: «آگاهی از رویدادهایی که از نزدیک نمی‌توانیم شاهد آنها باشیم، نوعی احساس امنیت، تسلط بر امور و اعتماد در ما ایجاد می‌کند. با مبادله این اطلاعات، ارتباط میان انسان‌ها برقرار می‌شود. شباهت واکنش افراد به واکنشی که ما در قبال رویدادها و خبرها از خود نشان می‌دهیم، نقش مهمی در ایجاد ارتباط، انتخاب دوست و قضاوت ما درباره شخصیت دیگران ایفا می‌کند، در مقابل، با مسدود شدن جریان انتشار اخبار، تاریکی فرا می‌رسد و اضطراب شدت می‌یابد؛ گویی جهان از تکاپو افتاده و احساس تنهایی، وجود انسان را فرامی‌گیرد.» در مجموع می‌توان گفت اخبار و خبررسانی، زندگی و افکار و فرهنگ ما را تحت تاثیر قرار می‌دهد.
به تعبیر مولوی:

جان نباشد جز خبر در آزمون هر که را افزون خبر، جانش فزون

چه خبر؟ حتماً برای همه «فعالان صنعت پسته» نیز مطرح است، با این ویژگی که منظورشان از «خبر»، رویدادهایی است که به نوعی مربوط به صنعت پسته و تشکل فعالان در این صنعت می‌شود. پاسخ‌هایی نیز که می‌جویند، از این نظر که حلقه‌ای از زنجیره دایره‌وارند و نتیجه کار هر یک از آنها مستقیماً بر کار دیگران تاثیر می‌گذارد، چند وجهی و پیچیده.
بر این اساس است که هیأت مدیره انجمن در نشست مورخ ۸۷/۶/۲۳ انتشار یک خبرنامه اختصاصی را تصویب می‌کند. تقریباً از دوماه بعد انتشار خبرنامه آغاز می‌شود؛ مرحله نخست به صورت چند پیش‌شماره و از نیمه دوم دی‌ماه، با شماره‌گذاری مسلسل و ترتیب انتشار دوهفته‌ای تا به امروز.

براساس تجربه حاصل از انتشار ۵۰ شماره خبرنامه و ۵ پیش‌شماره آن می‌توان گفت: ۱- تهیه و تنظیم اخبار و مطالب خبرنامه پسته، به دلایل مختلف از حساسیت‌های خاصی برخوردار است؛ از جمله: تفاوت دیدگاه‌ها و برداشت‌ها و تفرق آراء اعضا و انتظاراتی که فعالان در هر یک از بخشهای تولید و فرآوری و خدمات و صادرات برای انعکاس خواست‌ها و مطالبات و انتظارات درون صنفی و برون صنفی دارند، و البته مقتضای طبیعی چنین تشکلی است، آن هم در سالهای اولیه فعالیت که هنوز ساختار سازمانی در جهت تحقق اهداف و برنامه‌های پیش‌بینی شده، آنطور که باید شکل نگرفته است.

۲- اعتبار و ماندگاری و تاثیر گذاری نشریه انجمن وابسته به دوشروط اساسی است: الف- مشارکت صمیمانه اعضا و همکاری آگاهانه مسوولان انجمن. ب- صداقت و امانت‌داری خبرنامه در پاسداشت حرمت قلم، با این باور که قلم و بیان به عنوان وسائط و حامل‌های فیض‌رسان فرهنگی و معنوی از موهبت تشریف و تکریم الهی برخوردار شده و از کلام ملکوتی علمه البیان و علم بالقلم خلعت تقدس گرفته‌اند.

*** **

اکنون در آستانه سال ۱۳۹۰، شماره ۵۰ خبرنامه به صورت مجله در ۸۴ صفحه تقدیم شما همراهان گرانقدر می‌شود. سعی بر این بوده که ویژه‌نامه در زمینه‌های مختلف تخصصی و حرفه‌ای مربوط به صنعت پسته، اطلاعات مفید و تازه داشته باشد.
ضمن قدردانی از بذل توجه و همراهی همه عزیزانی که در تهیه مطالب مفید و تخصصی قبول زحمت کرده‌اند، لازم می‌دانم که همچنین از همکاران گرامی خبرنامه نیز که در مراحل مختلف تدوین و نشر، بی‌وقفه تلاش کرده‌اند تا این مجموعه به زیور طبع آراسته شود، قدردانی کنم. از محبت یکایک خوانندگان عزیز که طی سه سال انتشار خبرنامه با حسن ظن به ادامه راه در مسیر صواب دلگرم‌مان کرده‌اند، سپاسگزارم.
امیداست با انتشار خبرنامه پسته، اندکی از وظیفه و تعهدمان را در عرصه خبررسانی صنعت پسته کشور انجام داده باشیم.

با تبریک وشادباش سال نو
علی صادقی - سردبیر

پیام انجمن

چهار سال از تأسیس انجمن پسته ایران گذشت. اکنون تشکل فعالان صنعت پسته کشور وارد دومین دوره فعالیت خود شده است. متأسفانه به دلیل کندی حرکت و بوروکراسی دست و پاگیر نهادهای اداری، و از همه مهمتر، بی توجهی به جایگاه بخش خصوصی - علی رغم تأکیدات اصل ۴۴ قانون اساسی -، برخی اقدامات انجمن در موقع خود به نتیجه نرسیده است، لذا این سؤال در اذهان اعضا و دست‌اندرکاران صنعت پسته باقی است که «هدف از تأسیس انجمن چه بوده است؟». به واقع پاسخگویی به این سؤال مهمترین دغدغه مؤسسان و اعضای هیأت‌امناء و هیأت‌مدیره انجمن بوده و هست، چرا که اقدامات و خط حرکت انجمن تجلی پاسخی است که به این سؤال دارد.

به رغم سابقه تاریخی کشت پسته در ایران، و نزدیک به یک صدسال تولید تجاری و صادرات آن، متأسفانه فعالان این صنعت پیش از تأسیس انجمن پسته ایران، ارگانی مستقل برای حضور در صحنه‌های ملی و جهانی نداشتند و در نتیجه، از بی‌صدایی و یا چندصدایی لطمه‌های جبران‌ناپذیر دیده‌اند. و این در حالی است که اصولاً تشکل‌ها، پیام‌رسان خواست اعضای خود هستند و با پیش تحولات فنی و اقتصادی مؤثر در صنعت، می‌توانند مدافع حقوق و مطالبات جمعی اعضا باشند.

اگر چه سابقه تشکل‌های اقتصادی ایران به بیش از یک قرن می‌رسد اما چندان بی‌راه نیست که بگوییم هنوز در میان فعالان اقتصادی، فرهنگ تشکل‌گرایی و پیروی از تصمیمات جمعی، در ابتدای راه است. صنعت پسته نیز از این بستر تاریخی جدا نیست؛ و چه بسا که در برخی زمینه‌ها از دیگر صنایع کشور - حتی با وزن اقتصادی کمتر - عقب‌تر باشد. این عقب‌ماندگی وقتی بیشتر رخ می‌نماید که در وضعیت تصمیم‌گیری‌های اقتصادی و قانونی مرتبط با پسته تأمل کنیم؛ در مسایلی چون: برخورد غیرقانونی وزارت نیرو با مالکین چاه‌ها و قنوات، تورم ناشی از کسر بودجه دولت، و همزمان، مسأله ثابت نرخ ارز، عدم طراحی قوانین عملی برای جلوگیری از خردشدن اراضی کشاورزی در هر نسل به دلیل توارث، عدم تناسب تسهیلات بانکی با ابعاد صنعت پسته، اختلاط قوانین مربوط به صادرات کالای فله و استانداردهای آن با کالای آماده مصرف، قوانین و مقررات بهداشتی و عدم حضور و یا حضور کم‌رنگ صنعت پسته در تصمیم‌گیری‌های مرتبط با حیات آن و... که بیانگر کندی و بی‌علاقگی سیستم دولتی در پذیرش آراء و دیدگاه‌های بخش خصوصی است.

به این دلیل، انجمن پسته ایران تأسیس شد تا:

فعالان و دست‌اندرکاران پسته را در زیر یک چتر گرد آورد، آرای زنجیره تولید و صنعت پسته کشور را به مراکز تصمیم‌گیر منعکس کند، مطالبات جمعی را شناسایی و پیگیری نماید، اصول رقابت آزاد و جوانمردانه را در صنعت تقویت کند، حافظ حقوق همه فعالان از تولیدکنندگان، فرآوری‌کنندگان و صادرکنندگان باشد، مشکلات رانه در یک حلقه، که در کل زنجیره تولید پیگیری نماید، مدافع صنعت پسته ایران در بازارهای جهانی باشد، و دهها هدف جمعی دیگر و از همه مهمتر، پرآوازه و پایدار کردن نام پسته ایران به دور از رقابت‌بناهای تجاری.

بدیهی است اگر نگاهی به کارنامه انجمن در چهار سال گذشته بیندازیم می‌توان فهرستی از دهها انتقاد، نقصان و یا حتی اختلاف سلیقه در آن یافت و با نگاه منصفانه از میان آنها به موارد متعددی رسید که انجمن به تکلیف خود در پیگیری حقوق اعضا عمل کرده، اگر چه در دستیابی به این حقوق ناموفق بوده باشد.

اکنون، و در آغاز دوره دوم فعالیت، آنچه باقی می‌ماند این سؤال است که «اعضای این صنعت در هر گروه و سطح فعالیت، به منظور تقویت صدای خود چه کرده‌اند؟». لازم است منصفانه به این سؤال پاسخ گوییم که «آیا به میزانی که انتظار بهره‌مندی از عملکرد انجمن را داریم برای پیشرفت اهداف آن سرمایه‌گذاری کرده‌ایم؟»

در هر حال، انجمن نونهالی چهارساله است که قبل از آنکه بتواند پاسخگوی انتظار اتمان باشد، باید راه رفتن، زنده ماندن و زندگی کردن را از همدلی و همراهی اعضا خود بیاموزد. بیا بید همه به این سؤال پاسخ گوئیم که: «برای بالندگی فرزند خود چه کرده‌ایم؟»

محسن جلال پور

رییس هیأت‌مدیره

انجمن پسته ایران

الله نور السماوات والارض

این اندیشه‌ورزی انسان در ادوار کهن بوده و جهان بینی نیاکان ما بر پایه ارزش‌های پاکی که آفریدگار - پروردگار در وجود انسان به ودیعت نهاده، استوار بوده است. ایرانیان دوستداران حقیقت و نیکی بوده‌اند؛ چنانکه در سنگ نیسته برجای مانده از دوران باستان، آرزوی بزرگشان را در زبان دعا به درگاه خداوند چنین بیان می‌کنند: خداوند ما را از گزند «دشمن»، «دروغ» و «خشکسالی» حفظ کن.

فطرت، دوستدار «نور» و «روشنایی» است. «روز» را نماد روشنایی می‌داند؛ در برابر «شب» که نماد تاریکی است. در نظر او «روز» چون آب زلال در زمانه جاری است. در جستجوی سرچشمه روز به بهار رسیده است. بهار را آغاز زندگی و لحظه شروع بهار را، لحظه تحول در جان حیات دیده است. پس، لحظه‌ای را که «روز» نو می‌شود، «نوروز» نامیده است. به گواهی تاریخ، جامعه ایرانی نمونه‌ای از

تجلی زیبایی‌های طبیعت در «بهار» است. «بهار» پیام‌آور شادی طبیعت است در حیات دوباره‌اش، در زنده شدن پس از مردن؛ آغاز شکفتن است پس از پژمردن؛ برخاستن است پس از خفتن؛ ترنم است بعد از سکوت. به قول مولانا:
هست برهان وجود رستخیز / این بهار نو ز بعد برگ ریز
انسان به ندای فطرت، جستجوگر حقیقت است و تشنه آگاهی. هم از آغاز حیات، پوییده و پرسیده که کیست و چیست آن آغازگر؟ انسان به ندای

لبخند و آدمی

با تمرکز نگاه، این ضرب‌المثل «بخند تا دنیا به رویت بخندد» در ذهن‌شان تداعی شود. سپس با جویدن کامل هر مغز و مز مزه کردن مذاق، لذتی خوش بر کام می‌نشیند، که مایه انبساط خاطر و فرو نشستن خشم می‌شود. حسرت همدانی، در دو قرن پیش، در این بیت کوتاه: «یک پسته بخند تا گشاید / دلتنگی غنچه از دهانت»، تعبیری دلنشین برای رفع دلتنگی دارد. چون «غنچه» ی گل سرخ ناگشوده، شباهتی به «دل» فشرده دارد، که چون گشوده شود، زیبایی گل، نمایان و دلتنگی غنچه زایل می‌گردد، و به بیننده نشاط و طراوت می‌بخشد.

پسته یک میوه خشک خوراکی کم‌حجم، اما سرشار از ویتامین‌ها؛ املاح و مواد غذایی، با خاصیت خون‌سازی و هوش‌افزایی و نشاط‌آفرینی و نیروبخشی فراوان است؛ این میوه همیشه خندان شادی‌افزا، در عین حال بسیار خوشمزه و باب همه سلیقه‌ها و ذائقه‌های زن، مرد، کودک و جوان و پیر، و همه طبایع (گرم و سرد و...) است؛ تجاربی حکایت از آن دارد که حتی آدم‌های تندخو، و نیز اشخاص عادی و خوش اخلاق، به هنگام خشم یا دلتنگی و رنجوری، با خوردن هفت دانه پسته بر سر نشاط می‌آیند؛ با این ملاحظه که قبل از مغز کردن هر یک از هفت دانه، با دقت به دهان باز یا خندان پسته بنگرند تا

ترنم سبز

جبران خلیل جبران در کتاب «پیامبر»، درباره نیایش می نویسد: و آنگاه راهبه‌ای گفت: از نیایش با ما سخن بگو و او در پاسخ گفت: «من نمی‌توانم به شما بیاموزم که چگونه با سخن نیایش کنید. خداوند به سخن شما گوش فرامی‌دهد مگر که او از دهان شما سخن بگوید. نمی‌توانم بر شما نیایش دریا و کوه و جنگل را بیاموزم. ولی شما که زاده دریا و کوه و جنگل اید نیایش آنان را در دل خود می‌یابید.

و اگر شما در آرامش شب گوش فرادهید می‌شنوید که آنها در خاموشی شب چنین می‌گویند:

«خدای ما، تو «خود» مایی که به پرواز آمده‌است و خواست توست که در درون ما می‌خواهد.»

و این آرزوی توست که در ما آرزو می‌کند. آن انگیزش توست در ما، خدایا، که شب‌های ما را که از آن توست، به روزهایی می‌گرداند که آن نیز از آن توست.

و ما نا شاید که چیزی از تو بخواهیم زیرا که تو نیاز ما را می‌شناسی پیش از اینکه آن نیاز در ما زاده شده باشد: نیاز ما تویی و همین که تو از خودت بیشتر به ما بدهی، همه چیز به ما داده‌ای.

«... شما به هنگام گرفتاری و نیاز به نیایش روی می‌آوردید؛ کاش که در اوج شادی و در روزهای فراوانی نیز نیایش کنید. مگر نیایش چیز دیگری است جز گسترش وجود ما در درون ائیر و آسمان زنده؟

اگر برای شما رامشی است که تاریکی‌های خویش را در فضا پراکنید، شادی هم هست که طلوع قلبتان را برافشانید.

و آنگاه که روحان شما را به نیایش می‌خواند؛ اگر کاری جز گریستن نمی‌توانید کرد، بهتر است که روانتان شما را آنقدر به گریستن برانگیزاند تا با خنده و شادی به درگاه دعا بروید.

و در آن زمان که شما نیایش می‌کنید، به پرواز در می‌آید و در هوا به دیگر نیایش‌کنندگان بر می‌خورد که همزمان نیایش می‌کنند و شما آنان را جز در چنین هنگامی نمی‌توانید دید.

پس بگذارید که زیارت شما از این پرستشگاه نادیدنی جز برای وجود و الهام و جز برای مرادهای شیرین نباشد. و اگر شما به آنجا در می‌آید که خود را خوار کنید، سرافزار نخواهید شد. و یا حتی اگر به آنجا در می‌آید و نیاز می‌کنید برای بهبود حال دیگران، نیازتان شنیده نخواهد شد... همین بس که شما نادیده به این پرستشگاه در می‌آید.

جشن نوروز از برجسته‌ترین و باشکوه‌ترین یادگاری‌های ایرانیان، یکی از جشن‌های بسیار کهن جهان به شمار می‌رود. بیشترین ارزش این جشن را می‌توان در آن دانست که با سپری کردن نشیب و فرازهای فراوان، چون کوهی استوار در زمان ایستاده، چنانکه گویی با روح و احساس مردم این سرزمین سرشته شده است. صدای پای عید را دست کم از دو سه هفته قبل از نوروز می‌توان شنید: چهارشنبه سوری، خانه‌تکانی، خرید و وسایل نو و جایگزینی با وسایل کهنه خانه، تدارک لباس نو و وسایل هفت‌سین، سبزه کاشتن، زیارت اهل قبور و... مقدمه‌ای بر جشن نوروز است در قبل از شروع سال نو. مراسم عید نوروز، با چیدن سفره هفت‌سین که پررمز و رازترین سنت نوروزی است آغاز، و با دید و بازدید و تبریکات و پیشکش هدایا، ادامه و در «سبزه‌ده‌در» به پایان می‌رسد.

نوروز

باشکوه‌ترین یادگار ایرانیان

راهی که تا امروز با هم آمدم راهی که از فردا در پیش داریم

به منظور هم‌اندیشی و ساماندهی و ایجاد نظم و هماهنگی و اتخاذ وحدت رویه در امور بین‌بخشی، افزایش بهره‌وری و ارتقاء جایگاه پسته ایران «انجمن پسته ایران»، بر اساس بند «ک» ماده ۵ قانون اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران مصوب ۱۳۶۹/۱۲/۱۵ با مشارکت تولیدکنندگان، فرآوری‌کنندگان و صادرکنندگان و همچنین صاحبان صنایع و نهادها و سازمانهایی که بنحوی دست‌اندر کار پسته‌اند، تشکیل شده است. هیأت مدیره دوره اول از ۸۵/۱۰/۱۶ تا ۸۹/۱۰/۱۲ با مشارکت و همکاری اعضای علاقمند، موفق به ساختارسازی و اجرای قسمتی از برنامه‌های مهم با در نظر گرفتن اولویت‌ها شده است.

اهم فعالیت‌های انجمن در دوره اول

- * تعیین و تشریح زنجیره ارزش پسته ایران و تجزیه و تحلیل نقاط قوت و ضعف و تهدیدها و فرصتها.
- * تعیین موضوعهای راهبردی هدف انجمن پسته ایران؛ شامل بحران آب، ایجاد تعادل بین قیمت تمام شده و قیمت فروش، مخاطرات بهداشتی و اصلاح ساختار رفتار جمعی فعالان صنعت.
- * ایجاد ساختارهای فنی و اجرایی شامل امکانات فیزیکی، تامین نیروی انسانی، انتشار پنجاه شماره خبرنامه، طراحی و راه‌اندازی سایت فارسی و انگلیسی، تشکیل کمیسیونهای تخصصی شامل کمیسیونهای «آب»، «باغبانی»، «فرآوری»، «بازرگانی»، «بهداشت و تحقیقات و آموزش».
- * عضویت و حضور فعال در ستاد عالی پسته کشور و کمیسیون کشاورزی اتاق ایران.
- * حضور مشورتی در کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی.
- * مشارکت در اجرای طرح TCP پسته با همکاری وزارت جهاد کشاورزی و FAO.
- * تشکیل کمیته راهبردی آب در استانداری کرمان.
- * ایجاد ساختارهای تهیه و جمع‌آوری آمار و ارقام ملی و بین‌المللی در زمینه تولید و صادرات پسته.

- * تهیه و تصویب بسته حمایتی پسته با همکاری سازمان توسعه تجارت ایران.
- * عضویت در کمیته کدکس آلاینده‌های غذایی ایران و کمک مؤثر به تصویب دواستاندارد جهانی پسته در زمینه حدمجاز آفات توکسین و روش نمونه‌برداری پسته با حفظ منافع صنعت پسته ایران طی سالهای ۸۶ تا ۸۸.
- * تلاش مؤثر در تغییر قوانین اروپا منطبق با کدکس (فوریه ۲۰۱۰).
- * تهیه فیلم‌های آموزشی و تبلیغاتی و کاتالوگها و پوسترهای تبلیغاتی برای تبلیغ مزایا و ویژگی‌های پسته ایران.
- * طراحی و چاپ مقالات، مصاحبه‌ها، اخبار و آگهی‌های تبلیغی برای پسته ایران در مجلات معتبر خارجی.
- * شرکت مؤثر در نمایشگاههای داخلی شامل نمایشگاه بین‌المللی حلال، نمایشگاه تخصصی باغبانی و نمایشگاه توانمندی‌های صادراتی.
- * همکاری فعال و دائمی با مجمع نمایندگان استان کرمان در مجلس شورای اسلامی.
- * حضور در کمیته‌های تدوین استانداردهای پسته.
- * مشارکت در کمیته برنامه‌ریزی و هماهنگی سفر هیأت بازرسی اتحادیه اروپا و مشارکت فعال در تهیه

- گزارشهای مورد نیاز این هیأت در مهرماه ۸۹.
- * شرکت در ۵ نمایشگاه بین‌المللی و حضور در سمپوزیوم بین‌المللی پسته و بادام در ترکیه.
- * برگزاری تورهای علمی و فنی برای اعضای (اخبار شرکت در نمایشگاهها و برگزاری تورها به هنگام خودبه‌طور مشروح در خبرنامه چاپ شده است).
- هیأت مدیره دوره دوم**
- مجمع عمومی عادی سالیانه انجمن در پایان دوره چهار ساله اول فعالیت، با حضور پر تعداد و چشمگیر اعضای پیوسته تشکیل شد.
- مشارکت فعال ۸۰ درصدی اعضای، این پیام را با خود به همراه داشت که آنان نقش این شکل را در جهت حل مشکلات صنعت پسته کشور مفید و مؤثر می‌دانند. این نشست صمیمی، آینده‌ای روشن در افق نگاهمان گسترده و ارزش تلاش و سخت‌کوشی در این شکل را هر چه بیشتر نمایان ساخت.
- همدلی و تعامل متجلی در چهارمین مجمع عمومی انجمن جلوه‌ای از یک اتحاد مبارک در خانواده بزرگ پسته ایران است. اعضای انجمن بر این باور استوارتر شده‌اند که یکی از لوازم و شرایط اصلی صنعت پسته کشور، گسترش همکاری و تعامل میان همه دست‌اندرکاران و فعالان صنعت است.

فرصت آفرینی برای پیشرفت

سفر به کشورهای پسته خیز

پسته وحشی در مرزهای ایران است، در صدد ایجاد باغهای پسته اهلی است. افغانستان به مددکار گران سابقاً ساکن خود در ایران، راه کوتاهی تا الگو برداری از تولید پسته ایران در پیش دارد و ...

با توجه به رویکرد کشورهای مختلف به تولید این محصول پرمشتری و ارز آور و اشتغالزا، انجمن پسته ایران بر آن شد تا اعضای خود را بطور عینی و عملی با وضعیت صنعت پسته در جهان آشنا سازد. به این منظور برنامه سفر به کشورهای پسته خیز را طرح کرده و به اجرا گذاشته است.

نتایج چند سفر انجام شده بر این باور صحت گذاشته که می توان از طریق برگزاری اینگونه تورها موجب ارتقاء دانش و بسط آگاهی اعضای انجمن در تولید، فرآوری و صادرات پسته شد؛ همچنان که مسافران تور سوریه، ترکیه و یونان در بازگشت از این سفرها متفق القول می گفتند: «درست است که از نظر قدمت و میزان سطح زیر کشت و تولید پسته، این کشورها کمتر از ایران هستند ولی دانش فنی و پیشرفت هایی که در تولید سایر محصولات باغی کسب کرده و از آن در تولید پسته استفاده می کنند، آموختنی های تازه و مفید برای ما کم نداشت.»

تبادل اطلاعات و تجربیات با فعالان پسته در این کشورها منجر به آشنایی با روشهای جدید پرورش نهال، نحوه پیوند و هرس فرم درختان، سیستم های آبیاری و ماشین آلات فرآوری، برقراری و گسترش ارتباط با تجار کسب تجربه از صاحب نظران و تشکل های تولیدکنندگان پسته، شده است.

شاید اگر چهل پنجاه سال پیش از فعالان صنعت پسته ایران نام کشورهای تولیدکننده پسته را جویا می شدید، به جز نام ایران و ترکیه بعنوان دو رقیب اصلی، نامی نمی شنیدید. اما امروز آمریکا بعنوان رقیب اصلی ایران در تولید و صادرات پسته، خود را مطرح کرده است. سوریه و یونان نیز با سابقه طولانی تر حرفهایی برای گفتن دارند. شاید شنیدن نامهایی چون استرالیا، ترکمنستان، افغانستان، اسپانیا، آفریقای جنوبی، تونس، مراکش و حتی لبنان و ارمنستان هم اکنون چندین تعجب برانگیز نیست. این کشورها یا دارای باغ پسته هستند، یا برای توسعه باغ های پسته برنامه دارند و یا از ظرفیت و امکان بالقوه تولید پسته برخوردارند.

هر چند «ایران» همچنان مقام بزرگترین تولیدکننده پسته دنیا را در اختیار دارد و ما افتخار می کنیم که پسته ما سرآمد پسته کشورهای دیگر است، اما نمی توانیم انکار کنیم که با توسعه صنعت پسته در جهان، دیگر حفظ مقام برتر برای پسته ایران چندان آسان نیست:

در چند دهه اخیر آمریکا، ترکیه و سوریه باغهای پسته خود را توسعه داده و برنامه های همه جانبه ای برای توسعه باغها در سالهای آتی دارند. تونس و مراکش در توسعه باغهای پسته کشور خود اشتیاق بسیار نشان می دهند. چین از چنان ظرفیت و امکاناتی برخوردار است که در صورت رفع مشکلات فنی تولید، می تواند همچون دیگر تولیدات خود، در پسته نیز به صورت یک مدعی جهانی عرض اندام کند. ترکمنستان که صاحب یکی از بزرگترین جنگلهای

تور یونان

از ۳۰ شهریور تا ۵ مهرماه ۸۹. اعضای گروه: ۲۹ نفر. برنامه بازدید از نهالستانها، باغها و صنایع فرآوری و دیدار و مذاکره با مسئولان اتحادیه کشاورزان یونان و اساتید دانشگاه کشاورزی آتن. گفته شد یونان می تواند دروازه ورود محصولات ایران، به خصوص پسته به اروپا باشد. در حال حاضر پسته به عنوان محصول استراتژیک و درآمدزا جزء اولویت ها و برنامه های اقتصادی یونان قرار ندارد ولی آنها متوجه ارزش و سوددهی همه محصولات باغی به خصوص پسته شده اند. گزارش این سفر بطور کامل در شماره ۴۰ خبرنامه چاپ شد.

تورهای

سوریه - ترکیه

دو گروه به سوریه و ترکیه رفتند. در اولین سفر، فرصت حضور و ارائه مقاله در سمینار بین المللی پسته و بادام ترکیه در دانشکده کشاورزی Harran نیز فراهم آمد.

سفر اول: ۱۳ تا ۱۷ مهرماه ۱۳۸۸، تعداد شرکت کنندگان: ۱۴ نفر. دستاوردهای سفر با عنوان سفیران پسته ایران، بطور مشروح در خبرنامه شماره ۱۸ در ۲۴ صفحه چاپ شد. **سفر دوم:** از ۱۱ تا ۱۸ تیرماه ۸۹ با حضور ۲۹ شرکت کنندگان.

تور آفریقای جنوبی

در چهارمین سفر علمی و فنی، ۲۵ نفر از اعضای انجمن از اول تا ۱۳ اسفندماه به کشور آفریقای جنوبی رفتند.

طبق اطلاعات دریافتی، شروع پیوسته کاری در آفریقای جنوبی به سال ۱۹۹۴ می رسد که یک موسسه تجاری دولتی در منطقه Preiska واقع در ایالت Cape Northern اقدام به احداث ۱۰۰۰ هکتار باغ پسته کرد. پایه های پسته این باغ Pistachio Terebintus و Pistachio Integrima است که در نهالستان با پیوندک واریته Pistachio Vera پیوند شده است. این پیوندک ها را عمدتاً از استرالیا و ایتالیا وارد کرده اند.

(گزارش این سفر در خبرنامه شماره فروردین چاپ خواهد شد.)

گروه در یک باغ پسته در غرب آتن

گزارش تصویری از تورهای اجمن

مرکز تحقیقات در ترکیه

پارلمان از آثار تاریخی یوفان

درخت کهن سال پسته در سوریه

کارگاه پسته غازیان تپ

گلخانه مدرن تحقیقاتی

مکان صبر ایوب در شان لورفا

بشريت در سمپوزيوم پسته و بادام در ترکیه

بازار آزاد پسته مورک شهر حماه سوریه

کارخانه پسته غازیان تپ

ترکیه: نشست با اساتید و کارشناسان

با اذعان به اینکه افراد و شرکتهای صادراتی که طی سالهای گذشته در نمایشگاههای مختلف خارج از کشور حضور یافته‌اند، به سهم خود در معرفی پسته به جهانیان و ایجاد بازار برای پسته ایران و رونق آن مؤثر بوده‌اند، بی تردید باید گفت حضور انجمن در نمایشگاههای بین‌المللی که با نگاه به بازارهای جهانی و تبلیغ برای بهره‌مندی کل صنعت صورت گرفته، به عنوان یک نقطه عطف در بازاریابی و بازاریابی و پیشرفت صنعت پسته ایران محسوب می‌شود.

حضور هر چه فعال‌تر در عرصه تجارت جهانی از طریق شرکت در نمایشگاههای تخصصی بین‌المللی از جمله فعالیت‌های پرثمر انجمن در این سالها بود. انجمن در ۵ نمایشگاه معتبر و بین‌المللی شرکت کرد.

حضور در نمایشگاههای بین‌المللی

دروازه ورود پسته ایران به بازارهای جهانی

نمایشگاه آنوگا؛ معرفی توانمندی‌های پسته ایران

نمایشگاه آنوگا از ۱۰ اکتبر لغایت ۱۴ اکتبر ۲۰۰۹ مطابق با ۱۸ تا ۲۲ مهر ماه ۱۳۸۸ در شهر کلن آلمان برگزار شد. نمایشگاه آنوگا، مهمترین نمایشگاه مربوط به تولید، بازرگانی و تهیه غذا (Catering)، صنعت مواد غذایی و نوشیدنی است. نمایشگاه ده سال یک بار، به مناسبت روز غذا در هفته دوم اکتبر در کلن آلمان برپا می‌شود. در نمایشگاه آنوگا ۲۰۰۹ تعداد ۶۵۲۲ شرکت (غرفه دار) از ۹۷ کشور حضور یافتند. تعداد بازدیدکنندگان ۱۵۳۵۰۰ نفر بود. انجمن از فرصت حضور در آنوگا برای معرفی تولیدکنندگان،

فراوری کنندگان و صادر کنندگان پسته کشور استفاده کرد. نمایش فیلم درباره محصول پسته و روش‌های فراوری پسته تازه و خشک در ایران، بازدیدکنندگان را با نحوه فراوری و سلامت و کیفیت خوب پسته ایرانی آشنا می‌ساخت. رییس هیأت مدیره، دبیر کل و تنی چند از اعضای هیأت مدیره در غرفه انجمن حضور داشتند و به پرسش‌های بازدیدکنندگان و خریداران پسته پاسخ می‌دادند. شعارهای محوری انجمن که با پوسترهایی زیبا در معرض دید عموم قرار داشت، این پیام را می‌رساند که: پسته ایرانی، به طور مشخص نسبت به پسته سایر کشورهای رقیب دارای چهار مزیت اصلی است. این مزیت‌ها به شکل چهار شعار تبلیغاتی با این عبارات زینت بخش غرفه انجمن بود: تنوع ارقام، طعم عالی، قابلیت برشته‌گی بالا، در صدمغز بیشتر.

نمایشگاه پرودکسپو ۲۰۱۰: آشنایی بیشتر با بازار روسیه

حضور انجمن در نمایشگاه مواد غذایی Prodexpo روسیه که از ۱۹ تا ۲۴ بهمن ماه ۱۳۸۸ (۸ تا ۱۳ فوریه ۲۰۱۰) در مسکو برگزار شد، فرصتی بود برای شناخت بازار روسیه، به عنوان یکی از بازارهای بالقوه پسته ایران.

تولیدکنندگان و صادرکنندگان مواد غذایی ایران در قالب یک هیأت تجاری که سازمان توسعه تجارت آنرا شکل داده بود، در این نمایشگاه حضور یافتند.

نمایشگاه بین‌المللی پرودکسپو از نمایشگاه‌های معتبر مواد غذایی در روسیه و کشورهای اروپای شرقی است که هر سال با هدف ارتقاء کیفی صنایع غذایی، با همکاری و نظارت وزارت کشاورزان روسیه، دولت مسکو و اتاق بازرگانی و صنایع فدراتیوروسیه برپا می‌شود.

این نمایشگاه فرصتی بود برای شناسایی فروشگاه‌های زنجیره‌ای فعال در بازار روسیه، بازار یاب‌های حرفه‌ای، مدیران فروشگاه‌های مختلف تجاری، خرده‌فروشان، شرکت‌های مرتبط با واردات پسته در روسیه، صاحبان تکنولوژی صنایع غذایی و سازمان‌های دولتی.

نمایشگاه World Food مسکو

در اجرای برنامه‌ی توسعه بازار و حضور پررنگ صادرکنندگان ایرانی در بازارهای جهانی، برای اولین بار، انجمن پسته ایران با برپایی یک غرفه ۲۰ متری در نمایشگاه جهانی مواد غذایی مسکو (World Food) شرکت کرد.

انجمن از حضور در این نمایشگاه چند هدف اساسی داشت، از جمله:

معرفی محصول پسته ایران از طریق نمایش فیلم، ارائه نمونه‌های ارقام مختلف پسته، تبادل نظر با مشتریان قدیمی پسته ایران، شناسایی مشتریان جدید، معرفی اعضای پیوسته انجمن، بازدید از غرفه کشورهای دیگر، مذاکره با خریداران و توزیع کنندگان عمده پسته در روسیه و اروپای شرقی و غربی، بررسی وضع بازار، بررسی شرایط بازار پسته ایران در روسیه از جهت نحوه پرداخت، مسایل حمل و نقل، و گفت‌وگو با افراد مؤثر و خریدار پسته.

نمایشگاه فودکس ۲۰۱۰ ژاپن؛ تلاش برای بازگرداندن جایگاه پسته ایرانی

نمایشگاه فودکس ۲۰۱۰ ژاپن از یازدهم تا چهاردهم اسفند ماه ۱۳۸۸ مطابق با دوم تا پنجم مارس ۲۰۰۹ برگزار شد. «فودکس» مهمترین نمایشگاه مواد غذایی و نوشیدنی در آسیا و جهان است که هر سال در مرکز نمایشگاه‌های بین‌المللی مارکوهارای مسه در استان چیبا در مجاورت پایتخت ژاپن تشکیل می‌شود. نمایشگاه چهار روزه فودکس ژاپن فرصت مناسبی بود برای برقراری ارتباط میان تولیدکنندگان و خریداران این بخش و توسعه فعالیت‌های بازرگانی آنها در منطقه آسیا و دیگر بازارهای بین‌المللی.

* مصرف‌کنندگان و تجار ژاپنی اتفاق نظر دارند که طعم پسته ایران از پسته امریکا بهتر است و به همین سبب پسته امریکا نتوانسته از نظر حجمی جای پسته ایران در ژاپن را پر کند. با این حال متأسفانه هنوز مساله «آفلاتوکسین» محمولات پسته ایران از دهه ۹۰، در ذهن تجار خشکبار باقی است.

نمایشگاه سیال ۲۰۱۰ فرانسه؛ گرایش جامعه بین‌المللی به پسته ایران

نمایشگاه سیال یکی از معتبرترین نمایشگاه‌های بین‌المللی است. به منظور بررسی و ارزیابی بازار جهانی و شناساندن انجمن و زمینه‌های فعالیت اعضا، در سیال شرکت کردیم.

* یکی از آثار مثبت حضور در سیال، دیدار با بسیاری از خریداران پسته بود.

نمایشگاه سیال نشان داد که توجه و گرایش مصرف‌کننده در جامعه بین‌المللی و در بخش‌های مختلف کالانی در حال افزایش است. شمار زیادی خریدار پسته از کشورهای شمال آفریقا و کشورهای عربی به غرفه انجمن مراجعه کردند و مایل بودند پسته مورد نیاز خود را با حجم بیشتر، از ایران، و نه از طریق امارات، خریداری کنند.

چند شرکت بزرگ اروپایی علاقمند بودند در صورت حمایتی اندک از سوی انجمن پسته ایران و یا شرکت‌های صادراتی عضو انجمن، به مصرف پسته ایران بازگردند. بنظر می‌رسد گرایش شرکت‌های اروپایی به پسته ایران بیشتر شده است.

کارگاه ضبط پسته شهریار

با ظرفیت فرآوری ۱۷ تن پسته در ساعت
فرآوری روزانه حداقل ۲۰۰ تن پسته تر
۱۰ خط فرآوری پسته خشک
۱۴ خشک کن زمینی مجزا

پسته‌های رو آبی و ته آبی
جداگانه فرآوری می‌شود

نشانی: کرمان، کیلومتر ۲۵ جاده کرمان - رفسنجان، روستای سعدی

صندوق پستی: ۵۷۹ - ۷۶۱۳۵

تلفن: ۰۳۴۱ - ۲۱۱۳۷۳۳ و ۳۶۲۰۰۴۵ - ۶ نمابر: ۰۳۴۱ - ۲۱۱۳۷۳۴ و ۳۶۲۰۳۶۳

همراه: ۰۹۱۳۱۴۰۱۸۳۱ Email: shahriari_shahram@yahoo.com

گزارش تصویری از تورها

خادمان صنعت پسته

ایرانیان از عصر اساطیری و ادوار باستان و بعد از اسلام تا عصر قاجاریه، تجارب ارزنده‌ای در اهلی کردن درختان میوه و مزروعات؛ از جمله پرورش درختان پسته و پیوند ارقامی از آن کسب کرده‌اند. تألیفاتی از ایرانیان تا سقوط ساسانیان وجود داشته که از میان رفته است، اما برخی از این آثار توسط مسلمانان ایرانی در قرون مقدم هجری، از پهلوی (فارسی میانه) به عربی ترجمه شد که این ندیم در کتاب الفهرست (تالیف ۳۷۷هـ) عناوین معدودی از آنها را ثبت کرده است. بعد از اسلام نیز ایرانیان تألیفات زیادی در زمینه امور مختلف فلاحت و باغبانی داشته‌اند که در حمله و هجومهای بیگانگان و جنگهای داخلی از میان رفته، بدان سان که مجموعه آثار فارسی در این زمینه از ابتدا تا پایان عهد قاجاریه انگشت شمار و در حدود هشت عنوان است. با این همه، در برخی از متون کهن به تجارب فلاحتی ایرانیان در ادوار باستان و نیز منابع فلاحتی که از میان رفته اشاره شده است. از باب نمونه در قرن پنجم، فقیهی دانشمند و شاعر، اهل روستای ششتمد بیهق (سبزوار) به نام فقیه ابودجانه بیهقی کتابی نفیس در دهقانی نوشته است. بخشی کوتاه از این کتاب درباره کشت و باغبانی درخت بادام توسط ابوالحسن بیهقی نقل شده، ولی اصل آن از میان رفته است. همچنین مطابق با مستندات تاریخی، نوعی گل سرخ بسیار زیبا، که در متون کهن فارسی با نام «کل کامگار» از آن یاد شده، اول بار توسط نوه یزدگرد شهریار ساسانی به نام «کامگار» - که دهقانی در شهر گیرنگ / جیرنج از دیه‌های بزرگ مرو در خراسان قدیم بود - پرورش یافته و با پیوند تکثیر شده است. همان سان که درختان بنه (=بن: ون) در نواحی هیرکانیه (گرگان باستانی، گنبد کاووس کنونی) در عصر پارتها با پیوند، به پسته زارهای انبوه تبدیل شده چنانکه در منابع پهلوی و برخی از متون کهن از «پسته»، «ون گرگانی» نیز سخن رفته است.

پرورش و پیوند درختان میوه توسط ایرانیان منجر به تولید ارقام مختلف شده است، بدان سان که به نوشته نظامی عروضی در چهار مقاله (تالیف ۵۴۷هـ) در نواحی هرات در خراسان، یکصد و بیست رقم انگور وجود داشته که بهترین رقم «پرنیان و کلنجری» بوده است. رقم اول از نظر لطافت یا درخشش به ابریشم (پرنیان) و رقم دوم به موضع کالنجر (در جنوب خراسان) منسوب شده است.

ارقامی از پسته نام خود را از باغبان، یا شخص انتقال دهنده پیوند هر یک از ارقام دارد. از باب نمونه در ناحیه دامغان ارقام پسته معروف به «خانی» و «عباسعلی» وجه تسمیه خود را از نام باغبانی تلاشگر در حدود یکصد و پنجاه سال پیش دارد و ارقام پسته نواحی رفسنجان و کرمان، چون: ابراهیمی، احمد آقایی، اکبری، امیری، اوحدی، جواد آقایی، حسینی، حاج حسینی، حاج علی آقایی، عنایتی، غلامرضایی، واحدی، هراتی، وجه تسمیه خود را از اسامی باغبانان یا انتقال دهنده پیوند هر رقم گرفته است؛ تلاش های این اشخاص ستودنی و نامشان تا مدت‌ها ماندنی خواهد بود، روانشان شاد باد.

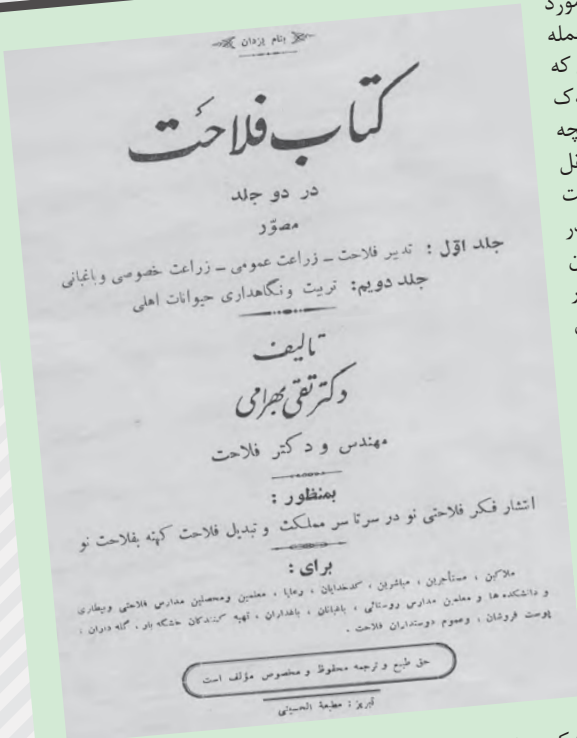
حاصل سخن آنکه: باغبانان ایرانی طی هزاران سال تجارب و آزموده‌های فراوانی در امور مختلف فلاحتی، از جمله پرورش و پیوند درختان پسته، کوششهای ارزنده موفقیت آمیزی داشته‌اند. این تجارب سینه‌به‌سینه، نسل به نسل به ما رسیده، یا در معدود تألیفات بازمانده ادوار گذشته آمده است.

طی یکصدسال اخیر برخی از باغبانان و بازرگانان نقش بارزی در تولید و تجارت پسته ایران داشته‌اند. برخی از دانشمندان معاصر نیز مطالبی درباره پسته ایران در تألیفات خود نقل کرده‌اند.

در این بخش، شرح حال و کار چند تن از خادمان صنعت پسته در عرصه‌های تولید، صادرات، آموزش و پژوهش، که به همت استاد محمد حسن ابریشمی برای درج در ویژه‌نامه نوروزی خبرنامه پسته تدوین شده آمده است.

خبرنامه با سپاس صمیمانه از نظر لطف استاد ابریشمی به این نشریه در پایان، شرح کوتاهی از خدمات این محقق و نویسنده توانا و دوکتاب گرانسنگ ایشان درباره پسته ایران و زعفران دارد.

دکتر تقی بهرامی نخستین ایرانی تحصیلکرده در رشته کشاورزی که در باره پسته نوشته است

عرصه پهناور ایران، به معنی جغرافیایی قدیم آن، همواره مورد هجوم اقوام و قبایل وحشی بوده، و بسیاری از آثار کهن از جمله کتابخانه‌ها و هزاران عنوان کتاب از میان رفته است. بدان سان که متون کهن فارسی بر جای مانده در زمینه امور فلاحت بسیار اندک است و عدد آنها از انگشتان دست تجاوز نمی‌کند. در این منابع آنچه درباره امور کشت و کار و باغبانی پسته آمده، در کتاب پسته ایران نقل شده است. در عصر قاجاریه با آنکه فساد و تباهی همه ارکان مملکت را گرفته و بخشهای زیادی از پیکره ایران جدا شده است، کتابی در بردارنده شیوه‌های سنتی امور زراعت و باغبانی ایرانیان با عنوان مفاتیح الارزاق در سه جلد توسط محمد یوسف نوری به رشته تحریر درآمده است. علاوه بر این همان معدود فرنگ رفتگان، یا درباریان آشنا به زبانهای اروپایی، کتابهایی با موضوع نوغانداری و ابریشم، توتون، چای، پنبه، پیوندزنی و غیر آن به فارسی ترجمه کرده‌اند که نسخ چاپی و خطی برخی از آنها موجود است.

به تحقیق، نخستین ایرانی تحصیل کرده در رشته کشاورزی، که مطلبی درباره پسته نوشته، تقی بهرامی (مهندس و دکتر فلاحت) است که میبختی را در تألیف ارزشمند خود با عنوان کتاب فلاحت به «پسته» اختصاص داده است. تألیف این کتاب در سال ۱۳۱۲ به انجام رسیده، و در سالهای ۱۳۱۳-۱۳۱۴ در دو جلد، مشتمل بر ۹۱۸ صفحه، در تبریز چاپ شده است. دکتر بهرامی نه تنها از این جهت مقام نخست را دارد بلکه پرکارترین محقق و نویسنده در باب موضوعات و مباحث مربوط به امور فلاحت در طول تاریخ ایران، از دیرباز تا امروز است. وی در سخت‌ترین شرایط و نبود امکانات، در حدود ۹۰۰۰ صفحه در قطع وزیری تألیفات در امور فلاحت و معیشت دارد که به تقریب ۸۱۰۰ صفحه آن در قالب کتابهای علمی و تخصصی خیلی از آنها چاپ دانشگاه تهران، و بقیه در وجه مقاله قابل برآورد است. آیا در بین کارشناسان کشاورزی معاصر و پس از این کسی پیدا خواهد شد که اهل تحقیق و پژوهش در امور فلاحت باشد و نتایج آثار منتشر شده اش را به شادروان دکتر تقی بهرامی برساند؟ ان شاء الله که خیلی از جوانان کارشناس ما با توکل بر خدا و مدد اندیشه و کسب دانش خویش این توفیق را بیابند که به پای مرحوم بهرامی برسند.

از مقدمه کتاب فلاحت:
«ایرانی باید در پایان هر ساعت، هر روز و هر ماه کلاه خود را قاضی کند، و خویشتن را مخاطب ساخته، بگوید: «تا این ساعت برای ملت خود و برای مملکت خود چه کرده؟ و در آتیه چه خواهد کرد؟». اگر کار بزرگی کرده، و عمل مهمی به نفع ملت و مملکت انجام داده، و بدان شاد است، بکوشد تا در آتیه مهمی بزرگتر صورت دهد و شادتر گردد... مملکت که ترقی کرد، ملت سعادت مند می‌شود، خوشبختی ملت هم شادابی ما، تو و من، است. بنابراین هر کس با قدمهای متین پیش رفت و به نفع ملت و مملکت عمل کرد، بار آرزو و آمال خویش هم به منزل رسانید... همه می‌گویند: ایران مملکتی است فلاحتی و ایرانی از راه فلاحت باید به منابع ثروت راه یابد، ولی در عین حال هیچ کس از فلاحت راضی نیست. (در سال ۱۳۱۲) ملاک از اداره املاکش به تنگ آمده، برای رخنه یافتن به ادارات دولتی به این درو آن در می‌زند؛ مستاجر برای بردن سود جز کلاهبرداری چاره‌ای ندارد؛ مباشر هم نفعش افزون ضرر مالک است؛ چرا؟ زیرا ملاک و رعیت از فلاحت نوبی خبرند... «مملکت فلاحتی را کتاب فلاحت باید» تا هر مالک و رعیت با سوادى شبها به جای قرائت رمان‌ها و قصص بی نتیجه مخرب اخلاق به خواندن کتاب فلاحت پرداخته، نشنیده را بشنود و ندانسته را بدانند... بدین منظور نویسنده از وقتی که به خاتمه تحصیلات فلاحتی، و کسب مقام دکتری فلاحت، موفق شده و به مملکت خود برگشته به فکر تهیه یک کتاب فلاحتی؛ یعنی طبع و نشر اولین کتاب فلاحت برای این مملکت فلاحتی بوده است.»

«نسخه‌ای از پیش‌نویس کتاب پسته‌ایران را در اول آذر ۱۳۶۴ به همراه یادداشتی برای آقای حاج غلامرضا آگاه فرستادم، که از قدیم‌ترین کارشناسان و متخصصان در امور باغبانی و تولید و تجارت و صادرات پسته در ایران بودند. از ایشان درخواست کرده بودم که با مطالعه دقیق کتاب نظرات اصلاحی و تکمیلی خود را مرقوم دارند. با فرزندار شد ایشان آقای علی آگاه که پیش‌نویس کتاب را مطالعه کرده بودند، دو نوبت به دیدار آقای آگاه رفتم؛ ایشان با دامنه وسیع تجارب عملی و علمی خود، امور مختلف پسته را به اختصار یادآور شدند، و دست‌نوشته‌هایی در امور پسته با نامه‌ای منضم به آن، به مخلص اهدا کردند. ایشان در نامه خود، بی‌ربا، با دعای خیر، اشاره‌ای به سادگی نوشته‌ام دارند. در پیش‌نویس کتاب نوشته بودم: «مستندات و شواهد موجود حکایت از آن دارد که در فاصله سالهای ۱۳۱۴ تا قبل از شهر یور ۱۳۲۰، یکی از بازرگانان یزدی تبار با نام و نام‌خانوادگی غلامرضا مرشدزاده یزدی (اکنون معروف به حاج غلامرضا آگاه) مبادرت به سرمایه‌گذاری قابل توجهی در زمینه پیوند درختان بنه به پسته، در ارتفاعات کرمان کرد و کارگران زیادی را با آموزش پیوندزنی به این کارگمارد. این اقدام متهورانه تا مدتی با موفقیت‌فرین بود، اما از بخت بد، سرانجام دستخوش حوادث روزگار تلخ و شوم جنگ جهانی گردید و به فراموشی سپرده شد.»

(حاج غلامرضا آگاه در تاریخ ۲ میزبان ۱۳۸۰ به دنیا آمد و در تاریخ ۲ مرداد ۱۳۶۵ به دیار باقی شتافت. روانش شادباد)

نقش مرحوم حاج غلامرضا آگاه در توسعه صنعت پسته ایران

به روایت استاد محمدحسن ابریشمی

هنوز تجارب مرحوم حاج غلامرضا آگاه و دیگر پسته‌کاران آگاه ایرانی در نوشته‌های کارشناسان پسته‌آمریکایی بازتاب دارد. باید گفت پابندی آنان به ذکر مآخذ در نوشته‌هایشان از نقاط مثبت کار این بهره‌مندان از علم و تجربه پیش‌کسوتان صنعت پسته ایران، متأسفانه برخی کارشناسان ایرانی به جای آنکه با تحقیق و کسب تجربه در مراکز تحقیقاتی و باغهای پسته، به نشر نتایج تحقیقات و مطالعات خود بپردازند، ترجیح می‌دهند تجارب و نوشته‌های کارشناسان امریکایی؛ امثال «وایت هوس» و «بمبوئر» در امر تولید و تجارت پسته را به فارسی برگردانند و نشر دهند، آن هم بدون ذکر مآخذ! چنانکه‌گویی آنچه نوشته‌اند حاصل فکر و علم خود آنان است!

از یادداشتهای مرحوم حاج غلامرضا آگاه این مطلب را در کتاب پسته ایران (ص ۱۱۳-۱۱۴) نقل کرده‌ام:

«در سال ۱۳۰۰ فکر کردم که می‌شود درختان پسته [وحشی: بنه] و بادام وحشی [ارژن] جنگلها را با پیوندزنی تبدیل به پسته و بادام اهلی نمود. در سال ۱۳۰۲ پیشنهادی در این خصوص به دولت دادم، و تعدادی درخت را به طور آزمایشی پیوند نمودم. در سال ۱۳۱۴ مرحوم داور امیرزاعلی اکبر، وزیرمالیه [به طور اصولی با پیشنهاد موافقت نمود. [سرانجام] در مهرماه ۱۳۱۹ قرارداد رسمی اجاره و پیوند درخت جنگلهای وحشی مناطق جبال بارز و بافت کرمان با دولت منعقد شد. در عرض ۱۵ سال حدود ۴۰۰ هزار اصله درخت وحشی را با پیوندتبدیل به پسته بادام اهلی کردم، و از آنجا در یک سال حدود ده‌هزار کیلوگرم پسته و پانزده هزار کیلوگرم بادام جمع آوری و ضبط شد. البته به واسطه عدم امنیت منطقه، دو، تاسه برابر این مقدار هم نصیب ساکنان محلی گردید.»

سرمایه‌گذاری مرحوم حاج غلامرضا آگاه در زمینه پیوند درختان بنه و ارژن به پسته و بادام چندان بی‌نتیجه هم نبود، زیرا وی توانست با ایجاد پسته‌زارهای طبیعی پهناور در دامنه کوهستانهای کرمان و در پی آن احداث باغهای پسته در نواحی رفسنجان، هوشمندانه زمینهای اشتغال فراوان برای جوانان و مخصوصاً تولید انبوه و تجارت و صادرات بیشتر پسته فراهم آورد. این مرداهل عمل تجارب فراوانی در امر تولید و تجارت پسته و دیگر محصولات کسب کرده بود. وی با سفرهای دور و دراز در اروپا به تبلیغ پسته ایران پرداخت.

نخستین آگهی تبلیغاتی پسته ایران در سال ۱۳۱۴ که توسط مرحوم آگاه در برخی از کشورهای اروپایی به همراه پاکتی محتوی ۵ دانه پسته توزیع شده است.

آموخته‌های کارشناسان امریکایی از پسته ایران

گفتنی است که دکتر وایت هوس، از کارشناسان زبده‌ایستگاه باغبانی شهر چیکو، در سال ۱۳۰۸ ماموریت یافت ضمن سفر به مناطق پسته‌خیز ایران، گزارشی علمی درباره امور باغبانی و پرورش درختان پسته تدوین کند. وی در ایران، مخصوصاً در استان کرمان توقف طولانی‌ و آموشدای مکرر به رفسنجان داشت. «وایت هوس» تجارب زیادی از پسته‌کاران ایرانی و باغداران پسته در رفسنجان کسب کرد. وی مخصوصاً از مرحوم غلامرضا آگاه جزوهای با عنوان ایجاد باغ پسته تألیف کرد، در سال ۱۳۲۲ مرحوم غلامرضا آگاه جزوهای با عنوان ایجاد باغ پسته تألیف کرد، که مورد استفاده و بلیام بمبوئر (کارشناس امریکایی در امر پسته) قرار گرفته است. بمبوئر طی اقامت نسبتاً طولانی در ایران تجارب فراوانی از باغبانان، و شیوه تیمار و توجه به درختان پسته‌آموخته و برای پسته‌کاران امریکایی در سال ۱۹۵۶ م / ۱۳۳۵ شمسی منتشر کرده، و همچون وایت‌هوس به آموخته‌های خود از تجارب غلامرضا آگاه اشاره کرده است.

1. *Pistachio* is one of the most nutritious food in the world.
2. *Pistachio* is a delicacy and when treated and salted a little it will make the most delicious nutcracker.
3. After each meal it is a good dessert and a regular use of 30 to 12 each time will improve the sense of intelligence, and strengthen the brain activities.
4. Great men and Great stem appear in the countries where there grows pistachio such as Iran, Syria, Arabia & Italy.
5. *Pistachio* will increase the heat of the body, improve muscular system and propionate.
6. *Pistachio* kernels when taken will lower blood and have little bearings.
7. *Pistachio* improves the taste of waste and circulates.
8. *Pistachio* in incense will give them a pleasant greenish colour, also make it a salivator.
9. *Pistachio* kernels when soaked are used in food such as Malawa, in Iran and in sweets such as Malawa Sac, Baghlava of Yedi and various other confections.
10. In any army where they use some *Pistachio*, the individuals are stronger, more active, and therefore will be victorious where each man carries with him as the crutches use *Pistachio*-kernels.
11. Of all the nuts *Pistachio* contain the most oily substance.
12. The ladies who would consume *Pistachio* will have always a red and fresh complexion and keep the mouth always with a fragrant odor and also their teeth remain always sound.
13. The persons consuming *Pistachio* will awaken their youth and protect their brilliant black hair from turning white. In sports and athletic games, those will win who consume *Pistachio*.
14. For any kind of *Pistachio*, especially the "Green *Pistachio*" the best and the absolute first quality, refer to the firm of **Gholam Reza Moushed-Zadeh Yazdi of Rahnajan, Iran**.
Telegraphic address: "Moushedzadeh, Rahnajan, Iran".
Tehran: CIP Foreign Parts. Cairo and Berlin.

خادمان صنعت پسته

پسته در قدیم ترین آثار کشاورزی معاصران

تحقیق و بررسی پیرامون نخستین نوشته‌های کارشناسان کشاورزی درباره امور باغبانی و آفات پسته، و البته دیگر محصولات و فرآورده‌های فلاحی ایران، یکی از خدمات فرهنگی و ماندگار است که مرکز تحقیقات کشاورزی، و مؤسسات وابسته استانی آنها، می‌توانند به انجام رسانند. در مورد پسته از نوشته‌های متون کهن فارسی تا پایان عصر قاجاریه که بگذریم، برخی از قدیم‌ترین کارشناسان تحصیلکرده رشته‌های مختلف کشاورزی، در سخت‌ترین شرایط شصت تا هشتادسال پیش، با وجود همه کمبودها و نبود منابع، به پژوهش درباره پسته (و البته دیگر محصولات زراعی، باغی، دامی و آب و آبیاری) پرداخته‌اند. در اینجا نخستین نوشته‌ها و مقالات و رساله‌های تألیف شده، در فاصله سالهای ۱۳۱۲ تا ۱۳۳۰، توسط اولین کارشناسان رشته‌های مختلف کشاورزی (اغلب تحصیلکرده مدرسه عالی فلاح کرج) معرفی می‌شود:

- ۱ در سال ۱۳۱۲، تقی بهرامی (مهندس و دکتر فلاح) کتاب فلاح را در دو جلد (در قطع وزیری، در ۹۱۸ صفحه) تألیف کرده، و مبحثی را به «پسته» اختصاص داده است. این کتاب نخستین اثر از تحصیلکرده‌های ایرانی در رشته‌های کشاورزی به حساب می‌آید که به این محصول پرداخته است (در مقاله «ایرانی باید از خود بپرسد...» درباره مرحوم بهرامی بیشتر گفتگو شده است).
- ۲ در شهریورماه ۱۳۱۵ در مجله فلاح (شماره ۶، سال چهارم) نخستین مقاله علمی و تخصصی با عنوان: «آفات پسته و طرز دفع آنها» نوشته مهندس محمد کوثری به چاپ رسیده. در همین سال با عنوان «زنجره پسته» رساله‌ای به قلم مهندس کوثری توسط اداره کل فلاح منتشر شد (در سال ۱۳۱۵ وزارت کشاورزی تأسیس نشده بود، و اداره کل فلاح وابسته به وزارت اقتصادی بود).
- ۳ در مهرماه ۱۳۱۷ مقاله کوتاهی به قلم مهندس عباس دواجی در مجله نامه کشاورز شماره ۱، در پاسخ به یکی از مشترکین مجله به چاپ رسید. در این مقاله با معرفی زنجره پسته، شرحی درباره چگونگی مبارزه با آن آمده است.
- ۴ در سال ۱۳۲۱ نتیجه پژوهشها و مطالعات محمد کوثری در رساله‌ای با عنوان: آفات پسته در ایران، در تهران به چاپ رسید.
- ۵ در خرداد ۱۳۲۱ خلاصه‌ای از گزارش مفصل پژوهشی مهندس محمد کوثری با عنوان: «پسته کاری و دفع آفات پسته در کرمان» در مجله نامه کشاورز، شماره ۹ و ۱۰، سال نهم، منتشر شد.
- ۶ در سال ۱۳۲۳ رساله‌ای با عنوان: آفات پسته و بادام و گردو، به قلم مهندس جلال افشار انتشار یافت، و در سال ۱۳۳۱ توسط وزارت کشاورزی تجدید چاپ شد.
- ۷ در سال ۱۳۲۴ رساله‌ای با عنوان: زنجره پسته نوشته مهندس حسین عجمیان توسط وزارت کشاورزی انتشار یافت.
- ۸ در سال ۱۳۲۵ مقاله کوتاهی با عنوان «آفات پسته در ایران» به قلم گیور کی کریوخین (کارشناس روس که در استخدام وزارت کشاورزی بود) در مجله آفات و بیماریهای نباتی (شماره ۱) به چاپ رسید.
- ۹ در سال ۱۳۲۶، نتیجه بررسی‌ها و آزمایشهای علمی و تخصصی فیروز تقی زاده و پروفسور کریوخین در رساله کوچکی با عنوان: چرا درختان پسته میوه نمی‌دهند؟ توسط اداره کل دفع آفات نباتی وزارت کشاورزی منتشر شد.
- ۱۰ در سال ۱۳۳۰ رساله‌ای با عنوان: پسته، بادام، گردو، فندق و اهمیت آنها نوشته مهندس سیدمصطفی شاه‌علایی توسط وزارت کشاورزی، در قطع وزیری منتشر شد که ۲۴ صفحه آن به «پسته» اختصاص یافته است.

خادمان صنعت پسته

سال ۱۹۳۵ میلادی / ۱۳۱۴ شمسی، مقابل سفارت خانه ایران در بلژیک
نفر اول از سمت راست: عبدالحسین صنعتی زاده، نفر دوم (در پله پایین تر) غلامرضا آگاه

زنده یاد مهندس هوشنگ فرزاد:

درس‌های پند آموز و دلنشین

تولد ۱۲۸۶/۱۲/۱۰، وفات ۱۳۸۴/۱۰/۵، تحصیل کرده مدرسه عالی فلاح کرج، عضو هیأت مدیره بانک کشاورزی در حدود سالهای ۱۳۲۸-۱۳۳۲، مدیر کل بانک در استان کرمان

گاهی ایشان در کلاسهای

درس دانشگاه ملی ایران، از ابن یمین فریوری که به کار
زراعت می پرداخت و منت سلطان و وزیر را نمی کشید، و نیز پشتکار، توان
و هوشمندی حاج غلامرضا آگاه در امور کشاورزی و باغبانی و بازرگانی تعریف می کرد
و برای ترغیب ما جوانان ۲۲ تا ۲۴ ساله (در سال ۱۳۴۱) به تلاش مستمر، رفتار نیک آنان را
مثال می آورد. ایشان در سال ۱۳۴۵ بازنشسته شد، گاهی دیداری با ایشان داشتم. در سال
۱۳۷۶ کتاب پسته ایران را به نام ایشان پشت نویسی و تقدیم کردم. نامه‌ای پند آموز و
دلنشین در پاسخ برایم فرستاد، که مضامین آن (همانند گفتارهای نغز ایشان
برای دانشجویان نیم قرن پیش) رهنما و رهگشای جوانان و
تولیدکنندگان امروز است:

حق التدریسی می گیرم، بزخم زندگی می زنم بلکه خوشحال از آن بودم که خود
را در میان جمعی جوان می دیدم که از گوشه و کنار سرزمین عزیزمان داوطلب
استخدام در بانک شده بودند و می خواهند از حال و هوای کار آن مؤسسه و دهات و
مزارع ما اطلاعاتی فراگرفته آمادگی هایی بدست آورند.

دلم نمی خواهد که این مطلب را یادآور شوم که حمل بر خودنمایی نشود. هنگامی
که از طرف رئیس بانک امر تاسیس چنین کلاسی به اینجانب رجوع شد خوشحال
شدم زیرا تمام مواد دروس کلاس را و حتی زبان فارسی را جزء آن قرار دادم که با
همت و هماهنگی رییس و معاون آن دانشگاه گروه ممتازی عهده دار تدریس آن
کلاس شده بودند و نتایج خوب حاصل شد. حیف که مدت آن (نه ماه) کوتاه بود و

بسمه تعالی

همکار گرامی جناب آقای محمد حسن ابریشمی
پس از تجدید عهد مودت و عذرخواهی فراوان از تاخیر فراوانتری که در نگارش
این سطور نموده‌ام، زحمت افزای اوقات شریف می شوم.

یادآوری محبت آمیزتان که با خطی خوش در کتاب وزین و با ارزش خود
در اهدای آن از کلاس معهود ۱۳۴۱ بانک کشاورزی ایران در دانشگاه ملی
مرقوم داشته بودید برایم فرح بخش بود، زیرا به دور از خستگی‌ها، خشکی و
حتی جمودهای کم و بیش جاری اداری، حضورم در آن کلاس که دیر وقت در
شبهای سرد زمستان تشکیل می شد دلخوش از این نبودم که ملائی می کنم،

آقای اسمعیل زاده کمیسیون دولت شاهنشاهی ایران در نمایشگاه بروکسل
 نظر باینکه آقایان صنعتی زاده کرمانی که از تجار کرمانی مقیم طهران و
 آقای غلامرضا مرشدزاده یزدی که از تجار کرمانی مقیم رفسنجان میباشند
 قصد عزیمت و مشارکت در نمایشگاه بروکسل را دارند و باین منظور
 نمایش نمونجات مختلفه امتعه صدور رادر نمایشگاه مزبور بمعرض
 مقصود ایشان کمکهای لازمه نموده و در پیشرفت امور مربوطه اهتمام و
 مساعدت بنمایند و موجبات حصول موفقیت کامل را فراهم سازید.

بدنبال کودهای مختلف برای باغات پسته:
 کود ماهی، کودهای شیمیایی کامل با عناصر فرعی (که نمایندگی آنرا نیز
 گرفت) و کودهای مختلف دیگر که شرحش زائد است.
 بیکار ننشست، آینده نگر بود و از بعد راه نترسید: «بعد منزل نبود در
 سفر روحانی...».

مردم رفسنجان و شهرستانهای دیگر کرمان و سپس سایر نقاط ایران که
 اراضی مستعد برای پسته کاری داشتند با کفش و کلاه در راههای کوچک
 و متوسط و بزرگ برای (ریختن) باغ پسته به هوش آمدند و فعال شدند، از
 صدها قصب (هر قصب ۲۵ متر مربع است) تا چندین صد هکتار زمین را هر
 نفر زیر غرس پسته برد و اکنون پس از گذشت دو نسل می بینیم که روزنامه‌ها
 می نویسند: پسته صادراتش در ایران در ردیف غیر نفتی آن مقام سوم را احراز
 کرده است و روبه تزاید است....

***

دل می خواهد که آقایان محترم بازمندگان زنده یاد غلامرضا آگاه قبول
 زحمت فرموده شرح حال زندگی و دایره فعالیت‌های مختلف آن مرحوم را
 نوشته، کتابی کنند و چاپ و منتشر نمایند، تا مردم ما بخوانند و آگاه شوند
 که حتماً لازم نیست برای انجام خدمتی ارزنده آدم مقام دولتی یا تحصیلات
 عالیه دانشگاهی داشته باشد و یا برای زود پولدار شدن به مشاغل کاذب و
 حتی انحرافی دست بزنند، هر کسی در حد وسائل و کسب و کار و حرفه خود
 می تواند با ایمان و دید وسیع و صبر و استمرار عنوان نمونه داشته باشد و به
 همین مناسبت برای آرامش روح پرفروش زنده یاد غلامرضا آگاه که به بنده
 هم لطفی داشت رحمت می فرستم، رحمت واسعه‌ای.

تبریکات صمیمانه سال نور تقدیم می دارم. زیاده چه زحمت دهد.

هوشنگ فرزاد

تهران ۱۳۷۶ اسفند ۱۳۷۶

لااقل نه ماه دیگر لازم بود که آمادگی بیشتری شاگردان بدست آورند.

اگر یادتان باشد اولین حرفم در اولین جلسه تدریس اعتبارات کشاورزی با آقایان
 عزیز این بود که مرا با استنادان دیگری که عهده‌دار تدریس در سایر مواد در برنامه
 کلاس هستند مقایسه ننمایید، من نه فر هنگیم، نه در سطح تحصیلی هم ردیف
 دیگران. مثلاً اینجا یادآوری می‌نمایم که مرحوم پروفیسور فاطمی (که عهده‌دار
 تدریس ریاضیات بانکی بودند در کلاس بانک) فارغ‌التحصیل، دارالمعلمین عالی
 پاریس بود که در رشته‌های مختلف (پروفیسور آگر ژه) آماده می‌نمود. بنابراین مرا
 بعنوان یک مدرس تازه کار بدانید با چشم پوشی فراوان، کوله‌بار آمادگی قبلی من
 تجربه ممتدی است که بخصوص در شعب مختلف شهرستانهای بانک بتدریج
 بدست آورده‌ام با مطالعه دو کتاب راجع به اعتبارات کشاورزی که بالنسبه مفیدند
 یکی بزبان فرانسه است و دیگری به انگلیسی.

راجع به قرض هم که حین تدریس لازم بود سخن‌رود مثالهایی را از داخل و خارج
 به شعر و یا نثر و یا فولکلور (ادبیات عامه) می‌آوردم و چندتای آنرا از شما همقطاران
 عزیز سر کلاس می‌شنیدم که چاشنی درس می‌کردم که زیباترین همه اینها به
 گمانم همان ابیات ابن‌یمین فریومدی است که کاملتر آن را در اهدانامه محبت‌آمیز
 خودتان آورده‌اید.

«مرد آزاده به گیتی نکند میل سه کار
 تا همه عمر ز آفت به سلامت باشد
 نرود بر در ارباب کرم بهر طمع
 گر چه از جود چو حاتم به سخاوت باشد
 زن نگیرد اگرش دختر قیصر بدهند
 وام نستاند اگر وعده قیامت باشد»

سعی من براین بود که درس و حرف‌هایم خشک و تئوری نباشد با آنکه نمی‌توانستم
 کاملاً از آن اجتناب کنم. کتابهای فرنگی هم با آنکه حاوی مطالب سودمند بود از
 حاشیه رویهای نظری زائد مبرا نبود.

***

یادداشت‌های دیگری کرده بودم که آنها را در این نامه خود بیاورم دیدم الکلام
 یجر الکلام و دیدم غرق حرف‌ها می‌شوم و از اصل مطلب به دور و لذا آنها را بالمره کنار
 گذاردم... اکنون اجازه می‌خواهم که حتی خود کتاب پسته ایران را کنار بگذارم و
 چیزی راجع به خود پسته بنویسم:

۱- پسته تا چندین دهه پیش در ایران (و شاید جاهای دیگر) جزئی بود از (آجیل)
 در حدود بادام و فندق و تخمه و غیره، خوردنی بود، مطلوب بود، مصارف اختصاصی
 دیگری هم داشت مثل گز اصفهان، خلخال زینت روی حلوا نذری و غیره ولی
 هیچوقت از ارکان غذایی محسوب نمی‌شد (و حالا هم نمی‌شود) مثل گندم و برنج
 و جو، یعنی در ادبیات (لیتاتور) اقتصادی جدید اهمیت استراتژیک نداشت و ندارد،
 اما چون تنقل بود خریدار داشت (و دارد) مگر قندرون سابق (اسقز) آدامس مدرن
 شده فعلی)، کولاهای مختلف فعلی و حتی سیگار (که این یکی سم قطعی و مادر و
 الفیای اعتیادات بالاتر و معصومانه در انگشت‌ها و لب‌ولوچه میلیاردها مردم را از پیر
 و جوان به خطر انداخته است) «تنقل» نیست اما پسته خوراکی است، خواهان دارد
 و چون دانه روغنی است اگر افراط در خوراک آن نشود مفید هم هست و قیمتش هم
 هم از گندم و هم از پنبه که در رفسنجان جوانی مرحوم غلامرضا آگاه اولی زراعت
 مهم شتوی و دومی زراعت صیفی با اهمیت آنجا بود، بالاتر بود.

۲- روزی از روزها آن نوجوان یزدی تاجر زاده باهوش متوسط الحال، در گوشه
 بیابان ملکی که در رفسنجان نصیبش شده بود (شاید ارثاً) تک درخت پسته‌ای
 دید که سرپاوزه است....

روح کنجکاو و وارس او با دیدن آن درخت نتیجه گرفت که: «پسته درختی است
 مقاوم به کم آبی»،.... به خود گفت: هم گندم بیشتر آب از درخت پسته می‌خواهد
 و هم پنبه، قیمت هیچ یک از این دوهم از پسته بیشتر نیست و رفت دنبال غرس
 و توسعه احداث باغ پسته در آن ملک و با واحدی وسیع، با صبر و حوصله و عشق و
 علاقه و دقت پی‌گیری کرد تا این درخت دیرنمر بر نما شد.

به دنبال بازار رفت بخصوص بازار صادراتی که ظرفیت جذب تولیدانبوه داشته
 باشد. نزد دولت و مقامات دولتی دست‌دراز نکرد و به ما حاضر خویش قناعت؛
 پاشنه‌گیوه را ور کشید به خرج خود برای تبلیغ و معرفی پسته ایران آبه آلمان
 رفت....

خادمان صنعت پسته

استاد محمد حسن ابریشمی محقق و نویسنده

استاد ابریشمی مؤلف کوشا، کنجکاو و بردبار با قلمی دلپسند آثار ارزشمندی چون کتاب پسته ایران، پسته نامه، زعفران از دیرباز تا امروز، که دایره المعارف تولید، تجارت و مصرف این محصولات است و... را تالیف کرده است. در سال ۱۳۱۸ در شهر تربت حیدریه به دنیا آمد. پیشه اجدادی ایشان تولید ابریشم و امور فلاح بود، که در عصر قاجاریه از یزد به تربت حیدریه مهاجرت کرده اند. کارشناس اداره بررسی های اقتصادی بانک کشاورزی ایران، بازنشسته در مهرماه ۱۳۶۴، تحصیلات عالی در رشته جغرافیا، تخصص در تاریخ کشاورزی ایران.

استاد ابریشمی عمر پربار خود را صرف مطالعه و پژوهش کرده است. به قول مرحوم دکتر زرین کوب و استاد ایرج افشار: «محمد حسن ابریشمی با آنکه بیشتر درباره کشاورزی نوشته اما با تسلطی که بر تاریخ و جغرافیا و ادبیات دارد یکی از ایران شناسان این سرزمین است.» ابریشمی افزون بر تألیفات مستقل، بیش از یکصد و بیست مقاله پژوهشی در مجلات علمی و مجله بانک منتشر کرده است. در سال ۱۳۶۶، با موضوع زعفران کتابی تالیف کرد که با مقدمه شادروان سید محمد علی جمال زاده و استاد ایرج افشار، توسط انتشارات توس به چاپ رسید. در شهریور ۱۳۷۱ کتاب پسته نامه: پژوهشی پیرامون پسته در فرهنگ ایرانی و ادب فارسی را به انجام رساند که دست نویس آن توسط اداره بررسی های اقتصادی بانک کشاورزی در تیراژ ۳۰۰ نسخه منتشر شد. در سال ۱۳۷۴ کتاب زعفران ایران / شناخت تاریخی و فرهنگی و کشاورزی را در ۸۴۰ صفحه تالیف کرد که از جانب شادروان استاد دکتر عبدالحسین زرین کوب: به عنوان «رساله دکترای ادبیات فارسی» پذیرفته شد.

نظر استاد ایرج افشار درباره کتاب زعفران

«نوزده سال پیش (بهمن ۱۳۶۳)، که چاپ نخستین این کتاب اساسی و بزرگ درباره گیاه او یادداشتی نوشتم که همراه نوشته سید محمد علی جمال زاده در آغاز آن چاپ، به چاپ رسید. در آن روزگار کتاب در ۳۲۰ صفحه بود و اینک که چاپ دوم به دیدار دوستداران می رسد صفحات آن به شماره ۸۶۸ (۳۶+۸۳۲) رسیده؛ و نشانی است از آن که مؤلف کوشا، کنجکاو و بردبار درین مدت آگاهی های تازه به دست آورده، و آمارها و گزارش های مربوط به کشت و تولید و بازرگانی را روزگانی کرده است. راهی رفته است که روندگان جو یا و پویا در می نوردند و می کوشند که یاور پژوهشگران پسین باشند...»

امروز ابریشمی از ایران شناسان است. ایران شناسی که دانستن تاریخ ادبیات و جغرافیا و تاریخ ایران در جنبه علمی اوست. مباحثی که پس از شادروان پیراستاد ما ابراهیم پورداود در زبان فارسی درباره گیاهان و آثار و احوال آنها توسط ابریشمی طرح می شود همان خصوصیت را دارد. چه می بوده است. ابریشمی از متون پهلوی و اشعار شاعران و نوشته های تاریخی و مطایبات عبید و و و به شما می گوید «نقل» چه معنی دارد و چه نقلهایی می ساخته اند و چه کسانی نقل می خورده اند. آفرین بر قلم او و بر تازه جوئیهای او.»

نظر استاد زرین کوب در مورد کتاب پسته ایران

«تحقیقی که همت و پشتکار و دقت و کنجکاوی آقای محمدحسن ابریشمی آن را به صورت کتابی در باب پسته و مسائل مربوط به آن سامان داده، کاری راهگشا، پیشاهنگ، و در نوع خود بی سابقه است. سالهاست که من کار این پژوهنده خودآموخته و کنجکاو و فروتن را با نظر تحسین و علاقه دنبال کرده‌ام و همت تزلزل ناپذیر و حوصله بی ملال وی را در راه تحقیق پایندان صحت و دقت کارهای وی - در حدوسایل و امکانات بیش و کم محدودی که در دسترس داشته است - یافته‌ام. * * *

استاد ابریشمی با فروتنی می گوید: «بدان دلیل که در باب تاریخ کشاورزی ایران و پیشینه و مبداء بسیاری از درختان و رستنی های بومی عرصه پهناور فلات ایران مطالعات و تحقیقاتی شایسته انجام نگرفته است، پژوهشهای این هیچمدان، چون پسته و زعفران و ابریشم، مورد توجه اساتید و کارشناسان قرار گرفته و می گیرد، و آنان با بلندنظری - برای ترغیب هر چه بیشتر مخلص در پرداختن به این موضوعات - از کتاب پسته ایران و دیگر نوشته‌هایم تعریف و مرا شرمنده کرده‌اند، چون به واقع آن قدرها سوادى نداشته و خود را شایسته این گونه عنایات نمی دانم.»

هر روز میان انبوه کتاب‌های قدیم خود می‌نشیند و می‌خواند یا دست نوشته‌هایش را تکمیل می‌کند.

■ قوطی ۳۵۰ گرمی

■ قوطی ۲۰۰ گرمی

■ سلفون ۴۰۰ گرمی

■ سلفون ۱۰۰، ۸۰ گرمی

■ سلفون ۳۵، ۴۰ گرمی

خصوصیاتی که شما می توانید در پسته بسته بندی لورا پیدا کنید :

- پسته لورا از نظر کیفیت پسته و بسته بندی منحصر به فرد می باشد.
  - پسته لورا صد در صد طبیعی، برشته شده به صورت کاملاً اتوماتیک همراه با نمک و آلیموری طبیعی می باشد.
  - پسته لورا به صورت اورگانیک و بدون هیچ گونه افزودنی غیر مجاز جهت طعم، رنگ و ماندگاری پسته می باشد.
  - پسته لورا بدون گلسترو، ترد و کم نمک و همراه با برشته شدن به صورت یکنواخت به طوری که پوست مغز آن به راحتی جدا می شود، می باشد.
  - پسته لورا دارای علامت استاندارد و بهداشت ایران و مورد تایید سازمان فائومی باشد.
  - پسته لورا سفارش شده برای سلامتی جسمی و جنسی، کمبود خون، رشد کودکان و نوجوانان، افزودن حافظه برای تمامی سنین می باشد.
- پسته لورا محصولی است که با یکبار خوردن آن مزه آن را فراموش نخواهید کرد.

www.nahalpistachio.com

info@nahalpistachio.com

تلفکس: ۰۳۹۱ ۵۲۳۲۵۹۱ - ۵۲۳۵۲۰۰

برگهایی از پرونده قطور آب

تکلیف چاههای آب فاقد پروانه بهره برداری» در مجلس شورای اسلامی مربوط می شود. علیرغم نظر مخالف دست اندر کاران صنعت پسته و کلاً مطلعین مسایل کشاورزی، این قانون تصویب شد. هر چند انجمن نتوانست به آنچه که انتظار می رفت دست بیابد، اما شواهد و مستندات، بیانگر تلاش دلسوزانه و مجدانه انجمن در این موضوع است. انجمن در این مدت با استناد به مواد قانونی و موازین شرعی و نظرات تخصصی کارشناسان و دست اندر کاران، اطلاعات لازم را برای تصمیم گیری در اختیار مسؤولان ذیربط قرار داد، که اخبار، مقالات، نقدها و تحلیل های ارائه شده به موقع از طریق درج در خبرنامه به اطلاع رسید.

جایگاه تعیین کننده «آب» در زنجیره تولید پسته اقتضا می کند که با اطلاع رسانی صحیح، و تعامل با تصمیم گیرندگان و مجریان، از شاهرگ حیات صنعت پسته مراقبت کنیم.

اینک برگهایی از پرونده قطور آب:

روزگاری پدران ما پسته را به عنوان بهترین گزینه برای کاشت در حاشیه کویر مرکزی ایران برگزیدند، با سختکوشی آنرا در دل کویر پروردند تا آنجا که به برکت این نهال عرصه های وسیع از محروم ترین و خشک ترین مناطق کشورمان آباد شد و میلیون ها نفر از حاصل آن بهره مند شدند. چندی است که بواسطه مدیریت نادرست منابع آب زیرزمینی، بخصوص در دشتهای ممنوعه، که اتفاقاً محل تمرکز باغهای پسته نیز هست، این منطقه پسته خیز در معرض تهدید قرار گرفته ولی از همدار خشکیدگی باغهای پسته درس عبرت نگرفته ایم!

نظر به اهمیت مساله آب در صنعت پسته و وضعیت بغرنج منابع آب زیرزمینی در مناطق پسته کاری، انجمن پسته ایران در هر فرصت که یافت سعی کرد از یک سو دست اندر کاران را در جریان مشکل آب بگذارد و راه حل ها را پیشنهاد دهد، و از سوی دیگر اعضاء را با وظایف و حقوق شان در بهره برداری و مالکیت آب آشنا سازد. اوج فعالیت های انجمن در این خصوص، به هنگام بررسی و تصویب «طرح تعیین

چالش های روزمره باغداران برای حفظ منابع آبی

۵- جلوگیری از انتقال آب به مزارع مجاور

شرکت آب منطقه ای کرمان مانع از مصرف آب چاهها در مزارع مجاور و آگذاری چاه به دیگران می شود. زبان اقتصادی ناشی از اعمال روبه فوق توسط اداره آبیاری آن است که کشاورز نمی تواند آب کمیاب خود را به بهترین باغها و مناسب ترین خاکها اختصاص دهد. برای رفع این معضل بهتر آن است که رسماً به صاحبان چاهها اجازه داده شود که نسبت به انتقال آب استحصالی از چاههای خود به باغهای مستعدتر مجاور اقدام نمایند. در اینصورت است که میزان تولید محصول پسته به ازاء هر واحد آب افزایش یافته و مصرف این نعمت الهی بهینه خواهد شد.

۶- اخذ تعهد از کشاورزان برای اجرای سیستم های آبیاری تحت فشار

اداره آبیاری، کشاورزان را ملزم به ارائه تعهد جهت تبدیل شیوه آبیاری به تحت فشار می کند، در حالیکه ممکن است در بسیاری موارد اجرای آبیاری تحت فشار از نظر فنی توجیه نداشته و امکان پذیر نباشد. از طرفی، کمبود شدید آب در مناطق مورد نظر که باعث پدید آمدن قیمت گزاف برای هر ساعت آب می شود انگیزه کافی جهت بهینه سازی روش آبیاری (بدون دخالت وزارت نیرو) در کشاورزی ایجاد کرده است. لذا نیاز به اعمال سلیقه و مداخله وزارت نیرو در این امر نیست. در این زمینه پیشنهاد می شود وزارت جهاد کشاورزی اقدام به تعیین مناسب ترین روش آبیاری پسته در مناطق مختلف با توجه به شرایط آب و خاک نموده و محدودیتهای فنی اجرای آبیاری تحت فشار در برخی مناطق را به وزارت نیرو اعلام نماید و رفع موانع بانکی در اعطای تسهیلات توسط بانک کشاورزی، اهم تشویقی بسیار مناسبی خواهد بود، ضمن آنکه منابع تسهیلاتی باید علاوه بر امکان استفاده در اجرای سیستم های آبیاری تحت فشار، قابلیت استفاده برای لوله گذاری مسیرهای انتقال و توزیع آب را نیز بدون محدودیت داشته باشد.

کمیسیون باغبانی

ایجاد تعادل بین منابع و مصارف آب» موضوع تصویب نامه مورخ ۱۳۸۷/۵/۲۹ هیأت وزیران نیز که طی آن وزارت نیرو موظف به تعادل بخشی سفره های آبی دشتهای ممنوعه منجمله از طریق خرید پروانه بهره برداری و انسداد چاههای مجاز و فعال شده است، راهگشا خواهد بود.

۲- صدور پروانه حفر و بهره برداری جدید در حوزه آبی مناطق ممنوعه

شرکت های آب منطقه ای در مواردی اقدام به صدور پروانه حفر و بهره برداری جدید در مناطقی ممنوعه می نمایند. این اقدام که تحت عنوان استفاده جهت مصارف صنعتی یا شرب و یا صرفه جویی از محل کاهش پروانه های قبلی انجام می شود، موجب کاهش آبدی چاههای موجود گشته که بدون جبران خسارت مالکین چاههای فعلی جواز قانونی ندارد. همچنین، وزارت نیرو در مواردی علیرغم بحرانی بودن سفره های جلگه ای اقدام به صدور پروانه در مناطق بالادست می کند. در واقع این برداشتها از میزان ورودی آب به جلگه های پایین دست می کاهد و باعث ضرر و زیان صاحبان چاههای جلگه ای می شود. نمونه بارز آن، صدور پروانه جدید در دشت ده تازیان کرمان است که جلگه باغین-ریاط را تغذیه می کند.

۳- خسارت کاهش آبدی چاهها

وزارت نیرو با صدور پروانه های حفر و بهره برداری در سال های پس از ممنوعیت صدور پروانه جدید در حوزه، باعث کاهش ظرفیت برداشت بهره برداران قبلی شده است. این در حالی است که مطابق قوانین موجود، وزارت نیرو متعهد به پرداخت خسارت به بهره برداران خسارت دیده است.

۴- تمدید سالیانه پروانه های بهره برداری

پروانه های بهره برداری با مهلت یکساله صادر و از کشاورز خواسته می شود تا سالانه پروانه بهره برداری خود را در قبال پرداخت مبالغی تحت عنوان حق نظاره تمدید کند. در صورتی که وفق قانون توزیع عادلانه آب، پروانه بهره برداری مدت نداشته و نیازی به تمدید ندارد.

بزرگترین دغدغه باغداران پسته ایران کاهش آبدی چاهها و خشک شدن قنوت، و به طور عام افت سطح سفره های آب زیرزمینی است. طبیعتاً در این شرایط کمترین انتظار کشاورزان، اعمال سیاستهایی از سوی دولت در جهت حفظ و استفاده بهینه از منابع آبی موجود است، اما مجریان به جای آنکه با اجرای وظایف قانونی خود به استفاده بهینه از این منابع کمک کنند و از تعرض به منابع آبی جلوگیری نمایند، عملاً با اتخاذ اقداماتی که با هیچیک از قوانین موجود همخوانی ندارد منجر به تضییع حقوق باغداران پسته و مالکین چاهها و قنوت شده اند.

کمیسیون باغبانی انجمن پسته فهرست برخی مشکلات شناسایی شده و راه حل های پیشنهادی خود را بشرح زیر جهت افزایش آگاهی خوانندگان ارائه می کند. به گمان کارشناسان این کمیسیون، در تمامی موارد احصاء شده، اقدامات وزارت نیرو بر خلاف موازین قانون توزیع عادلانه آب بوده و اعمال سلبی فراقانونی وزارت نیرو و شرکت های تابعه آن باعث پامال شدن حقوق کشاورزان پسته کار شده است:

۱- کاهش میزان برداشت در پروانه های بهره برداری

ادارات آبیاری در زمان دریافت تقاضای جابجایی چاه، صدور مجوز بهره برداری را منوط به موافقت بهره بردار با کاهش لیتر از پروانه به میزان ۲۵ درصد و یا معادل لیتر از اندازه گیری شده پس از حفر چاه جدید می نمایند. غیر قانونی بودن این اقدام، با دقت در تبصره ۳ ماده ۱۱ آیین نامه اجرائی فصل دوم قانون توزیع عادلانه آب که عیناً در زیر آمده عیان می شود:

«میزان آبدی مندرج در پروانه [بهره برداری در مورد چاهها و قنوت موضوع مواد ۱۰ و ۱۱] قانون توزیع عادلانه آب [بر مبنای معدل آبدی لحظه ای پنج سال قبل از تاریخ ممنوعیت منطقه یا خشک شدن آنها منظور می گردد]. در این زمینه، توجه به بند ب ماده ۴ از «ضوابط

قوانین آب در ایران و سیر تاریخی آن

یکی از قدیمی ترین اسناد مکتوب شناخته شده که در آن به مسائل و قواعد قنوت اشاره شده شرح هشتمین نبرد «سرگون» دومین پادشاه آشور علیه امپراتور «اورارتو» در سال ۷۱۴ قبل از میلاد است. کتیبه سارگون علاوه بر توضیح وضعیت عمومی نبرد، پیرامون وضعیت قناتها توضیحات مناسبی بدست می دهد. در فصل بیست و دوم مریگان هزار دادستان، رساله ای قضایی به زبان پهلوی تدوین شده است که بر اهمیت قنات در توسعه شهرهای ساسانی تأکید کرده است.

ورود اسلام به ایران و فروپاشی سلسله پادشاهی ساسانیان، سرآغاز تحول جدیدی در مبحث قناتها بوده است.

بر پایه تعالیم دین مبین اسلام احیای اراضی موات و مشروب ساختن این اراضی باعث ایجاد مالکیت و حق قانونی بر این اراضی شده و همین مقررات به ترغیب مسلمین به آبادانی بیشتر سرزمینهای خشک می پردازد.

قانون مدنی ایران در مورخ ۱۳۰۷/۲/۱۸ یکی از اولین قوانینی است که به موضوع آب پرداخته است. این قانون مهمترین ارکان یک ساختار حقوقی را تدوین نموده و به حقوق اموال و مالکیت، حقوق قراردادهای، اشخاص و تابعیت، حقوق خانواده و ادله اثبات دعوی در سه جلد و چندین فصل مختلف پرداخته است. در بخشهایی از این قانون بصورت پراکنده، لکن هماهنگ، به مسایل آبیاری و نظام حاکم بر آن بشرح زیر اشاره شده است:

- مسایل مربوط به تفکیک آبها و تقسیم بندی آنها به آبهای سطح الارضی و تحت الارضی.

- مسایل مربوط به مالکیت منابع آبی از جمله نحوه معامله منابع آب در قالب عقود و تعهدات، بهره برداری منابع آب از طریق حیزات مباحات، بگونه ای که کندن چاه یا قنات بر طبق ماده ۱۶۰ قانون مدنی یکی از طرق حیزات مباحات آبهای مباح محسوب شده است. ماده مذکور اشاره میدارد: «هر کس در زمین خود یا در اراضی مباحه به قصد تملک، قنات یا چاهی بکند مالک آن آب میشود.»

- مسائل مربوط به شراکت و ارث
- مسایل مربوط به بهره برداری از منابع که بر اساس قواعد حاکم بر قانون مدنی که متأثر از فقه اسلامی است، تنظیم گردیده و به موجب آن بهره برداری از حقوق ثابت اشخاص طبق حدیث شریف نبوی «لا ضرر و لا ضرار فی الاسلام» در حدی عملی است که باعث ورود زیان به دیگران نگردد و همچنین مسایل مربوط به حریم منابع آبی.

در ادامه این قانون و در سالهای بعد، قوانین دیگری نیز تصویب شد که از جمله آنها می توان به قانون «راجع به قنوت» در سال ۱۳۰۹ و متمم آن در سال ۱۳۱۳ اشاره نمود که نسبت به تعیین حدود مالکیت صاحبان منابع آبی و صاحبان اراضی، رسیدگی به وضعیت لایروبی منابع آب، نظام احداث قنوت جدید و نظام بهره برداری از قنوت مشترک اقدام نمود.

از دیگر قوانین مرتبط می توان به قانون اجازه تاسیس بنگاه آبیاری در سال ۱۳۲۲ و اصلاحیه آن در سال ۱۳۳۴ اشاره کرد که مسئولیت جبران خسارت برای صاحبان قنوت در صورتی که عامل آن بنگاه مستقل آبیاری یا شرکتی

تابع آن باشد را بعهده این بنگاه گذاشت.

پس از آن قانون تاسیس وزارت آب و برق در سال ۱۳۴۴ تصویب شد که برای اولین بار به دولت اجازه داد با دخالت مطلق، حق حاکمیت خود را اعمال و حدود اختیارات بخش خصوصی را نسبت به بهره برداری از منابع آبهای زیرزمینی محدود ساخته و به دلیل ازدیاد موارد یا علل دیگر، حفره گونه چاه یا قنات را ممنوع ساخته، نسبت به چاره جویی تقویت منابع آبهای زیرزمینی اقداماتی معمول دارد، همچنین حفر چاه و قنات را موقوف به تحصیل اجازه از وزارت آب و برق نماید. از آن پس وزارت مذکور با اعزام کارشناس فنی امکان حفر چاه یا قنات را مورد بررسی قرار داده و حتی شرکت های حفاری و افراد حقیقی موظف به تحصیل پروانه کار حفاری گشتند. در این قانون شرایط انضباطی خاصی برای حفاری در نظر گرفته شد و صاحبان چاههای آرتزین موظف به نصب شیر و دریچه تخلیه برای جلوگیری از اتلاف آب گردیدند و نیز موظف به تهیه پوشش جداری لازم برای چاهها شدند.

ضمن آنکه این قانون همانند سایر قوانین ماقبل خود به وزارت آب و برق اجازه داد تا علاوه بر اجازه تملک اراضی اشخاص ثالث برای توسعه طرحهای آبهای زیرزمینی چنانچه بر اثر اقدامات این وزارت به صاحبان قنوت و سایر منابع آبهای زیرزمینی خسارتی ناشی از نقصان یا مسلوب المنفعه شدن وارد آید، جبران خسارت صورت دهد.

از دیگر قوانین مرتبط، قانون آب و نحوه ملی شدن آن در سال ۱۳۴۷ بود که از مهمترین بندهای آن می توان به ارائه تعریف حقوقی و دقیق از حقابه و اجازه مصرف، عدم امکان فروش آب و تعیین ضوابط برای آبهای زیرزمینی اشاره کرد.

پرداخت هیچگونه خسارتی مسدود و بهره‌برداری از آن ممنوع و در صورت استفاده غیر قانونی، مرتکب مجازات گردد و فقط معترض میتواند نسبت به این اقدام وزارت نیرو، به دادگاه صالحه مراجعه نماید.

بر اساس ماده ۴ این قانون چنانچه در مناطقی از کشور مقدار بهره‌برداری از آبهای زیرزمینی بیش از حد مجاز باشد یا در مناطقی که طرحهای دولتی ایجاد نماید وزارت نیرو مجاز است با حدود جغرافیایی مشخص، حفر چاه عمیق، نیمه عمیق یا قنات یا هر گونه افزایش بهره‌برداری را برای مدت معین ممنوع سازد. تمدید یا رفع ممنوعیت از منطقه نیز بعهده وزارت نیرو قرار گرفت.

علاوه بر آن چنانچه بر اثر حفر و بهره‌برداری از چاه یا قنات جدید الاحداث در اراضی عمران نشده، آب منابع مجاور کاسته شود یا نقصان پذیرد، طرق جبران خسارت از طریق کاهش بهره‌برداری، پرداخت غرامت یا مشارکت در بهره‌برداری از قنات جدید توسط قانونگذار پیش‌بینی شده و رسیدگی اولیه به موضوع در صلاحیت وزارت نیرو و تجدید نظر در آن تصمیم با محاکم عمومی می‌باشد.

مانند قانون آب و نحوه ملی شدن آن، نکته حائز اهمیت آن است که مطابق این قانون چنانچه در اثر برنامه‌های دولت برای اجرای طرحهای توسعه‌ای، یا در نتیجه‌ی استفاده از منابع آبهای سطحی و زیرزمینی، به قنات، چاهها یا هر نوع تأسیسات بهره‌برداری از منابع آبهای افراد و حقایبه داران خساراتی وارد شود، یا موجب نقصان یا کاستی گردد دولت موظف به پرداخت خسارت یا جبران کسری آب مورد نیاز یا پرداخت بخشی از خسارت و جبران آب بطور توأم می‌باشد. چنانچه اختلافی بین دولت و افراد، پیرامون نحوه جبران خسارات بروز نماید محاکم عمومی و دادگستری به موضوع رسیدگی و حکم مقتضی صادر می‌نمایند. تنها شرط تعلق خسارت آنست که بایستی این قبیل منابع دارای مجوز باشند و الا به چاهها و قناتی که طبق دستورات غیر مجاز شناخته شده‌اند خسارتی پرداخت نمی‌شود. البته این قانون مذکور با مکلف کردن محاکم در رسیدگی فوری دعوی مرتبط با این موضوع حساسیت خود را نسبت به جایگاه آب و مسایل آبی نشان داده است.

بر گرفته از سایت حقوق ایران www.irbar.com

م- ارائه تعریف و تشخیص قنات متروک و تعیین ضابطه برای بهینه‌سازی و استفاده از آنها.

ن- تعیین ضابطه استفاده از قنات در اراضی غیرورعایت حریم و تعیین وزارت آب و برق بعنوان متولی تعیین حریم و نسخ مقررات قانون مدنی درباره تشخیص میزان حریم و در ماده ۵۱ قانون آب و نحوه ملی شدن آن، صراحتاً پرداخت خسارت به صاحبان قنات و چاههایی که با شرایط اجرای طرحهای مربوط به ملی شدن آنها دچار نقصان یا مسلوب‌المنفعه شده‌اند را پذیرفته و در صورت عدم تأمین آب جایگزین، خسارت وارد به قنات و چاهها طبق قیمت عادلانه پرداخت می‌گردد.

از دیگر قوانین مرتبط، قانون تأسیس وزارت نیرو مصوب سال ۱۳۵۳ و قانون توزیع عادلانه آب مصوب سال ۱۳۶۱ می‌باشند.

قانون اخیر مهمترین قانون آب مصوب پس از پیروزی انقلاب اسلامی است که پس از یکسری فراز و نشیب و جرح و تعدیل، نهایتاً در مورخ ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ به تصویب نهایی مجلس شورای اسلامی ایران رسید. این قانون در راستای اصل ۴۵ قانون اساسی و به منظور بازنگری در اصول قانون آب و نحوه ملی شدن آن و با انگیزه برقراری نظام عادلانه توزیع آب به مورد اجرا گذاشته شد.

بر اساس ماده اول قانون مذکور منابع آبهای جاری اعم از سطحی و زیرسطحی و منابع آبهای زیرزمینی از مشترکات عمومی بوده و در اختیار وزارت نیرو می‌باشند که باید طبق مصلحت عموم جامعه از آنها بهره‌برداری گردد. باین وصف، استفاده از منابع آبهای زیرزمینی صرفاً به اخذ پروانه حفر و بهره‌برداری بصورت جداگانه از وزارت نیرو موکول شد و استفاده صاحبان چاهها، قنات و سایر منابع آبی با توجه به خصوصیات هیدروژئولوژی (شناسائی طبقات زمین و آبهای زیرزمینی) مشروط به مجوز وزارت نیرو گردید. در رابطه با چاههای محفوره غیر مجاز تا تاریخ تصویب این قانون، مقرر شد چنانچه به تشخیص کارشناسان وزارت نیرو، این چاهها مضر به مصالح عمومی باشند، چاه یا قنات مذکور بدون

در این قانون، قانونگذار به مجموعه‌ای از ضوابط برای تغییر ساختار سابق مبادرت ورزیده و از جمله اشاره میدارد که باید اقدامات زیر انجام گردد:

الف- لزوم اخذ اجازه برای حفر چاههای عمیق و نیمه عمیق و عدم لزوم اخذ پروانه حفر برای چاههای خانگی.

ب- اخذ پروانه بهره‌برداری برای چاههایی که تا تصویب قانون حفر شده‌اند.

ج- انسداد یا تملک چاههایی که طبق مقررات پروانه حفر اخذ نموده‌اند.

د- امکان ممنوعیت حفر قنات بدلیل کاهش میزان آب منطقه با بررسی علمی.

ه- رسیدگی وزارت آب و برق به شکایت صاحبان چاهها و قنات مبنی بر بروز نقصان آب بدلیل حفر چاه جدید.

و- قبول حقوق مکتسبه صاحبان قنات و چاهها بعد از ملی شدن آب در هر منطقه.

ز- امکان افزایش بهره‌برداری از چاههای موجود با صدور پروانه مصرف مفید برای مصرف کنندگان جدید و قبول پرداخت آب بهاء به صاحبان این چاهها از سوی مشترکین جدید (با هماهنگی وزارت آب و برق).

ح- امکان انسداد یا انهدام یا ممنوع‌سازی بهره‌برداری از چاههای آب شور یا مخلوط بوسیله وزارت آب و برق.

ط- تعیین ضوابط برای چاههای آرتزین و لزوم داشتن پوشش جداری.

ی- لزوم نصب وسایل اندازه‌گیری بر روی قنات به هزینه دولت و لزوم حراست از آنها توسط صاحبان قنات.

ک- تکلیف حفاران به رعایت ضوابط اخذ پروانه و عملی شدن توقیف و ضبط اموال در صورت تخلف.

ل- تعیین ضابطه برای حفر قنات جدید و پرداخت خسارت به قنات مجاور و سابق.

آنچه در ماجرای تعیین تکلیف چاه‌های بدون پروانه گذشت؟

در سالی که چند روز بیشتر به پایان آن نمانده، در میان حیرت‌همگان، کشاورزی مملکت و صنعت پسته ایران دچار یک شوک بزرگ شد؛ تصویب: «طرح تعیین تکلیف چاه‌های آب فاقد پروانه بهره‌برداری.»

ماده واحد - وزارت نیرو موظف است ضمن اطلاع‌رسانی فراگیر و مؤثر به ذی‌نفعان، طی دو سال تمام پس از ابلاغ این قانون، برای کلیه چاه‌های آب کشاورزی فعال فاقد پروانه واقع در کلیه دشتهای کشور که قبل از پایان سال ۱۳۸۵ هجری شمسی حفر و توسط وزارت نیرو و دستگاه‌های تابعه استانی شناسایی شده باشند و براساس ظرفیت آبی دشت مرتبط، و با رعایت حریم چاه‌های مجاز و عدم اضرار به دیگران و عموم، مشروط به اجراء آبیاری تحت فشار توسط متقاضی، پروانه بهره‌برداری صادر نماید.

تبصره ۱- به منظور صیانت از سفره آبهای زیرزمینی، وزارت نیرو مکلف است با تأمین هزینه از سوی مالکان چاه‌ها، حداکثر طی دو سال پس از تصویب این قانون نسبت به نصب کنترل‌های هوشمند برای تحویل حجمی آب در کلیه چاه‌های آب کشاورزی اقدام نماید.

تبصره ۲- وزارت نیرو مکلف است ظرف مدت پنج سال پس از تصویب این قانون و از محل منابع صرفه‌جویی حاصل از کاهش مصرف سوخت‌های فسیلی ناشی از اجراء این قانون، نسبت به برقی کردن کلیه چاه‌های آب کشاورزی اقدام نماید.

تبصره ۳- شرکت‌های آب منطقه‌ای مکلفند

هر سه سال یک بار، مشروط به نبود تخلف از مفاد پروانه چاه توسط مالک یا مالکان، نسبت به تمدید پروانه بهره‌برداری چاه‌های آب کشاورزی در سراسر کشور اقدام نماید.

تبصره ۴- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مالک دستگاه‌های حفاری در سراسر کشور موظفند ظرف سه ماه پس از ابلاغ این قانون، از شرکتهای آب منطقه‌ای استانها مجوز فعالیت و کارت تردد دریافت و سپس به حمل و نقل و تردد اقدام نمایند. پس از انقضاء مهلت تعیین‌شده، نیروی انتظامی موظف به جلوگیری از حمل و نقل و یا تردد دستگاه‌های فاقد مجوز و کارت تردد می‌باشد.

همچنین وزارت نیرو موظف است با همکاری نیروی انتظامی نسبت به توقیف دستگاه‌های حفاری متخلف به مدت شش ماه و حمل آن به توقفگاه (پارکینگ) با هزینه مالک آن اقدام نماید. رسیدگی به اعتراض مالکین در این خصوص برعهده کمیسیون مندرج در تبصره (۵) این قانون می‌باشد.

تبصره ۵- وزارت نیرو مکلف است جهت رسیدگی به اختلافات ناشی از اجراء این قانون و قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱، در هر استان کمیسیونی تحت عنوان «کمیسیون رسیدگی به امور آبهای زیرزمینی» مرکب از یک نفر قاضی با حکم رئیس قوه قضائیه، یک نفر نماینده سازمان جهاد کشاورزی استان با حکم رئیس سازمان و یک نفر نماینده شرکت آب منطقه‌ای استان با حکم مدیرعامل شرکت تشکیل دهد و نسبت به بررسی پرونده‌های شکایات اشخاص علیه دولت

اقدام نماید. رأی لازم توسط قاضی عضو کمیسیون صادر می‌گردد.

احکام صادره مذکور ظرف بیست روز پس از ابلاغ قابل تجدیدنظر در دیوان عدالت اداری می‌باشد.

از تاریخ تصویب این قانون، کلیه دعاوی اشخاص علیه دولت مطروحه در محاکم عمومی برای اتخاذ تصمیم به این کمیسیونها احاله خواهد شد. دبیرخانه این کمیسیون در شرکتهای آب منطقه‌ای مستقر می‌باشد.

تبصره ۶- از تاریخ تصویب این قانون هرگونه جابجایی چاه‌های دارای پروانه که مواجه با کاهش فاحش آبدهی گردیده و یا خشک شده است، صرفاً در اراضی آب‌خور اولیه چاه و حداکثر در محدوده اراضی مالک و مشروط به رعایت سایر ضوابط ماده (۱۱) آئین‌نامه اجرائی فصل دوم قانون توزیع عادلانه آب و تبصره‌های ذیل آن و با تشخیص کمیسیونهای رسیدگی به صدور پروانه‌ها مجاز می‌باشد.

تبصره ۷- آئین‌نامه اجرائی این قانون حداکثر ظرف سه ماه پس از ابلاغ به پیشنهاد مشترک وزارخانه‌های نیرو و جهاد کشاورزی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحد و هفت تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ سیزدهم تیرماه یکهزار و سیصد و هشتاد و نه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۹/۴/۲۳ به تأیید شورای نگهبان رسید.

انجمن برای انعکاس نظرها و پیشنهادهای کارشناسی به نمایندگان محترم مجلس و اعضای

محترم شورای نگهبان درباره آثار سوء ناشی از تصویب این قانون، بسیار تلاش کرد.

رایزنی و مکاتبه با نایب رئیس وقت مجلس شورای اسلامی، مجمع نمایندگان استان کرمان و اعضای کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی؛ استفتاء از هفت تن از مراجع عظام شیعه راجع به تعیین وضعیت فقهی مالکیت خصوصی بر منابع آب زیرزمینی؛ ارسال شش نامه به اعضای شورای نگهبان در مراحل مختلف بررسی اصل و اصلاحیه‌های بعدی طرح در این شورا؛ چاپ مقالات متعدد در روزنامه‌های کثیرالانتشار راجع به ایرادهای وارد بر این طرح و عواقب ناگوار ناشی از تصویب آن، و نهایتاً بعد از تصویب و ابلاغ این قانون؛ مکاتبه با وزارت جهاد کشاورزی برای اعلام نظرها و پیشنهادهای انجمن جهت مدنظر قرار دادن در تدوین آئین‌نامه اجرائی آن.

انتشار متن همه این نامه‌ها از حوصله این مقال بیرون است، فقط به عنوان نمونه، متن نامه‌ای که در جریان بررسی طرح مصوب اولیه این قانون و براساس نتایج بررسی‌های مدون شده انجمن به اعضای محترم شورای نگهبان ارسال شد، در اینجا آمده است:

بسمه تعالی

حضور فقها و حقوقدانان شورای محترم نگهبان
قانون اساسی

موضوع: طرح مصوب مجلس شورای اسلامی
در «تعیین تکلیف چاه‌های آب فاقد پروانه بهره برداری»

با عرض سلام و احترام و آرزوی توفیق خدمات و عبادات،

در بررسی طرح مصوب مجلس محترم شورای اسلامی در موضوع فوق به نظر می‌رسد گرچه برخی موارد ارائه شده نظیر تأکید بر صدور پروانه بهره‌برداری در دشتهای با ظرفیت آبی، نصب کنتور حجمی و کنترل تردد دستگاههای حفاری، صحیح و مطلوب می‌باشد، اما به لحاظ اینکه این موارد همگی در قوانین قبلی و از جمله قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱ مورد اشاره قرار گرفته‌اند، نیازی به تقنین مجدد ندارند. متأسفانه، به نظر می‌رسد که طرح تصویبی دارای چهار نکته جدید می‌باشد که می‌تواند اثرات زیانباری را برای کشاورزی کشور به شرح زیر در پی داشته باشد:

الف: الزام وزارت نیرو به صدور پروانه جدید در دشتهای ممنوعه که بعضاً قریب ۳۵ سال از تاریخ اعلام ممنوعیت دشت بعثت بیان منفی آن، حتی در دوران ترسالی، می‌گذرد. در این دشتهای شرع‌انور و قانونگذار، قنوت و چاه‌های عمیق را که قبل از اعلام ممنوعیت، حیات شده و با پروانه بهره‌برداری گرفته‌اند صاحب حق می‌شناسد؛ بنابراین الزام به صدور پروانه جدید به متصرفان، مستلزم اضرار به زارعین قبلی و خلاف بین‌شرع مقدس به نظر می‌رسد. با توجه به تبصره‌های یکم و سوم ماده ۱۴ قانون توزیع عادلانه آب، خسارت زیان دیدگان که شامل سرمایه‌گذاری ایشان در ایجاد باغات و تأسیسات بر روی آب این قنوت و چاه‌های عمیق می‌باشد، در طرح دیده نشده و بودجه آن نه تخمین زده شده و نه در قانون پیش‌بینی گردیده است.

ب: پروانه بهره‌برداری برای قنوت چندصدساله که یکبار در زمان تشکیل وزارت نیرو بمیزان بهره‌برداری آنها صادر شده، اینک هر سه سال یکبار

در شرایطی ابهام‌آمیز قابل تمدید دانسته شده. ج: مرجع قضائی جهت خسارت دیدگان که حسب قانون توزیع عادلانه آب دادگاههای صالحه می‌باشند. در این قانون با دادن نشانی غلط، دیوان عدالت‌اداری ذکر شده در حالیکه دیوان عدالت اداری ناظر بر قوه مجریه به منظور عدم تخلف این قوه از قانون است و نه لغو قانون. چنانچه قانونگذار بداند که در اثر الزام مجری به افرادی خسارت وارد می‌گردد موظف است اجازه دهد که میزان خسارت در دادگاه صالحه رسیدگی شود.

د: حفر چاه بجای چاه کم‌آب شده فقط در اراضی مالک مجاز دانسته شده در حالی که عمده چاه‌های عمیق موجود که بجای قنوت خشک شده پروانه گرفته‌اند، محل حفر در محل پیشکار قنات و دور از اراضی مالک بوده و اغلب قابل انتقال به اراضی مالک نمی‌باشند.

از بذل توجه حجج الاسلام و اساتید محترم به تذکرات فوق سپاسگزارم.

محسن جلالپور
رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن کرمان

انجمن پسته ایران بر این باور است که علیرغم عدم تأمین خواسته‌های حداکثری اعضای در رابطه با این قانون، بواسطه پیگیری‌های صورت گرفته، متن نهائی قانون با اصلاحاتی به تصویب رسیده که محملی برای کاستن از اثرات مخرب آن ایجاد می‌نماید. بر اساس آخرین اصلاحیه شورای محترم نگهبان، قانون فوق «به شرط عدم اضرار به غیر» مورد تصویب قرار گرفت.

در حوزه‌های فلات مرکزی ایران، سطح سفره‌های بزرگ آب تحت‌الارضی، اغلب در عمق حدود ۱۰۰ الی ۲۰۰ متر است که استحصال آنها را بدون سرمایه‌گذاری هنگفت از قبیل حفر قنات‌های با طول بیش از ۲۰ کیلومتر و یا سرمایه‌گذاری در چاههایی به عمق بیش از ۱۵۰ متر غیرممکن می‌سازد. هزینه تمام شده و قیمت جایگزینی این آبها معمولاً آنقدر زیاد است که کشت محصولات اساسی و یا رزانتز کشاورزی با این آبها اقتصادی نبوده و اتلاف منابع محسوب می‌شود. با این شرایط، بدیهی است اگر حق مالکیت صاحبان این چاه‌ها و قنات به رسمیت شناخته نشود، رغبتی به سرمایه‌گذاری و استفاده بهینه از این منابع بوجود نمی‌آید و حتی سرمایه‌گذاری‌های انجام شده نیز ممکن است رها شوند. اغلب این سرمایه‌گذاری‌ها در باغهایی بوده که بدون مراقبت دائم، با یک دوره فترت کوتاه می‌توانند خشک شوند و دسترنج سالها تلاش انسانهای سخت کوش به هدر رود. این در حالی است که قوانین حاکم و نحوه اجرای آنها در مسائل آبهای تحت‌الارضی در حوزه‌های آبریز فلات مرکزی ایران، مشکلات عدیده‌ای فرآوری کشاورزان، سرمایه‌گذاران و عموم مردم این مناطق قرار داده است. بارزترین نمونه، صدور تعداد بسیار زیاد پروانه بهره‌برداری جدید پس از تاریخ اعلام ممنوعیت منطقه - علی‌رغم فقدان ظرفیت آبی و به هزینه خشکاندن یا نقصان فاحش آبدهی چاه‌های قدیمی - در دشت‌های کویری کشور است. متأسفانه مجریان با نقض قاعده فقهی «لا ضرر و لا ضرار» و با صدور پروانه بهره‌برداری جدید و عدم رعایت قوانین موضوعه در این سال‌ها موجب تضییع حقوق کشاورزان و افرادی شده‌اند که قبل از ممنوعیت دشت نسبت به حفر چاه و احداث باغ اقدام کرده بودند.

مقدمه ضروری دیگر آنکه در شرع مبین اسلام و قوانین مدنی و جزائی برگرفته از آن، مال و جان انسان از هر تعرضی مصون بوده و سلب جان و مال و یا تغییر در مالکیت اشخاص جز به صراحت قانون و یا حکم دادگاه صالحه خلاف است. از سال ۱۳۰۷ که اولین قانون مدنی ایران در انطباق با شرع تنظیم و تصویب شد، تاکنون، همواره مالکیت خصوصی صاحبان قنات و چاه‌ها بر منابع آب زیرزمینی مورد تأیید قانونگذاران بوده و حتی قانونگذار این مالکیت را از طریق جلوگیری از حفر چاههای جدید در دشت‌های ممنوعه مورد حمایت و محافظت قرار داده است. در بحث تشخیص فقهی و به تبع آن قانونی نحوه مالکیت آب‌های زیرزمینی در مبانی فقهی اسلام باید گفت در مورد زمین و آب به سه شکل برخورد شده است:

حقوق مالکین چاه‌های آب و قنات

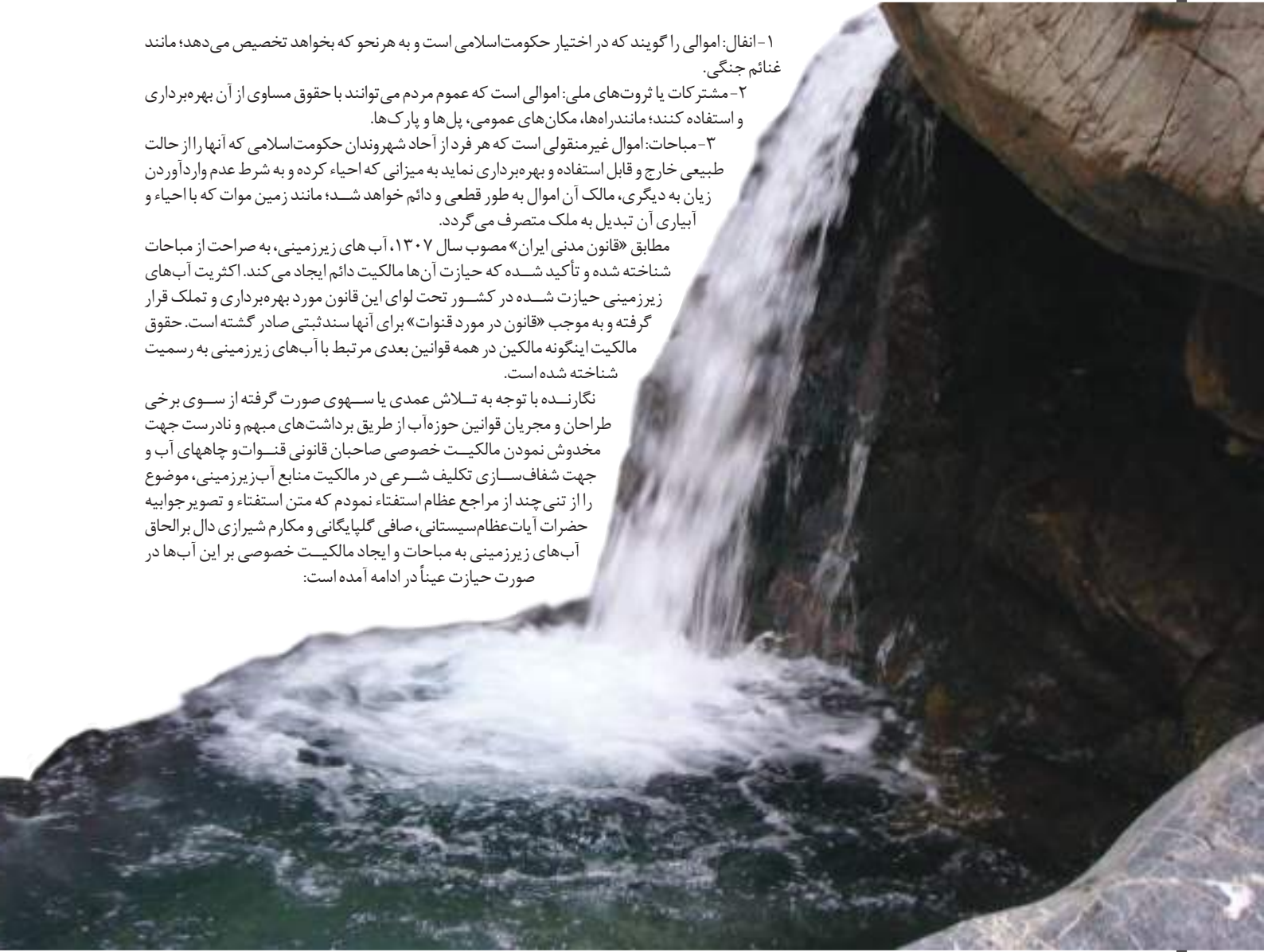
۱- انفال: اموالی را گویند که در اختیار حکومت اسلامی است و به هر نحو که بخواهد تخصیص می‌دهد؛ مانند غنائم جنگی.

۲- مشترکات یا ثروت‌های ملی: اموالی است که عموم مردم می‌توانند با حقوق مساوی از آن بهره‌برداری و استفاده کنند؛ مانند راه‌ها، مکان‌های عمومی، پل‌ها و پارک‌ها.

۳- مباحات: اموال غیرمنقولی است که هر فرد از آحاد شهروندان حکومت اسلامی که آنها را از حالت طبیعی خارج و قابل استفاده و بهره‌برداری نماید به میزانی که احیاء کرده و به شرط عدم وارد آوردن زیان به دیگری، مالک آن اموال به طور قطعی و دائم خواهد شد؛ مانند زمین موات که با احیاء و آبیاری آن تبدیل به ملک متصرف می‌گردد.

مطابق «قانون مدنی ایران» مصوب سال ۱۳۰۷، آب‌های زیرزمینی، به صراحت از مباحات شناخته شده و تأکید شده که حیازت آن‌ها مالکیت دائم ایجاد می‌کند. اکثریت آب‌های زیرزمینی حیازت شده در کشور تحت لوای این قانون مورد بهره‌برداری و تملک قرار گرفته و به موجب «قانون در مورد قنات» برای آنها سند ثبتی صادر گشته است. حقوق مالکیت اینگونه مالکین در همه قوانین بعدی مرتبط با آب‌های زیرزمینی به رسمیت شناخته شده است.

نگارنده با توجه به تلاش عمدی یا سهوی صورت گرفته از سوی برخی طراحان و مجریان قوانین حوزه آب از طریق برداشت‌های مبهم و نادرست جهت مخدوش نمودن مالکیت خصوصی صاحبان قانونی قنات و چاه‌های آب و جهت شفاف‌سازی تکلیف شرعی در مالکیت منابع آب زیرزمینی، موضوع را از تنی چند از مراجع عظام استفتاء نمودم که متن استفتاء و تصویر جوابیه حضرات آیات عظام سیستانی، صافی گلپایگانی و مکارم شیرازی دال بر الحاق آب‌های زیرزمینی به مباحات و ایجاد مالکیت خصوصی بر این آب‌ها در صورت حیازت عیناً در ادامه آمده است:

راه کور مشکل کم آبی چگونه باز می شود

علی نظری:

کم آبی مناطق پسته خیز، مسأله‌ای قدیمی، رنج آور، همراه با مخاطرات تلخ از سوء تدبیرها و سوء استفاده هاست. اما اثبات اینکه چرا و چگونه، این کم آبی بسیاری از باغداران را به خاک سیاه نشاند، کمکی به آنها و دیگرانی که هم اکنون در معرض این خطر هستند، نمی‌کند. پس چه باید کرد؟

راه‌حلهای مختلفی مطرح شده است؛ از جمله:

• انتقال آب از خلیج فارس و کشورهای آسیای میانه؛ انتقال آب از کارون برای شمال استان کرمان؛ هدایت و باردار کردن ابرها؛ انتقال موضعی آب از مناطقی که حوزه‌های آبریز غنی در نزدیک منطقه باغها دارند؛ محدود کردن میزان برداشت از سفره‌های زیرزمینی به نسبت میزان ورودی؛ ایجاد شبکه‌های آبیاری تحت فشار و جلوگیری از هدر رفت آب و...

در مقابل، نظرات و استدلال‌هایی وجود دارد که این روش‌ها را غیر عملی و غیر علمی می‌دانند.

در هر صورت، عملی ساختن هر یک از این راهها نیاز به اقدامات گسترده و سرمایه‌گذاری سنگین دارد که بدون وحدت نظر مسئولان محلی، و به تبع آن، مسئولان کشوری، میسر نیست. همچنان که سالهاست این مباحث به طور جدی مطرح بوده و طرح‌ها و پیشنهاد‌های اجرایی نیز برای آنها ارائه شده و شرکت‌ها و مؤسسه‌های نیز برای عملیاتی کردن آنها تشکیل یافته، ولی عملاً نتیجه‌ای بدست نیامده است.

با در نظر گرفتن زمینه‌های امکان اجرا، سرمایه‌گذاری، و همچنین اثربخشی، انجمن پسته شیوه اقدام را چنین می‌داند: اول، باید برای هر منطقه آبریز مطالعات خاص کاملاً علمی و مستند انجام گیرد. دوم، طرح مطلوب با همکاری باغداران و همه مسئولان انتخاب شود. سوم، اولویت‌های عملی در هر منطقه، تعیین شود. چهارم، مسئولان محلی با همراهی نمایندگان مردم منطقه در مجلس و دستگاه‌های اجرایی کشور وارد عمل شوند.

خوشبختانه این طرح مطالعاتی برای استان کرمان تهیه شده است. در این زمینه مذاکرات اولیه با مدیریت آب استان و وزارت نیرو در جهت موافقت با اجرای طرح و تامین منابع مالی لازم صورت پذیرفته و شرکت‌های مهندسی مشاور که توانایی انجام این مطالعه را دارند، شناسایی شده‌اند. سایر استانها نیز می‌توانند اقدام کنند، بخصوص استانهای پسته خیز که خواهان تشکیل شعبه انجمن هستند. براساس مفاد این نامه نحوه تشکیل و اداره شعب که به تصویب هیأت مدیره انجمن رسیده، این موضوع می‌تواند در هر یک از استانها به طور جداگانه مطالعه شود تا راهکارهای مناسب «کوتاه مدت»، «میان مدت» و «دراز مدت» برای هر منطقه مشخص گردد. حتماً انجمن و مسئولان مربوط نیز به سهم خود برای اجرای طرح تلاش خواهند کرد. عناوین اقدامات در نظر گرفته شده برای مطالعه، (بعنوان مثال برای کرمان)، به شرح زیر است:

- ۱- بررسی موقعیت و شرایط منطقه از نظر جغرافیایی، هواشناسی و میزان بارش‌های مختلف، وضعیت جریانات آب در حوضه‌های آبریز استان از جمله جریان سطحی و رودی و خروجی، بررسی وضعیت زمین شناسی منطقه؛
- ۲- تهیه نقشه‌های پایه آب زیرزمینی شامل حدود حوضه آبریز، ضخامت و عمق آبخوانها، نقشه تراز آب زیرزمینی و میزان تخلیه سالیانه کلیه منابع آب؛
- ۳- تجزیه و تحلیل نوسانهای سطح آب زیرزمینی و بررسی وضعیت کیفی منابع آب و اثر آن بر تولید پسته؛
- ۴- بررسی وضعیت مالکیت منابع آب و نحوه بهره‌برداری از آنها؛
- ۵- تعیین سهم مصارف بخش‌های مختلف، به ویژه بخش کشاورزی و سهم محصول پسته؛
- ۶- تعیین راندمان آبیاری در مناطق مختلف و بررسی آثار تبدیل آبیاری سنتی به نوین برای باغهای پسته؛
- ۷- بررسی سیاست‌ها و راهبردهای بخش آب؛
- ۸- بررسی امکانات توسعه یا محدودیت بهره‌برداری از منابع آب زیرزمینی و تعیین میزان بهره‌برداری مجاز در هر یک از بخش‌های منطقه و پیشنهاد روش‌ها و اقدامات لازم برای بهره‌برداری بهتر از منابع آب زیرزمینی؛
- ۹- بررسی آثار اجرای طرح‌های مختلف آبی سازهای و غیر سازهای در حوضه آبریز منطقه بر روی منابع آب زیرزمینی؛
- ۱۰- بررسی آثار نامطلوب ناشی از برداشت بیش از حد از سفره‌ها؛
- ۱۱- پیشنهاد راه‌های کاهش تلفات آبخوان در کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت.

شرکت مهندسی مشاور آب صفا

دارای مجوز از سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی (معاونت عمرانی استانداری) و اداره کل آبیاری تحت فشار و سازمان نظام مهندسی کشاورزی

- ۵- مطالعات هواشناسی، هیدرولوژی و تهیه طرح‌های سدهای کوتاه انحرافی و آب نما و دهنه آبگیر
- ۶- تهیه طرح‌های قطعه بندی اراضی
- ۷- تهیه طرح‌های سیل بند و سیل برگردان

نشانی: کرمان، بلوار جمهوری اسلامی ایران، کوی فرهنگیان، بلوار معلم، معلم ۱۰، پلاک ۱۸، شرکت آب صفا
 تلفن: ۰۳۴۱-۲۱۱۶۶۰۷
 نامبر: ۰۳۴۱-۲۱۱۶۶۰۷
 همراه: ۰۳۴۱-۲۱۱۶۶۰۷

- ۱- نمونه ای از فعالیت هایی که شرکت مهندسی مشاور آب صفا تاکنون داشته است:
- ۱- نقشه برداری و طراحی آبیاری تحت فشار در سطح ۸ هزار هکتار، شامل روشهای بارانی (بارانی کلاسیک ثابت با آبپاش متحرک، سنتریپوت، بارانی با آبپاشهای مخفی شونده و غیره و روشهای موضعی قطره‌ای، بابلر، قطره ای زیر سطحی، لوله های اسپاگتی)
- ۲- نظارت بر اجرای طرح‌های آبیاری تحت فشار و طرح‌های آبی، ارزیابی طرح‌ها بعد از اجرا
- ۳- تهیه طرح‌های قطعه بندی و تسطیح اراضی، تهیه طرح‌های انتقال آب (کانال، لوله گذاری)
- ۴- تهیه طرح‌های بخش سیلاب

یزد پلیمر گلپایگان

انواع لوله و اتصالات سخت

PVC-U

با تضمین کیفیت

از سایز ۲۰-۴۰۰ میلیمتر
بالاترین کیفیت
و تکنولوژی روز دنیا
با نشان استاندارد

یزد پلیمر گلپایگان

دارنده لوح تقدیر از مرکز
تحقیقات مسکن و دارنده
گواهینامه مدیریت کیفیت
از خانه استاندارد و عمران

محاسن لوله PVC-U: سبک بودن
وزن، نصب آسان، زنگ نمی زند،
رسوب نمی کند، عدم خوردگی
نسبت به مواد شیمیایی

برای مصارف آبرسانی، فاضلابی، زهکشی، برق، مخابرات و ...

یزد پلیمر گلپایگان؛ با صرفه و قیمت مناسب

www.SYP.ir E-mail: info@SYP.ir

۰۲۲۹-۴۴۶۲۸۸۹-۴۴۶۳۴۷۴

تلفکس: ۰۲۲۹-۴۴۶۲۸۸۰

برای کسب اطلاعات بیشتر و سفارش خرید

با شماره ۰۹۱۲ ۳۲۴۳۹۳۷ تماس حاصل فرمایید.

صنایع یزد پلیمر گلپایگان
S.Y.P.G

GOLSAM GORGAN
CHEMICALS Co.

شرکت پخش و توزیع انحصاری محصولات شرکت گل سم گرگان ، رها اندیش کاوان اگری تکنو اسپانیا ، کمپورای امریکا و گربی ایتالیا در استان کرمان

تولید کننده انواع سموم دفع آفات و کودهای شیمیایی مایع با بالاترین کیفیت تحت
لیسانس کمپانی های اروپایی و ژاپنی .

عرضه کننده انواع کود های قابل حل در آب و کلات آهن از کارخانجات معتبر اروپایی .

وارد کننده برترین بذرهای صیفی و سبزی از معروفترین تولید کننده های جهانی
سازگار با شرایط ایران .

وارد کننده انواع سمپاش از بزرگترین تولید کنندگان دنیا .

Chemtura

Chemtura

AgriTecno

AgriTecno
Fertilizantes

Grabi

GRABI
Fertilizantes

دفتر مرکزی : استان کرمان ، رفسنجان ، خیابان مصطفی خمینی ، نبش کوچه ۱۴
تلفن : ۰۳۹۱ - ۴۲۲۲۳۳ - تلفکس : ۰۳۹۱ - ۴۲۲۵۲۳۵ - همراه : ۰۹۱۳ ۲۹۱ ۷۵۴۴

Head Office : kerman , Rafsanjan , Mostafa Khomeini St., Next to Alley 14
Tel : + (98 931) 422233 Telfax : +(98 931)4225235

Mobile : + (98 913) 2917544

Email : saeedirir@yahoo.com

web : www.golsamcom

گل سہ کرگان

نارمک

NARMAK

NUTS

Head Office: Mashhad, Iran
Tel: +98 511 841 66 32 (6 Lines)
Fax: +98 511 844 55 12
Kazakhstan Office: 007 701 744 43 22

WWW.KTTPISTACHIO.COM
INFO@KTTPISTACHIO.COM

KARVAN TANDIS TOOS
MANUFACTURING & TRADING CO.
IMPORT & EXPORT

مدیریت باغ پیسته در فصل بهار

باغداری اولین و مهمترین حلقه از زنجیره تولید پیسته است و بی شک هر گونه خلل یا آسیب در مرحله تولید محصول در باغ، علاوه بر تولیدکننده، تاثیر منفی بر عملکرد دیگر فعالان صنعت در فرآوری، بازرگانی داخلی و صادرات می گذارد. آمار و ارقام تولید در سالهای مختلف نشان از تاثیر آسیب های وارده به محصول در اثر عوامل محیطی، بویژه سرمازدگی، بر قیمت داخلی و جهانی پیسته دارد. بهار، فصل شکوفائی درختان پیسته و پایه ریزی محصول دوسال باغی است. یکی از مهمترین دغدغه های باغداران، نحوه نگهداری باغ و خصوصاً گذراندن دوره خطر آفرین سرمازدگی (در نیمه دوم فرودین) است. این بخش اختصاص به مدیریت باغ پیسته در فصل بهار دارد.

گونه های درختان بنه و پیسته

در گستره محدوده جغرافیایی کنونی ایران رویشگاه های طبیعی گونه های بنه و پیسته (با نام علمی: Pistacia L.) به صورت جنگلها و توده های درختی پراکنده در برخی از دره ها و دامنه ها به چشم می خورد. دامنه پراکنش این گونه ها بر روی نقشه ایران مشخص شده و در حاشیه نقشه نام های علمی پیسته و گونه های بنه شامل: پیسته اهلی (*Pistacia vera*)، خنجک (*Pistacia Khinjuk*)، بنه (*Pistacia mutica*) و دیگر گونه ها و زیر گونه های آن در وجه اختصار آمده، و در تصویر سیاه قلم زیر، خوشه پیسته و دو گونه بنه ترسیم شده است.

گستره پهناور رویشگاه های طبیعی پیسته در ادوار کهن

محدوده گستره بسیار پهناور و رویشگاه های طبیعی درختان پیسته خودروی، در خراسان و ماوراءالنهر قدیم، پیش از تاریخ مدون و ادوار باستان از مناطق مهم فرهنگ و تمدن ایرانی به حساب می آمد. در روزگاران کهن جنگلها و توده های درختان پیسته خودروی بر روی ارتفاعات و دامنه های این محدوده بسی انبوه و با محصول فراوان بوده که به تدریج از میان رفته و بقایای آن در برخی نواحی گستره مورد بحث بر جاست. محدوده گستره پهناور رویشگاه های طبیعی پیسته در ادوار کهن بر روی نقشه جغرافیایی، با درج مرزهای سیاسی کنونی ایران، نشان داده شده است.

گزارشی برای آشنایی بیشتر باغداران با دقایق و ظرایف گلدهی و گرده افشانی، به عنوان یکی از مهمترین و حساس ترین مراحل رشد و نمو بهاره. شاید بعضی ها وقتی برای اولین بار، باغ شکوفای پسته را در فصل بهار ببینند، بر خلاف انتظارشان آنرا چندان زیبا نیابند، اما همین گل‌های رنگ پریده بی عطر و بو، یکی از زیباترین نشانه‌های بهار است برای مردمی که در دل کویر و در شرایط سخت طبیعی زندگی می‌کنند و دل در گرو همین گلها دارند که چندماه بعد معاش یکسال آنها را تامین خواهند کرد. درخت پسته گیاهی دو پایه است؛ یعنی گل‌های نر روی یک درخت و گل‌های ماده روی درخت دیگر قرار دارند، این امر، باعث شده که مرحله گرده افشانی و انتقال دانه‌های گرده از مهمترین مراحل رشد و نمو پسته باشد. گل‌های ماده و نر بصورت خوشه و بدون گلبرگ هستند. گل‌های ماده بدلیل نداشتن شهد، جذابیتی برای حشرات ندارند. گل‌های نر و ماده پسته معمولاً زودتر و یا همزمان با باز شدن برگها باز می‌شوند.

گل دهی و گرده افشانی در پسته

اولین نشانه بهار

شکل ۱- گل ماده پسته

در یک رقم خاص، گل‌های نر زودتر از گل‌های ماده همان رقم به مرحله شکوفائی می‌رسند و گرده آزاد می‌کنند.

دوره پذیرا بودن دانه گرده توسط گل‌های ماده معمولاً سه روز طول می‌کشد. گل‌های ماده، وقتی که از سبز کمرنگ به قرمز کمرنگ و یا صورتی

تبدیل شوند، قدرت پذیرایی دانه گرده را ندارند. زمانیکه گل‌های نر به رنگ زرد تغییر رنگ دهند، موقع آزادسازی دانه گرده فرارسیده است.

تعداد روزها از زمان شروع گلدهی تا پایان گلدهی به عنوان طول دوره گلدهی در نظر گرفته می‌شود. عوامل نامساعد در این دوره، منجر به بیشترین خسارت به گلها و گرده افشانی و تشکیل میوه می‌شود.

زمان گلدهی در ارقام مختلف پسته متفاوت است.

ارقامی همانند کله قوچی و احمد آقایی «زودگل» بوده و پیشتر در معرض سرمازدگی و بارندگی‌های بهاره قرار می‌گیرند. رقم اوحدی جزء ارقام «متوسط گل» بوده و در اثر سرمازدگی و بارندگی‌های بهاره خسارت کمتری نسبت به ارقام زودگل می‌بیند. معمولاً بیشترین تراکم گرده در زمان گلدهی ارقام «متوسط گل» وجود دارد، بنابراین ارقام «متوسط گل» از نظر فراهم بودن گرده در زمان گلدهی در بهترین شرایط در مناطق پسته کاری ایران قرار دارند. ارقام «دیرگل» همانند رقم اکبری، معمولاً کمترین خسارت را در اثر سرما و بارندگی‌های بهاره در یافت می‌کنند. ولی به دلیل کاهش تراکم گرده در باغ در زمان گلدهی، این ارقام با مشکل کمبود گرده برای گرده افشانی و تشکیل میوه مواجه می‌شوند.

در ختان واقع بر شیب‌های رو به جنوب زودتر بیدار شده و گلدهی زودتری دارند. بنابراین برای آنها خطر ایجاد خسارت در اثر سرمازدگی و بارندگی‌های بهاره بیشتر است.

هر قدر مدیریت باغ بهتر باشد، بیدار شدن درخت و گلدهی زودتر صورت می‌گیرد. برداشت به موقع محصول، کنترل آفات و بیماری‌ها، جلوگیری از خزان بی‌موقع درختان بعد از برداشت محصول، و همچنین کنترل علف‌های هرز، تاثیر خیلی زیادی در زمان بیدار شدن و گلدهی در بهار سال بعد دارد.

بافت‌های شنی خاک در مقایسه با بافت‌های رسی در بهار زودتر گرم می‌شوند و در نتیجه، باغ‌های پسته دارای بافت خاک شنی زودتر از خواب بیدار شده و گلدهی زودتری در مقایسه با باغ‌های دارای بافت رسی دارند.

شکل ۲- گل نر پسته

شکل ۳- خوشه و گل نر آماده آزاد سازی دانه گرده

شرایط مناسب برای گرده افشانی باد انجام می‌شود و سایر عوامل نقشی در گرده افشانی ندارند. زنبور عسل برای جمع آوری گرده، گل‌های نر را لمس می‌کند، ولی در گرده افشانی نقش ندارد. برخی از مهمترین عوامل موثر بر گرده افشانی بشرح زیر است:

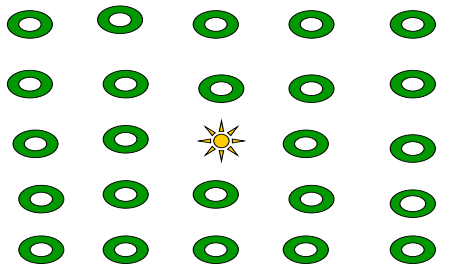
۱- دما

بهترین دما برای گرده افشانی ۱۵ تا ۲۲ درجه سانتی گراد است. دماهای زیر ۴ درجه سانتی گراد احتمال سرمازدگی را افزایش می‌دهند. دماهای بالاتر از ۳۲ درجه سانتی گراد در زمان گرده افشانی زیان آور بوده و باعث از بین رفتن مادگی

می‌شوند.

۲- رطوبت:

رطوبت بالا و بارندگی و هر نوع عاملی که باعث افزایش رطوبت نسبی محیط شود، از پراکنش مناسب دانه گرده جلوگیری می‌کند. هر گونه بارندگی،

شکل ۴- نحوه

قرار گرفتن درختان نر در باغ (دایره نشانگر درختان ماده و ستاره نشانگر درخت نر)

شکلش ۹- ضعف درخت عامل کاهش تعداد گل در خوشه و افزایش گل‌های عقیم

است. بنابراین قرار گرفتن یک درخت نر در مرکز یک بلوک ۵×۵ درختان ماده، تراکم گرده مناسبی را در باغ ایجاد می‌کند (شکل ۴).

شکل ۸- عدم تلقیح گل‌ها در اثر بارش باران در زمان گرده‌افشانی

در مناطقی که تاکنون پسته‌کاری صورت نگرفته یا امکان پراکندگی مناسب گرده در اثر شرایط محیطی کم است، باید ردیف بیرونی، عمود بر جهت باد غالب، با یک ردیف درختان نر در نظر گرفته شود. هنگامیکه تراکم کافی از دانه‌های گرده در باغ وجود نداشته باشد، تعداد پسته میوه‌ها بصورت انتهایی تشکیل می‌شوند. در صورت تیکه گرده کافی در باغ وجود داشته باشد، گل‌ها تقریباً با فواصل زمانی کوتاه تلقیح شده و باهم شروع به رشد می‌کنند و اختلافات زیادی از لحاظ اندازه

شکل ۷- تفاوت زیاد در اندازه میوه‌ها در یک خوشه

بین آنها پدید نمی‌آید.

گلدهی همزمان با رقم ماده مهمترین مشخصه یک رقم نر مناسب است. گلدهی رقم نر باید یک یا دو روز زودتر از گلدهی درختان ماده شروع شده و کل طول دوره گلدهی رقم ماده را پوشش دهد. هرچه رقم نر پررشدتر باشد، زودتر به مرحله گلدهی رسیده و گل‌های بیشتری تولید می‌کند. بنابراین مقدار گرده تولیدی افزایش می‌یابد.

شکل ۶- اندازه تقریباً یکسان میوه‌ها، بواسطه گرده‌افشانی مناسب

مهمترین دلایل نبود گرده کافی در باغ:

نبود نسبت مناسب درختان نر به ماده، نبود هماهنگی در گلدهی درختان نر با ماده، بارندگی در زمان گرده‌افشانی، رطوبت نسبی بالا در زمان گرده افشانی، سم‌پاشی و یا محلول‌پاشی روی درختان نر، وزش بادهای شدید در زمان گرده‌افشانی.

در صورت تیکه درخت با کمبود مواد غذایی در ابتدای فصل مواجه باشد، بازشدن جوانه‌ها و گلدهی با تاخیر صورت می‌گیرد و تعداد گل در خوشه نیز کاهش می‌یابد. همچنین اکثر گل‌های تشکیل شده، عقیم و ناقص می‌شوند و حتی در صورت وجود گرده کافی، قابلیت تبدیل به میوه را ندارند. گل‌های تشکیل شده روی درختان و یا شاخه‌های ضعیف اکثراً تک محوری بوده و طول خوشه و تعداد گل در خوشه به مراتب کمتر از درختان قوی است. رنگ خوشه گل و برگ‌های جوان در درختان ضعیف، متمایل به رنگ قرمز است (شکل ۹).

می‌باشد. بنابراین وزش باد در زمان گرده‌افشانی ضروری است. وزش باد شدید باعث از دسترس خارج شدن سریع دانه‌های گرده از باغ شده و طول دوره گلدهی را، هم در درختان نر، هم در درختان ماده، کاهش می‌دهد. طوفان‌های همراه با گرد و خاک باعث پوشیده شدن سطح کلاله شده و قدرت چسبندگی آن را بشدت کم می‌کنند.

۴- نسبت مناسب تعداد درختان نر

به ماده:

بررسی‌ها و تحقیقات نشان می‌دهد که دورترین فاصله موثر برای گرده‌افشانی که منجر به رسیدن حداقل یک دانه گرده به هر گل ماده می‌شود، ۲۰ متر

محلول‌پاشی و سم‌پاشی در طرف صبح، بیشترین خسارت را به گرده‌افشانی و تشکیل میوه وارد می‌کند.

۳- باد

باد تنها عامل پراکنش دانه‌گردد در باغ پسته

شکل ۵- کاهش تعداد میوه در خوشه و تشکیل میوه در انتهای محورهای خوشه بر اثر گرده‌افشانی نامناسب

سرمازدگی بهاره

شاید ضرب‌المثل «سالی که نکوست از بهارش پیداست» برای باغداران پسته‌ایران معنایی روشن‌تر از دیگران داشته باشد. آنجا که در ابتدای بهار با یک سرمای شبانه هستی سال خود را می‌بازند، و یا با گذر از بهاری بی‌حادثه، امیدوارانه چشم به انتظار فصل برداشت دارند.

در طی سالهای گذشته، مناطق پسته‌کاری ایران از آسیب سرمازدگی مصون نبوده‌اند و حتی در بعضی سالها خسارت ناشی از سرما، آنقدر شدید بوده که درصد زیادی از محصول را از بین برده است. به نظر می‌رسد مهمترین خسارت سرما، از بین رفتن گل‌های تازه باز شده و جوانه‌هاست.

آمار خسارت ناشی از سرمازدگی در دودعه اخیر نشان می‌دهد که اگر قبلاً سرمازدگی بهاره بطور محدود، در بعضی از سالها اتفاق می‌افتاد (سرمازدگی سال ۷۶، در دهه ۷۰ شمسی)، امروزه بواسطه تغییرات اقلیمی در دنیا، و از جمله در ایران، سرمازدگی بهاره به یک پدیده دائمی تبدیل شده است. (بروز سرمازدگی گسترده در سالهای ۸۴، ۸۵ و ۸۷ و سرمازدگی موردی در سالهای ۸۱، ۸۲ و ۸۸).

سرمازدگی یک پدیده جوی است و زمانی حادث می‌شود که درجه حرارت محیط کمتر از میزان دمایی باشد که برای رشد گیاه لازم است. سرمازدگی به دو صورت بروز می‌کند:

سرمای انتقالی (جبهه‌ای) گستره وسیع داشته و با بادهای سرد و هوای ابری و با کاهش شدید دما همراه است و به دلیل وسعت زیاد، کنترل و مقابله با آن مشکل است. شرایط وقوع این نوع یخبندان معمولاً وجود آسمان ابری، بادملاطم تا شدید، عدم وجود وارونگی دمایی و رطوبت نسبی پایین است. مقابله با یخبندان‌های انتقالی، بسیار مشکل است. در بسیاری موارد، دمای هوا به مدت چندسبب به دلیل یخبندان انتقالی کاهش می‌یابد.

سرمای تشعشعی: این پدیده در کشور ما و در مناطق پسته‌کاری در هوای کاملاً آرام، بدون باد و ابر و در ساعات نزدیک به طلوع آفتاب اتفاق می‌افتد. در شب‌هایی که آسمان کاملاً صاف باشد، گرمای بیشتری از طریق تابش از

سطح زمین به هدر می‌رود و چون برای جایگزینی، گرمای کافی تأمین نمی‌شود، دمای هوا در نزدیکی سطح خاک کاهش می‌یابد و وارونگی دمایی شکل می‌گیرد؛ یعنی با افزایش ارتفاع از سطح زمین، دما نیز افزایش می‌یابد. پس از طلوع آفتاب، این نوع یخبندان از بین می‌رود، و در هنگام شب، در صورت وجود شرایط لازم می‌تواند تکرار شود. از خصوصیات یخبندان تشعشعی وجود روشنایی نسبی در طی شب و فقدان لرزش، و حرکت ملایم شاخ و برگ گیاهان است. در این شرایط چون حرکت هوا کم است، انتقال گرما از قسمت‌های بدن انسان که در معرض هواست به کندی صورت می‌گیرد و در نتیجه، انسان سرما را کمتر احساس می‌کند. به همین دلیل اغلب کشاورزان در تشخیص این نوع یخبندان دچار اشتباه می‌شوند. آمارهای دریافتی از سازمان هواشناسی کشور حاکی است که در سال ۱۳۷۶ در استان کرمان، سرمازدگی از نوع جبهه‌ای بوده و در بقیه موارد سرمازدگی از نوع تشعشعی بوده است.

فاکتورهای مؤثر در گسترش میزان خسارت سرمای شامل شدت و طول مدت سرما، سرعت باد، رطوبت نسبی و پوشش ابر است. همچنین سن گیاه (گیاهان خیلی جوان یا خیلی پیر به سرما حساسترند) و آفات و بیماری‌ها در میزان تحمل سرما مؤثرند. علاوه بر اینها، محل قرار گرفتن باغ، جهت شیب و پستی و بلندی زمین در حساس شدن گیاه به سرما نقش دارد. عامل مؤثر دیگر، نوع خاک است. ظرفیت نگهداری آب در خاکهای سبک کمتر از خاکهای سنگین است و به همین دلیل این خاکها در بهار زودتر گرم شده و باعث ایجاد شرایط مناسب برای شروع رشد می‌شود و در صورت بروز سرمازدگی، خسارت حاصله بیشتر خواهد بود. خسارت ناشی از سرما در درختان پسته، بیشتر متوجه گل‌های درخت می‌شود، که دلیل آن حساسیت بیشتر این اندام نسبت به سایر بافتهاست و با توجه به اینکه همه ارقام پسته زمان گلدهی یکسان ندارند، احتمال خسارت سرمازدگی در ارقام زودگل، مانند رقم اوحدی و کله فوجی، بیشتر از ارقام دیرگل (رقم اکبری) است.

شایان ذکر است که حساسیت بافتهای گیاهی به آسیب دیدگی ناشی از سرما و یخزدگی متفاوت است. مثلاً برگها توانایی سازگاری کم دارند. مقاومت بافتهای گل نیز در مراحل مختلف رشد، نسبت به سرما فرق می‌کند. چون مقاومت بافتها زمانی که دارای رشد فعال هستند، در برابر سرما کم است، به همین علت، جوانه‌های گل در حال خواب بیشترین مقاومت را دارند، در حالی که با تورم جوانه، مقاومت، آفت کرده و در گل‌های باز شده به حداقل می‌رسد. لذا خسارت وارد بر جوانه‌ها و گل‌های باز شده، خیلی بیشتر از خسارت وارد بر جوانه‌های در حال خواب و باز نشده می‌باشد.

بر اساس نتایج مطالعات آزمایشگاهی و سرمازدگی طبیعی، دماهای بحرانی وقوع آسیب در سه مرحله «گل»، «جوانه در حال باز شدن» و «جوانه باز نشده پسته»، به ترتیب ۲+، ۴- و ۲- درجه سانتی‌گراد و دمای بحرانی در مرحله میوه، ۲- درجه سانتی‌گراد است. بنابراین، گل‌های باز شده حساس‌ترین و جوانه‌های باز نشده، مقاوم‌ترین اندام در مقابل آفت دما هستند.

برخی علائم و آسیب‌های ناشی از سرما و یخزدگی در درختان پسته:

از بین رفتن جوانه‌ها؛ آسیب به سرشاخه‌ها؛ قهوه‌ای شدن جوانه‌های میوه؛ سوختگی و تغییر رنگ برگ‌ها؛ چروکیدگی و پیچیدگی برگ؛ تغییر رنگ جوانه‌ها به رنگ قهوه‌ای؛ پارگی برگها در نزدیک رگبرگ اصلی.

اگر چه بدلیل شرایط اقلیمی خاص مناطق پسته‌کاری کشور، و ویژگیهای ژنتیکی ارقام، و تغییرات آب و هوایی در دهه اخیر، جلوگیری از سرمازدگی بهاره در باغهای پسته غیرممکن است، اما می‌توان با اقدامات پیشگیرانه قبل از احداث باغ، و اقدامات حفاظتی، تا حدودی از خسارت وارده کاست.

قبل از احداث باغ اقداماتی همچون انتخاب محل مناسب و انتخاب رقم مناسب، می‌تواند در پیشگیری از سرمازدگی تا حدودی مؤثر باشد.

مقایسه با آبیاری بارانی؛ قابلیت تنظیم لایه‌مه، مصرف آب، و مصرف انرژی کمتر نسبت به سایر روشهاست. البته جلوگیری از سرمازدگی بهاره غیرممکن است. با این اقدامات فقط می‌توان از شدت خسارت بصورت محدود کاست.

نظریه اهمیت کاهش ریسک تولید و بالابردن توان باغداران در تحمل خسارت ناشی از حوادث طبیعی، از دهه‌های گذشته، بیمه باغها در مناطق مختلف دنیا بعنوان راهی برای حمایت از کشاورزان به اجرا گذاشته شده است. در ایران نیز صندوق بیمه محصولات کشاورزی (وابسته به بانک کشاورزی) از حدود یک دهه قبل، اقدام به بیمه باغها و از جمله باغهای پسته کرده است. اما متأسفانه روشهای تخمین میزان تولید باغها، و از همه مهمتر، تخمین میزان خسارت حاصل از عوامل طبیعی؛ از جمله «سرمازدگی» آنقدر پیچیده، غیردقیق و وقت‌گیر است که باغداران پسته برای دریافت خسارت از بیمه، دچار مشکل می‌شوند، به طوری که همواره بین باغداران، کارگزاران و کارشناسان تخمین خسارت صندوق بیمه، اختلاف نظرهایی بروز کرده که باعث نارضایتی باغداران شده، و انگیزه آنها را برای بیمه کردن محصولاتشان کاهش داده است. صندوق بیمه محصولات کشاورزی نیز در گزارشهای خود «بیمه باغها» را یک فعالیت ضررده اعلام کرده است. برای سامان دادن به این مسأله لازم است، مشکلات روشهای کنونی تخمین تولید و میزان خسارت، اولویت‌بندی عوامل خسارت‌زا، چگونگی پرداخت خسارت با توجه به اطلاعات هواشناسی، و دیگر موارد مرتبط، مورد بررسی دقیق قرار گیرد.

بعد دارای محدودیت است.

استفاده از بخاری‌های باغی؛ این روش بسیار پرهزینه است و توصیه نمی‌شود.

آبیاری بارانی و بارش آب بر روی شکوفه‌ها: هنگامی که آب یخ می‌زند، در اثر یخ‌زدن تولید حرارت می‌کند. از معایب این روش می‌توان به الزام وجود آب در هنگام یخ‌بندان و شرایط دشوار دسترسی به آب در آن ساعات شب، بخصوص در مناطق پسته کاری ایران، و هزینه بالای نصب و لوله‌کشی و راه‌اندازی اشاره کرد.

استفاده از ماشین‌های مولد باد: بواسطه مصرف بالای انرژی و هزینه‌های سنگین چندان مورد استقبال قرار نگرفته است.

سیستم چاهک معکوس انتخابی: با جمع کردن هوای سرد کف باغ و فرستادن آن به بالا (۱۵ تا ۹۰ متر) لایه‌های هوای گرم را جایگزین لایه‌های سرد می‌کند. مزایای این روش: مصرف کمتر انرژی نسبت به روش‌های موجود، و استفاده از هوای طبیعی بدون تولید هوای گرم مصنوعی است.

۱- چاهک معکوس با استفاده از نیروی P.T.O تراکتور

۲- چاهک معکوس با استفاده از نیروی الکتریکی موتور استفاده از ماشین‌های مولد مه یکی از روش‌های متداول دنیاست. ایجادمه مصنوعی باعث کاهش از دست رفتن گرما از سطح خاک و گیاه می‌شود. هنگام سرد شدن تشعشعی هوا، مه می‌تواند تا حدود ۴ درجه سانتیگراد گرما تامین کند و از این طریق باعث حفاظت گیاه در برابر سرما شود. مزایای این روش بخصوص در

در باغهای موجود نیز می‌توان در محدوده زمانی که احتمال سرمازدگی وجود دارد، نسبت به اجرای اقدامات حفاظتی بشرح زیر اقدام کرد:

* سطح خاک در حفاظت محصول اهمیت دارد و می‌تواند اختلافی به اندازه ۱/۷ درجه سانتی‌گراد در دمای هوا ایجاد کند. برای حداکثر حفاظت در برابر یخ‌بندان‌های ناشی از تشعشع، باید خاک مرطوب، عاری از علف‌هرز، هموار، و شخم نخورده باشد.

* هرگونه خاک‌ورزی موجب ایجاد فضاهای هوادر خاک می‌شود. بنابراین باید طی دوره‌های مستعد یخ‌بندان از این عملیات اجتناب کرد. اگر خاک، مورد عملیات خاک‌ورزی؛ نظیر شخم قرار گرفته باشد، لازم است از طریق فشردن کردن و آبیاری، به انتقال و ذخیره گرما در آن کمک نمود.

* مرطوب کردن، اغلب موجب تیر هتر شدن خاک، و در نتیجه، باعث افزایش جذب تشعشع خورشیدی در خاک میشود.

* برای حفاظت در برابر یخ‌بندان بهتر است تمامی گیاهان پوششی را از باغها و تاکستان‌ها حذف کرد. حذف گیاهان پوششی موجب افزایش جذب تابشی خاک می‌شود و انتقال و ذخیره گرما در خاک را بهبود می‌بخشد.

اگرچه جلوگیری کامل از سرمازدگی تشعشعی غیر ممکن است اما علاوه بر روشهای پیشگیرانه و حفاظتی که تشریح شد، روش‌های دیگری برای کاهش خسارت این نوع سرمازدگی وجود دارد. (البته هر یک مزایا و معایب خاص خود را دارند.)

استفاده از دود: بدلیل ایجاد آلودگی‌های زیست محیطی و انعکاس اشعه خورشید در روز و تشدید سرما در شب‌های

شرکت بازرگانی خدماتی وبسته بندی ایران بزرگمهر

(تاسیس و ثبت شده در فدراسیون روسیه)

Иран Бозоргмехр

با بیش از ۱۵ سال سابقه فعالیت‌های گسترده تجاری در روسیه

در زمینه خشکبار، بخصوص پسته

این شرکت آماده‌گی خرید پسته ۳۰/۲۸، ۳۲/۳۰، فندق‌های خندان، آب خندان بصورت خرید قطعی و یا حق‌العملکاری و ترخیص کالا از گمرک روسیه و فروشی را دارد.

www.iran-bozorgmehr.ru
E-mail:iran-bozorgmehr@mail.ru

تلفن (آستاراخان): (+7) 85 12 22 54 56
تلفکس (آستاراخان): (+7) 85 12 22 23 43
همراه (آستاراخان): (+7) 927 57 200 24
همراه (آستاراخان): (+7) 908 613 52 62
همراه (مسکو): (+7) 925 831 13 34
همراه (ایران): (+98) 912 489 28 35
تلفکس (ایران): (+98) 511 609 15 36

شرکت بازرگانی ایران بزرگمهر
با مدیریت برخوردار

فدراسیون روسیه - شهر آستاراخان - خیابان کراسنا یانابر ژنایا - پلاک 37 شماره 302

مدیریت بهاره باغهای

تازه ترین اطلاعات کارشناسان در مورد آفات مهم فصل بهار و روش های مبارزه شیمیایی و غیر شیمیایی با آنها

این آفات در چندسال اخیر در اکثر باغ های پسته کشور مشاهده شده است. در اوایل فصل بهار و از مرحله تشکیل میوه تا شروع سخت شدن پوست استخوانی میوه پسته، با تغذیه از میوه های نابالغ و حساس، خسارت شدید وارد می کنند. در گذشته باغداران از سم «آندوسولفان» برای مبارزه با این آفت استفاده می کردند، با حذف این سم از لیست سموم مجاز کشور، لازم است از سموم مناسب موجود در بازار با نظر کارشناسان محلی استفاده شود.

۶- سرخرطومی پسته

حشرات کامل این آفت که مرحله مهم و خسارتزای آن محسوب می شوند و از جوانه های رویشی و زایشی در حال باز شدن، به شدت تغذیه می کنند، از اواخر اسفند و اوایل فروردین بصورت حشرات کامل خاکستری رنگ در باغ های پسته مشاهده می شوند، که لازم است در این زمان با سموم مناسب با آنها مبارزه شود.

۷- سوسک سرشاخه خوار پسته

به این حشره در استان کرمان «سوسکو» نیز می گویند. حشرات کامل آفت از اواخر اسفندماه از چوب های خشک که در آن ها بصورت لارو، زمستانگذرانی می کنند خارج شده و به سمت درختان پسته پرواز می کنند. اوج خروج حشرات کامل و ظهور آنها بر روی درختان پسته، اواخر فروردین و اوایل اردیبهشت ماه است. حشرات بالغ به شاخه های جوان که همان سال رشد کرده اند، حمله می کنند، جوانه ها را می خورند و از محل جوانه ها دالان هایی به طول ۵ تا ۳ سانتیمتر حفر می کنند. با توجه به زیست شناسی این آفت و زمستانگذرانی آن بصورت لارو در داخل شاخه های خشکیده، مبارزه غیر شیمیایی با آن بسیار ساده و اقتصادی است و اگر بطور کامل انجام گیرد به هیچ وجه نیاز به مبارزه شیمیایی علیه آن نخواهد بود.

روش مبارزه: جمع آوری چوب ها و شاخه های خشک شده و شاخه های تازه هرس شده و سوزاندن کامل آنها؛ اجتناب از انبار کردن چوب ها و شاخه های پسته برای مصارف سوختی در مناطق و انبار های نزدیک به باغ های پسته. تله گذاری با چوب های نیمه خشکیده و یا تازه هرس شده در ناحیه یقه درختان و یا قرار دادن دستسسته های چوب در زیر درختان به فواصل ۱۰۰ متر از هم، و سپس، جمع آوری و سوزاندن آنها و جایگزینی دسته های چوب جدید بجای آنها بصورت ماهیانه از اواسط مهر تا اواسط اسفندماه.

مدیریت تغذیه باغ

آغاز فصل بهار همزمان است با شروع رشد درخت پسته، اولین اقدام تغذیه ای در این مرحله دادن کودهای ازت بصورت سرک است. اولین قسط ازت از اواخر اسفندماه تا اواخر فروردین توصیه می شود. البته در صورت امکان دادن قسط اول ازت در نیمه دوم فروردین ماه بهتر از نیمه اول فروردین است. مقدار کود توصیه شده در این مرحله ۲۰۰ کیلوگرم در هکتار سولفات آمونیوم، یا ۱۷۵ تا ۱۵۰ کیلوگرم در هکتار اوره برای آبهای شیرین است.

در باغهایی که عارضه لکه پوست استخوانی سالهای گذشته در آنها مشاهده شده، محلول پاشی کلات کلسیم با غلظت ۵۰۰ تا ۷۵۰ سی سی در هزار لیتر آب در دهه سوم فروردین برای رفع و کاهش خسارت عارضه مؤثر است. بهترین زمان برای شروع محلول پاشی های تغذیه ای، اول اردیبهشت ماه است. در این زمان سطح برگ به اندازه کافی بزرگ شده و نفوذپذیری آن نسبتاً سریع و مناسب است. برای محلول پاشی سعی نمایید از کودهایی استفاده کنید که ترکیب دو یا سه نمونه از آنها، تمام نیاز درخت به عناصر ماکرو و میکرو را پوشش می دهد.

برای کسب نتیجه بهتر لازم است محلول پاشی اول با فاصله زمانی دو تا سه هفته تکرار شود. در خردادماه و قبل از مغزرفتن، دادن نوبت دوم کودهای ازت به میزان ۱۷۵ کیلوگرم در هکتار، سولفات آمونیوم، و یا ۱۵۰ کیلوگرم اوره برای اراضی شیرین توصیه می شود. قبل از مغزرفتن، محلول پاشی با کلات پتاسیم و اوره برای جلوگیری از عارضه سوختگی و پوکی مؤثر است.

(با تشکر از همکاری آقایان مهندس هاشمی راد و دکتر حسین حکم آبادی در تهیه این مطلب)

ایام «بهار» از پرمشغله ترین و حساس ترین زمانهای نگهداری پسته است. در این فصل است که با اجرای بهینه عملیات باغی و پیشگیری و مدیریت عوامل محیطی، می توان انتظار تولید مطلوب (کیفی و کمی) را داشت.

غیر از عوامل محیطی که کنترل آنها تا حد زیادی خارج از توان و اراده باغداران است، می توان سایر عملیات باغی، بویژه «مبارزه با آفات» و «تغذیه» را با شیوه های علمی و فنی مدیریت کرد و به تولید با صرفه اقتصادی رسید.

مبارزه با آفات

هر سال باغداران به دفعات مجبور به مبارزه شیمیایی و غیر شیمیایی با انواع آفات می شوند. فصل بهار زمان سبز شدن درختان پسته و گلدهی آنهاست. با شروع سبز شدن درختان پسته، از اواسط اسفندماه فعالیت آفات نیز آغاز می شود.

با توجه به حضور همزمان چند آفت در باغ، بویژه در اوایل فصل بهار و مناسب بودن زمان مبارزه شیمیایی علیه آفات عمده پسته در این فصل، اول باید دانست کدام آفات اصلی و مهم هستند و کدام را باید در درجه دوم و سوم اهمیت قرار داد، تا برای کاهش تعداد دفعات سمپاشی و در صورت امکان، مبارزه همزمان با برخی آفات خسارتزا، «روش مبارزه» و هم «ترکیب مناسب سم» را انتخاب کرد. در صورت لزوم باید از مخلوط کردن ۲ حشره کش، که اختلاط آنها مجاز باشد، برای کنترل همزمان دو یا سه آفت استفاده شود.

۱- پروانه چوبخوار پسته (کرمانیا)

با توجه به دوره خروج لاروهای زمستانگذران این آفت، از اوایل اسفندماه و تشکیل پیله های سفیدی بر روی سرشاخه ها (در شرایط آب و هوایی استان کرمان)، و اوج ظهور و تشکیل شفیره ها در دهه سوم اسفندماه، در صورت زیاد بودن جمعیت این آفت در باغ می توان با توصیه کارشناسان محلی از حدود ۲۰ اسفند تا ۵ فروردین ماه با آنها مبارزه کرد.

(اطلاعات بیشتر در این باره در خبرنامه شماره ۴۹/نیمه دوم بهمن چاپ شده است)

۲- پسیل معمولی پسته (شیره خشک)

حشرات کامل پسیل های زمستانگذران، از اواسط اسفندماه در باغ های پسته ظاهر می شوند، و با تغذیه از جوانه های در حال سبز شدن پسته، بر روی آنها تخم ریزی می کنند. با توجه به پائین بودن جمعیت نسل اول پسیل، بویژه در طی ماه های فروردین و اردیبهشت، نیازی به مبارزه اختصاصی علیه این آفات نیست و اگر سموم مناسب برای مبارزه با سایر آفات پسته بکار رود، تلفات کافی بر روی جمعیت این آفت نیز خواهد گذاشت. مبارزه اختصاصی علیه پسیل معمولی با توجه به جمعیت و حساسیت ارقام پسته، تقریباً از اواخر اردیبهشت و اوایل خردادماه ضروری است.

۳- شپشک های پسته

۱-۳- شپشک واوی، یا شپشک سرشاخه و برگ پسته: دارای ۲ نسل در سال است ولی فقط در نسل اول می توان علیه پوره های سن یک آن مبارزه کرد. مناسبترین زمان مبارزه، اواخر فروردین و اوایل اردیبهشت (در شرایط آب و هوایی استان کرمان) و همزمان با خروج ۷۰ درصد پوره های سن یک می باشد.

۲-۳- شپشک تنه ای (کنده ای) پسته: این آفت دارای یک نسل در سال است و تقریباً همزمان با خروج پوره های سن یک شپشک واوی، پوره های سن یک این آفت نیز خارج می شوند. (اختلاف زمانی خروج پوره ها ۳ تا ۴ روز است) مناسبترین زمان مبارزه، اواخر فروردین و اوایل اردیبهشت، همزمان با خروج ۷۰ درصد پوره های سن یک است.

در صورت بالا بودن جمعیت هر یک از این شپشک ها و خسارت شدیدی که وارد می کنند، می توان حدود ۲ هفته بعد از سمپاشی نوبت اول، مجدداً سمپاشی را تکرار کرد.

۴- زنجره پسته (شیره تر)

در سالهای گذشته جمعیت این آفت در باغهای پسته خیلی زیاد بود، اما با سمپاشی های سالهای اخیر جمعیت آن کاهش یافته است. بهترین زمان سمپاشی، هنگام ظهور پوره های آفت است.

۵- سنک های پسته

تقویم دهقانی

مولود نیاز انسان
به دانستن زمان کاشت و برداشت

انسان، از نخستین ادوار زندگی اجتماعی متوجه بازگشت و تکرار برخی رویدادهای طبیعی؛ شد. نیاز به محاسبه در دوران کشاورزی؛ یعنی نیاز به دانستن زمان کاشت و برداشت، فصل بندی ها و تقویم دهقانی و زراعی را به وجود آورد.

نخستین محاسبه فصل ها، با گردش ماه که تغییر آن آسانتر دیده می شد صورت گرفت. و سرانجام، در نتیجه ی نارسایی ها و ناهماهنگی هایی که تقویم قمری، با تقویم دهقانی داشت، محاسبه و تنظیم تقویم بر اساس گردش خورشید صورت پذیرفت. سال در نزد ایرانیان از زمانی نسبتاً کهن به چهار فصل سه ماهه تقسیم شده است. ابوریحان بیرونی در «آثارالباقیه» آورده، آغاز سال ایرانی از زمان خلقت انسان (ابتدای هزاره هفتم از تاریخ عالم)، روز هرمز از ماه فروردین بود؛ وقتی که آفتاب در نصف النهار، در نقطه اعتدال ربیعی، و طالع سرطان قرار داشت.

واژه ایرانی «پسته» ومنشأ آن

کلمه پسته یک واژه ایرانی است که از گستره پهناور رویشگاههای طبیعی درختان پسته در شمال شرقی ایران - شامل سرزمین خراسان قدیم و ماوراء النهر - منشأ دارد. بسیاری از مستندات و شواهد تاریخی موجود نشان می دهد که نام ایرانی «پسته» و درخت آن از همین محدوده پهناور، که جنگلها و توده های درختی پسته خودروی در کوهها و دامنه های آن بسی انبوه بوده، به دیگر قلمروهای ایرانی رفته و بعدها به اقوام و ملل قدیم جهان معرفی شده است. شواهد و دلایلی نیز وجود دارد که لفظ «پسته» برگرفته از صدای شکستن دانه پسته محصول درختان خودروی جنگلی بوده و ریشه اسامی پارسی کهن و پارسی میانه و فارسی کنونی در وجوه «پیستک»، «پیسته» و «پسته» یک «نام آوا» یا کلمه صوتی (Onomato Poeia) است.

کلمه صوتی «پیستک» برای اول بار، توسط ایرانیان مستقر در نواحی جنگلی رویشگاههای طبیعی درختان پسته، با شنیدن صدای شکستن دانه های پسته، تداعی و اتخاذ شده است.

نام درخت پسته در زبانهای یونانی و لاتین و سایر زبانهای اروپایی و نیز در زبانهای عربی و ترکی و روسی و ژاپنی و غیره ماخوذ است از وجه تسمیه ایرانی این درخت است که طی ادوار مختلف به ملل دیگر معرفی شده است. نام این درخت در پارسی قدیم پیستاکا و در پارسی میانه (پهلوی) پیستاک بوده که در فارسی متاخر پسته تلفظ شده است.

قیمت پسته خشک (محصول سال زراعی جاری) معامله شده در دو هفته اول اسفند ماه ۱۳۸۹

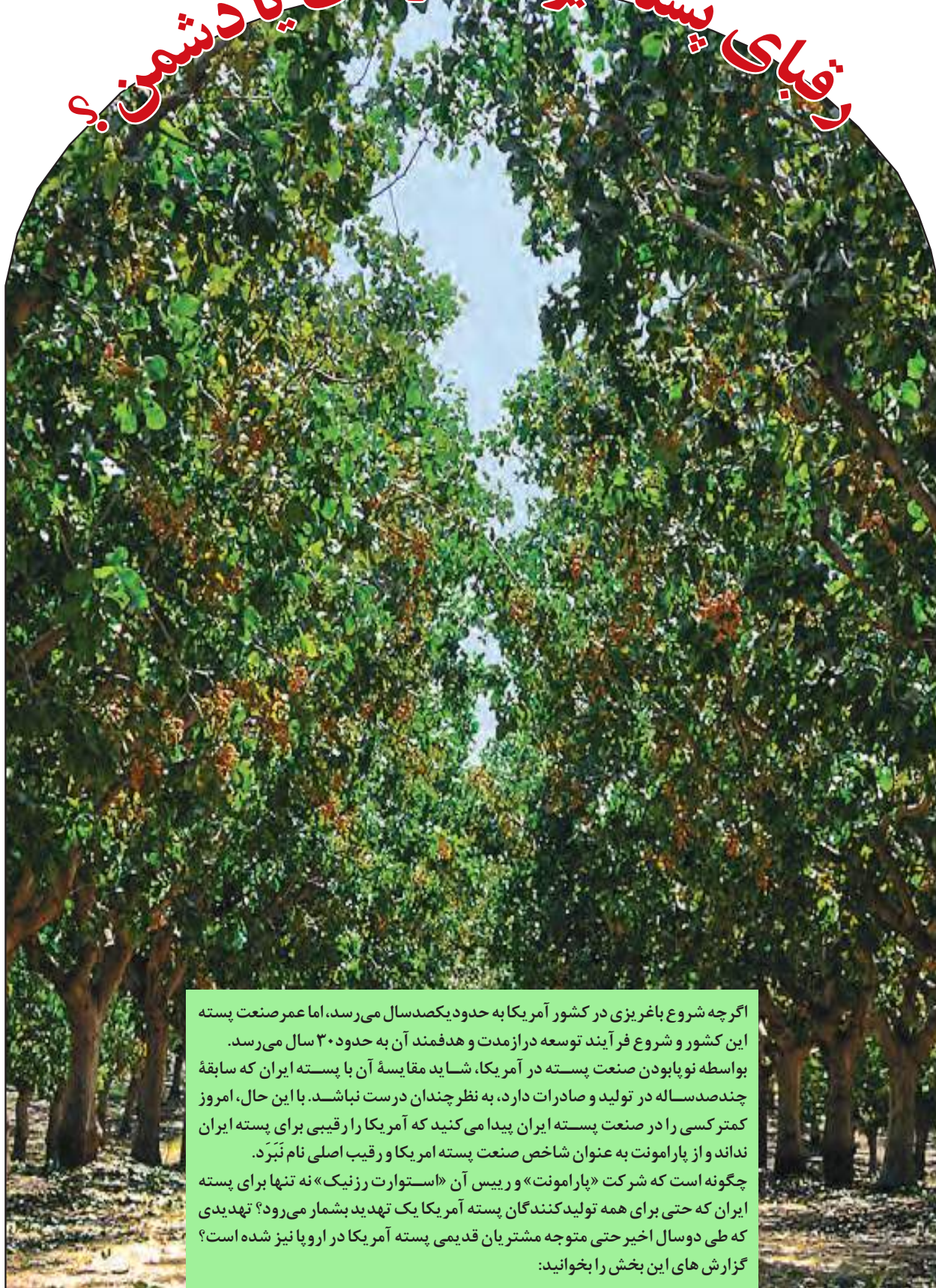

رقم	درجه پسته	در بازار تهران (۴ ماه و ۱۰ روز)		در بازار رفسنجان (نقدی)	
		هفته اول	هفته دوم	هفته اول	هفته دوم
فندق خندان	۳۲ - ۳۰ استاندارد (معروف به اروپایی)	۸۶۵۰	۸۶۵۰	۷۷۰۰	۷۶۵۰
فندق دهن بست	۳۲ - ۳۰ (کیل ۵۰)	۷۰۰۰	۶۹۰۰	۶۳۵۰	۶۲۵۰

توجه: قیمت ها هر کیلو به تومان، در بازار تهران ۴ ماه و ۱۰ روز و در بازار رفسنجان نقدی است.

توضیح ضروری درباره قیمت پسته در هفته آخر بهمن
در جدول قیمت ها، مندرج در صفحه ۴ نشریه شماره ۴۹، متأسفانه یک اشتباه تایپی روی داد که ضمن پوزش بدینوسیله توضیح داده می شود:
قیمت نقدی پسته فندق ۳۲ - ۳۰ در هفته آخر بهمن ماه ۸۹ در رفسنجان مبلغ ۷۸۰۰ تومان صحیح است. این توضیح از طریق پیامک انجمن نیز اعلام شد.

رقیبای پسته ایران: دوست یا دشمن؟

اگرچه شروع باغریزی در کشور آمریکا به حدود یکصدسال می‌رسد، اما عمر صنعت پسته این کشور و شروع فرآیند توسعه درازمدت و هدفمند آن به حدود ۳۰ سال می‌رسد. بواسطه نوبادون صنعت پسته در آمریکا، شاید مقایسه آن با پسته ایران که سابقه چندصدساله در تولید و صادرات دارد، به نظر چندان درست نباشد. با این حال، امروز کمتر کسی را در صنعت پسته ایران پیدا می‌کنید که آمریکا را رقیبی برای پسته ایران نداند و از پارامونت به عنوان شاخص صنعت پسته آمریکا و رقیب اصلی نام نبرد. چگونه است که شرکت «پارامونت» و رییس آن «استوارت رزنیک» نه تنها برای پسته ایران که حتی برای همه تولیدکنندگان پسته آمریکا یک تهدید بشمار می‌رود؟ تهدیدی که طی دو سال اخیر حتی متوجه مشتریان قدیمی پسته آمریکا در اروپا نیز شده است؟ گزارش‌های این بخش را بخوانید:

شرکت پارامونت بزرگترین حکمران پسته دنیا!

(GIS)، در اختیار داشتن سهمی بزرگ از منابع آب کالیفرنیا، انبارهایی که قابلیت ذخیره کردن ۱۳۶ هزار تن مغزهای درختی را دارند، امکانات سردخانه ای با مساحت ۱۲ هزار مترمربع، امکان ردیابی محصول تا باغ، استقرار سیستم ISO 9001:2000 در تمام واحدهای تولیدی، استقرار سیستم ISO 17025 در آزمایشگاهها، انجام تستهای میکروبی و آفلاتوکسین در تمام محصول تولیدی، دارا بودن دو هکتار پانل های خورشیدی برای تامین انرژی واحدهای مختلف کارخانه. (این نیروگاه خورشیدی در نوع خود بزرگترین نیروگاه در بخش خصوصی آمریکا است)، امکانات سورت لیزی و امکانات بسته بندی در اوزان مختلف، هدف گذاری تولید ۱۹۰ هزار تن محصول در سال ۲۰۱۲.

اطلاع از ابعاد فعالیت این شرکت و توجه به رویکردهای آن، از آن جهت برای صنعت پسته ایران ح یاتی و استراتژیک است که بدانیم علیرغم سابقه طولانی کشت و کار و تجارت پسته در ایران و شرکتهای متنوع و متعددی که بعضی از آنها دهها سال است در زمینه های مختلف صنعت پسته در کشور فعالیت دارند، حتی یک شرکت در حد اندازه پارامونت نداریم و از شرکتهای بزرگ هم کمتر شرکتی را می توان یافت که کل زنجیره تولید (باغ، فرآوری و صادرات) را با هم داشته باشد و مدیریت کند.

چندان دور از ذهن نیست که پارامونت پس از حذف شرکتها و رقبای آمریکایی خود و تسلط بر بازار اروپا، به سراغ رقیب اصلی خود، یعنی پسته ایران بیاید.

ترجمه: آرش دادگر

سابقه شرکت پارامونت و تبدیل آن به بزرگترین تولیدکننده پسته و بادام جهان به سه دهه قبل باز می گردد؛ زمانی که دره «سن جواکین» کالیفرنیا بعنوان منطقه ای بسیار مناسب برای تولید بادام و پسته، برای استقرار این شرکت انتخاب شد. شرکت «پارامونت فارمز» در حال حاضر به عنوان بزرگترین تولیدکننده پسته و بادام جهان، ۳۰ درصد پسته آمریکا را در باغهای خود تولید و ۳۰ درصد دیگر از تولید این کشور را جمع آوری، مدیریت و تجارت می کند. عبارتی این شرکت، در حال حاضر ۶۰ درصد از تجارت پسته آمریکا را در اختیار دارد.

پارامونت از دو سال پیش با معرفی برند اختصاصی خود به نام «پسته بی نظیر Wonderful pistachio»، محصول پسته را با این نام به سوپرمارکتها و شبکه های توزیع آمریکا و اروپا وارد کرد و رقیب شرکتها و برندهایی شد که سی سال از خود او پسته می خریدند. پارامونت در موقعیتی قرار گرفت که توانست با استفاده از آرای کشاورزان تحت تسلط خویش، «کمیسیون پسته کالیفرنیا» را منحل کند.

اطلاع از امکانات و توانایی های شرکت «پارامونت فارمز» شناخت بهتری از این رقیب نیرومند به دست می دهد:

بیش از ۲۸ هزار هکتار باغ، مالکیت بزرگترین باغهای بادام دنیا به مساحت ۱۶ هزار هکتار، کارخانه فرآوری با مساحت ۱۲۱ هزار مترمربع (بیش از ۱۲ هکتار)، (جمع مساحت واحدهای فرآوری و انبارها بیش از ۸۰ هکتار)، گلخانه ها و آزمایشگاههای متعدد تحقیقاتی، کنترل و مدیریت باغها با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی

پسته به روایت کالیفرنیا

محمد حسین کریمی پور

عضو انجمن پسته ایران و رییس کمیسیون کشاورزی اتاق ایران

در قرن نوزدهم دولت فدرال ایالات متحده آمریکا برای توسعه مناطق بیابانی و نیمه‌بیابانی جنوب و جنوب غرب، برنامه‌های گسترده‌ای را آغاز کرد. یکی از این طرح‌ها، تلاش برای جمع‌آوری واریته‌های گیاهی متنوعی از اقصی نقاط جهان برای توسعه کشاورزی در این مناطق بود. هزاران واریته از پنج قاره به سوی مراکز تحقیقاتی کالیفرنیا، کانزاس و تگزاس روانه شد.

وقتی چارلز ماین برای اولین بار در سال ۱۸۵۴ میلادی، بذر پسته جزیره سیسیل ایتالیا را به کالیفرنیا برد، هرگز گمان نمی‌کرد این درخت عجیب و باستانی برای خود چنین جای پای در سرزمین نو بیابد. گرچه واریته ایتالیایی چارلز ماین و واریته‌های بعدی خاور نزدیک که از طریق فرانسه در سال ۱۸۷۵ وارد شد، نتوانست توفیق اقتصادی ببار آورد، ولی درخت پسته را به جامعه باغداری و مراکز تحقیقاتی آکادمیک آمریکا معرفی کرد. در سالهای آغازین قرن بیستم،

پسته جزء اقلام تحقیقاتی مرکز تحقیقات فدرال کشاورزی چیکو کالیفرنیا قرار گرفت. در سال ۱۹۰۷ دوبرادرار منی ایرانی اولین باغ بزرگ پسته را در ساکرامنتو کالیفرنیا احداث کردند و همزمان با جنگ جهانی اول در دهه ۲۰ میلادی پسته شور و رنگ شده وارداتی ایرانی در سراسر آمریکا در دستگاه‌های فروش سکه‌ای در دسترس قرار گرفت.

اما بی‌تردید، هیچ واقعه‌ای در تاریخ پسته آمریکا همانند سفر دکتر وایت هاوس در پایان دهه ۲۰ به جنوب آسیا و ماوراءالنهر و شامات سرنوشت‌ساز نبود. وایت‌هاوس محقق مرکز چیکو بطور سیستمیک، مناطق پسته‌خیز جنوب آسیا و خاورمیانه را در نوردید و با کلکسیون غنی از ذخیره ژنتیک پسته به کالیفرنیا بازگشت. مرکز چیکو از آن پس در سکوت، به توسعه واریته مناسب برای آب و هوای کالیفرنیا پرداخت. این تلاش چنددهه ادامه یافت و نتیجه آن واریته‌ای بود که مادر صنعت پسته آمریکا شد.

در دهه ۵۰ میلادی کل مساحت پسته کاری آمریکا به زحمت به سی هکتار می‌رسید. در دهه ۶۰ این مساحت در حدود ۵۰۰ هکتار تخمین زده می‌شد. اما در ابعاد اقتصادی می‌توان گفت اولین محصول رسمی صنعت پسته کالیفرنیا در سال ۱۹۷۶ به بازار وارد شد. در سال ۲۰۰۸ ابعاد باغها به ۵۰ هزار هکتار رسید. در واقع مساحت باغها بین ۱۹۵۰ تا ۳۶۵۰، ۱۹۸۰ برابر شد. همچنین، در سال ۲۰۰۸ مساحت ۴/۴ برابر مساحت سال ۱۹۸۰ بود. توسعه باغهای آمریکا با قدرت ادامه یافته است.

تحول بزرگ بعدی تأسیس کمیسیون پسته کالیفرنیا در سال ۱۹۸۱ بود. گرچه این کمیسیون در یک پروسه اعتراضی قانونی به محوریت پارامونت در سال ۲۰۰۷ منحل شد اما در عمر ۲۸ ساله خود اصلی‌ترین ساختار زیربنایی صنعت پسته آمریکا بود.

در سالهای ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۷ باغ‌ریزی‌های بی‌سابقه‌ای در کالیفرنیا به مساحت ۲۵۰۰۰ هکتار

به عمل آمد که ناشی از جاذبه افزایش قیمت پسته بود. در سال ۲۰۰۹ مساحت باغهای جوان پسته آمریکا معادل ۶۵ درصد باغهای مثمر این کشور بود! تولید باغهای وسیع ایجاد شده در این دوره سه ساله، بین سالهای ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۷ به بازار وارد می‌شود. بی‌تردید پتانسیل تولید کالیفرنیا تا سال ۲۰۱۵ بیش از ۲۵۰ هزار تن در سال خواهد بود. شاید پنج سال بعد در سال ۲۰۲۰ تولید آمریکا به مرز غیر قابل تصور ۴۵۰ هزار تن برسد.

میزان برداشت در واحد سطح در چهل سال گذشته متداوماً افزایش یافته است. برداشت پسته خشک که در نیمه اول دهه ۸۰ میلادی تنها ۱۳۲۰ کیلو در هکتار بود، در نیمه اول دهه ۹۰ به ۲۴۹۰ کیلوگرم - هکتار و در پنجسال اول قرن میلادی جاری به ۳۱۵۰ کیلوگرم - هکتار رسید.

رکورد حداکثری کالیفرنیا در سالهای اخیر با ۴۰۶۰ کیلوگرم - هکتار پسته خشک مربوط به

مقایسه میزان تولید پسته ایران و آمریکا طی سالهای ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۹ (واحد: هزار تن)

سال	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹
ایران	۲۵۶	۱۷۳	۱۳۴	۱۷۵	۲۱۱	۲۶۶	۸۹	۱۸۴
آمریکا	۱۳۷	۵۴	۱۵۷	۱۲۸	۱۰۸	۱۸۹	۱۲۶	۱۶۱

منبع آمار آمریکا: US Administrative Committee for pistachios

منبع آمار ایران: گمرک جمهوری اسلامی ایران

سیاستها سبب شده تا قدرت سیاسی پارامونت در میان تعداد روز افزونی از باغداران توسعه یابد. گرچه باغداران بزرگ اقدام به تشکیل تشکیلی جدید نموده‌اند، اما این تشکیلی عملاً هیچگاه نتوانسته جایگاه کمیسیون پسته را پر کند.

در عرصه بین‌المللی و در جهت‌دهی سیاستهای صنعت پسته آمریکا، بی‌تردید وزن پارامونت و رئیس عجیب آن «استوارت رزنیک» رو به افزایش است. اگر او بتواند ۲ شرکت از بزرگان باقیمانده را بخرد و سهم خود در تولید را به ۵۰ درصد و در تجارت به ۷۵ درصد نزدیک کند، عملاً با مونوپول کامل در پسته کالیفرنیا روبرو خواهیم بود.

بنظر می‌رسد ماه عسل رزنیک و باغداران آمریکایی تنها چند سال به طول انجامد. در این دوره رزنیک با حفظ قیمت‌های بالا و ادامه روند تصاحب تولیدکنندگان بزرگ و گسترش سلطه بر باغداران کوچک به تقویت موضع خود خواهد پرداخت. من نگران روزی هستم که امپراطور پس از تحکیم حاکمیت، بفکر رقابت با رقیب خارجی خود بیفتد. در آرنوز در مقابل پسته خوشمزه ایرانی، سلاح قیمت او بکار خواهد افتاد.

تاریخ نشان می‌دهد هر بار که آمریکایی‌ها سربه لاک برده‌اند، پایداری یک دوره طولانی تهاجم آمریکایی ترسید. اگر چه بین دوره درونگرایی مونوروت و دوره توسعه طلبی ویلسون یکصد سال فاصله بود، فاصله دوره‌های درونگرایی و تهاجم رزنیک بیش از چند سال نخواهد بود.

غیر قابل انکار کالیفرنیاست. نیازهای رو به توسعه شهری و صنعتی در کالیفرنیا چنگ بر خرید منابع آب کشاورزی انداخته است.

غالب آب مصرفی باغهای پسته از کانالهای ایالتی و فدرال تامین می‌شود که آب را از منابع آبی دور دست می‌آورند. بخشی از آب نیز از چاههای محل می‌آید. در سالهای کم‌آب اخیر، خرید آب چاههای جوکاری محلی توسعه یافته است.

قیمت آب آزاد کمکی که در ماههای گرم حدود یک سنت - متر مکعب بود، در سالهای اخیر بطور متوسط به ۲/۷ سنت رسیده و در خشکسالیهای اخیر در بعضی ماهها از مرز ده سنت هم گذشته است. آب تا مزرعه با کانال بتونی منتقل و در تمام باغها با لوله کشی و قطره چکان‌های دوطرفه توزیع می‌شود.

با انحلال کمیسیون پسته کالیفرنیا و قدرت‌گیری پارامونت، آرایش قدرت، تغییر عمده یافته است. پارامونت امروز سی درصد پسته آمریکا را تولید و شصت درصد تجارت پسته آمریکا را در دست دارد. توسعه مشوقهای مختلف مثل پشتیبانی آب کمکی در ماههای سخت، جزء دلایل پیوستن باغداران کوچک به کلوب پارامونت است. پارامونت با چرخش سیاست و اتخاذ شعار حمایت از باغدار، حفظ قیمت و توسعه بازارهای فروش، وجهه خود در داخل جامعه باغداران را بهبود بخشیده است. عملاً تولیدکنندگان سی درصد پسته آمریکا با قرار دادهای غالباً سه ساله، تعهد تحویل به پارامونت دارند. این

باغ پسته آمریکایی یک بنگاه صنعتی است. بنگاههای تخصصی تولید نهال - شناسایی و مکان‌یابی - طراحی و اجرای باغ - برداشت محصول و فرآوری نیز بخوبی سامان یافته‌اند.

یک پروژه ملی تحقیقات به مرکزیت دانشگاه دیویس کالیفرنیا تعریف شده که بعد از سالها فعالیت و تکمیل نقشه تحقیقاتی طراحی شده، عملاً موضوعات اصلی تحقیقاتی پسته آمریکا را به پایان برده است. طبیعی است با بروز مسائل جدید همچنان ادامه خواهد داشت و ساختار قدرتمند آکادمیک - تحقیقاتی آمریکا پاسخگوی این نیاز خواهد بود.

ماهیت صنعتی تولید، در جه بالای مکانیزاسیون، جذب بالای تکنولوژی، دسترسی مناسب به سرمایه، تحقیقات کاربردی بالنده، وجود بنگاههای خدمات تخصصی و بستر مساعد اقتصاد کلان سبب شده تولید پسته کالیفرنیا سال به سال بهر طور تر و هزینه تمام شده آن روز به روز کاهش یابد. یک مطالعه انجمن پسته نشان می‌دهد که هزینه تمام شده پسته در فصل سپتامبر ۲۰۰۸ برای باغدار معادل ۰/۸ دلار - پوند خشک (یعنی ۱۷۶۰ تومان - کیلوگرم) بوده است. باغدار در همین فصل عملاً مبلغ ۱/۸ - ۱/۷ دلار - پوند خشک (۳۷۵۰ الی ۳۹۷۰ تومان - کیلوگرم) دریافت نموده است. کمتر تولیدی در یک کشور صنعتی چنین سود آور است!

توسعه باغهای پسته در کالیفرنیا بعد از سال ۲۰۰۷ با دو مانع مهم روبرو بوده است. افزایش شدید قیمت زمین و محدودیت منابع آب، واقعیت‌های

سال ۲۰۰۷ و رکورد حداقلی سالهای اخیر ۲۶۴۵ کیلوگرم - هکتار مربوط به ۲۰۰۸ است. متوسط تولید سالهای ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۸ معادل ۳۱۰۵ کیلوگرم در هکتار است.

این نشان می‌دهد پسته کالیفرنیا نیز به شدت بانوسان سال خوب و سال بد روبروست. امریکاییها سالهاست با مذاکرات راهبردی اول فصل و تعیین میزان ذخیره استراتژیک، این پدیده را با ابزار تجاری کنترل کرده و میزان عرضه سالیانه را به تعادل رسانده‌اند. درآمد متوسطه باغدار آمریکایی ناشی از فروش پسته از هر هکتار باغ در سالهای ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۸ بطور متوسط سالیانه ۱۶۰۰ دلار - هکتار بوده است! در این دوره رکورد حداکثری مربوط به سال ۲۰۰۶؛ یعنی ۱۲۶۱۵ دلار و رکورد حداقلی آن مربوط به سال ۲۰۰۵؛ یعنی ۹۹۵۰ دلار بوده است.

صنعت جوان پسته آمریکا تا سال ۱۹۹۰ عملاً متوجه بازار داخل بود. در دهه ۹۰ میلادی تنها ۱۳ درصد پسته آمریکا صادر می‌شد و آمریکا در مقابل ایران در بازار جهانی با فاصله‌ای زیاد در مکان دوم قرار داشت. در سال ۲۰۰۷ حدود ۵۹ درصد پسته آمریکا صادر شده است. بی‌تردید صنعت پسته آمریکا از یک صنعت متوجه مصرف داخلی بسرعت و با اشتیهای زیاد به یک صنعت صادراتی تبدیل شده است.

قسمت بزرگی از پسته آمریکا به مصرف مغز می‌رسد. در سالهای ۲۰۰۶ تا ۲۰۰۸ بترتیب ۱۸ درصد، ۲۵ درصد و ۲۰ درصد پسته تولیدی آمریکا به مصرف مغز رسیده است. آمریکاییها سرمایه‌گذاری تبلیغی و بازاریابی بزرگی روی بازار مغز کرده‌اند. مصرف آشپزی، صنعت شیرینی و شکلات و صنعت بستنی از نقاط مورد توجه تبلیغ آمریکاییهاست.

عملاً پسته آمریکا در کالیفرنیا تولید می‌شود. تولیدات سایر ایالات کمتر از ۲ درصد تولید ملی است.

مقایسه میزان صادرات پسته ایران و آمریکا طی سالهای ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۹ (واحد: هزار تن)

سال زراعی	۱۹۹۶	۱۹۹۷	۱۹۹۸	۱۹۹۹	۲۰۰۰	۲۰۰۱	۲۰۰۲	۲۰۰۳	۲۰۰۴	۲۰۰۵	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹
ایران	۱۲۴	۵۷	۱۴۰	۸۶	۱۲۱	۱۰۳	۱۸۸	۱۶۱	۱۱۴	۱۵۹	۱۷۱	۲۰۶	۷۷	۱۳۰
آمریکا	۱۵	۳۰	۲۳	۱۵	۲۲	۲۵	۲۹	۲۴	۴۳	۳۷	۴۴	۷۷	۸۳	۱۱۶

منبع آمار آمریکا: US Administrative Committee for pistachios

منبع آمار ایران: گمرک جمهوری اسلامی ایران

رز نیک؛ انحصار گر نو ظهور در صنعت پسته

استوارت و لیدیا رز نیک دو میلیار دبورلی هیلزی هستند که خانه‌ای بسیار بزرگ و یک پاپیون ۵۴ میلیون دلاری در موزه هنری لوس آنجلس به اسمشان است. منبع ثروت آنها یکی از بزرگترین مزارع کالیفرنیا با مساحت ۱۸۸ مایل مربع (چهار برابر سان فرانسیسکو) بنام پارامونت است. محصولات آنها شامل پرتقال، بادام، پسته و انار است. در فصل برداشت پسته، مجموعه فرآوری پارامونت در ۲۱ روز، ۲۴ ساعته کار می‌کند.

طی چندماه گذشته، رز نیک‌ها طرف دوشکایت در یک دادگاه شده‌اند. در ساختمان پارامونت یک طبقه کامل برای وکلایی که قرار است از رز نیک‌ها دفاع کنند، اختصاص یافته است. یک شکایت از طرف چند گروه محیط زیست و سازمان‌های آب است که یکی از مهمترین بخش‌های پارامونت را به خطر می‌اندازد: «سهام پارامونت در یک منبع عظیم در دره سن جواکین». شاکی دیگر Fair Trade Commission است. که گفته پارامونت در مورد برند Pom Wonderful ادعاهای نادرست کرده است. اگر این شکایت‌ها ثابت شود می‌تواند دو میلیارد دلار هزینه روی دست پارامونت بگذارد.

رز نیک‌ها بزرگترین تولیدکننده مرکبات، انار، بادام و پسته در آمریکا هستند. فرآوری کننده هم دارند و از تولیدکننده‌های دیگر هم خریداری می‌کنند. مجموعه فرآوری شان که ۱۴۰ مایل از لوس آنجلس فاصله دارد، پسته‌ها را تمیز، جدا و بسته‌بندی می‌کند (۶۰ درصد پسته‌های آمریکا و ۳۰ درصد پسته جهان).

دره سن جواکین، دچار کمبود آب است. اما رز نیک‌ها توانسته‌اند با وجود کمبود بارندگی، آب مورد نیاز خود را از بزرگترین ذخیره آب آمریکا (و شاید جهان) تامین کنند. مساحت آن ۳۲ مایل مربع و از مجموع بورلی

هیلز و هالیوود بزرگتر بوده و شامل ۷۰ دریاچه مصنوعی است. آب ذخیره شده در زمان مورد نیاز توسط ۸۵ چاه قابل دسترس است. آب در کالیفرنیا یعنی قدرت و ثروت. این ذخیره آب در آینده می‌تواند با ارزش تر از باغهای رز نیک باشد. در سال ۲۰۰۷ و قبل از بروز سه سال خشکسالی، این ذخیره حدود ۱۰۸۵ کیلومتر مکعب بود که برای منطقه‌ای که سالی فقط ۱۵۰ میلیمتر بارندگی دارد، رقم بسیار بزرگی است.

اخیراً یکی از اعضاء به این ذخیره آب ۱۲ میلیون متر مکعب اضافه کرد. این گروه که شش عضو دارد و پارامونت با ۵۲ درصد سهم بزرگترین عضو است، Kern Water Bank (بانک آب کرن) نامیده می‌شود. پنج عضو دیگر سازمان‌های آب هستند که به کشاورزها و منازل خدمات می‌دهند. در سال‌های ۲۰۰۷-۲۰۰۰ کالیفرنیا یک سیستم تجارت آب راه‌اندازی کرد و از دلتای رودخانه ساکرامنتو-سن جواکین به کشاورزان آب فروخت (با قیمت خیلی مناسب). پارامونت هم میلیون‌ها متر مکعب آب خرید و ذخیره کرد. بعداً ایالت کالیفرنیا آب را با قیمت‌های خیلی بالاتر خرید و پارامونت بزرگترین برنده بود. در شکایت سه گروه محیط زیست و دوسازمان آب گفته شده که در زمان کم‌آبی نباید این چنین ذخیره آب بزرگی در مالکیت غیردولتی باشد. آنها دارند سیاست‌های آبی کالیفرنیا، بخصوص تصمیم سال ۱۹۹۴ Water Resources Dept کالیفرنیا

که مالکیت «بانک آب کرن» را از دولت به گروه‌های محلی انتقال داد به چالش می‌کشند.

رز نیک می‌گوید این «حق‌آبه» در حال حاضر می‌تواند دو بیست میلیون دلار ارزش داشته باشد. اعضای بانک، برای راه‌اندازی آن ۳۵ میلیون دلار نیز هزینه کردند که یک ریسک بزرگ بود. یکی دیگر از شاکیان- آقای علی امین از پرایمکس (یک فرآوری کننده رقیب پارامونت)- می‌گوید پارامونت، آب را به تولیدکنندگان ارزان می‌فروشد تا آنها را از او دور کند و به سمت خود بکشاند. شاکی دیگر سازمان آب منطقه‌ای- در پایین دست بانک آب کرن- می‌گوید: «برداشت زیاد در سه سال خشکسالی باعث خشک شدن چاه‌های منطقه شده است.»

رز نیک شکایت گروه‌های محیط زیست را ناوارد می‌داند پاسخ می‌دهد: اینکه می‌گویند شما آب دارید و ما این آب را می‌خواهیم، غیرقانونی است. «برای ما امکان شکست در این دادگاه نیست چون پارامونت این آب‌ها را خریده و مالک آن است.»

وقتی دستگاه لرزاننده درخت (شیکر) درخت پسته را می‌لرزاند زمین تکان می‌خورد و حدود ۷۰ کیلو پسته از شاخه‌ها جدا شده و داخل گیرنده (کچر) می‌افتد. این‌ها پنج ثانیه طول می‌کشد. پارامونت امسال از صد دستگاه شیکر استفاده کرد. (کار ششانه‌روزی بمدت هشت هفته)

* رز نیک اولین زمین خود را در دهه ۱۹۷۰ میلادی خریداری کرد. رز نیک در نیوجرسی بزرگ شد و با خانواده اش در دهه ۱۹۵۰ به کالیفرنیا آمد. او در UCLA بود که پدرش همه چیز را از دست داد. رز نیک اولین شرکتش را در سال ۱۹۶۹، هنگامی که مشغول تحصیل در وکالت بود، به راه انداخت. بعد با لیدیا ازدواج کرد. رز نیک‌ها شروع به خرید شرکت‌ها کردند. اولین خرید، شرکت تحویل تلفنی گل «Teleflora» بود که آنرا به بزرگترین تحویل دهنده گل در آمریکا تبدیل کردند.

بعد از آن فرانکلین مینت (Franklin Mint) را در سال ۱۹۸۵ خریدند. در اواسط دهه ۱۹۸۰ با خریدن زمین از Getty oli و Superus شروع به گسترش باغهایشان کردند.

* کالیفرنیا و ایران بزرگترین تولیدکنندگان پسته هستند. در ایران قرن هاست که پسته تولید شده، ولی در کالیفرنیا، سابقه تولید به چند دهه می‌رسد. یکی از استراتژی‌های پارامونت این بوده که سوددهی کشاورزان را بالا ببرد و سوددهی فرآوری کننده را کمتر کند، که این استراتژی تاثیر زیادی بر اقتصاد منطقه گذاشته است.

امسال بعلت خشکسالی در ایران، احتمالاً کالیفرنیا بزرگترین تولیدکننده پسته خواهد بود. رز نیک‌ها پسته را به عنوان محصولی گران قیمت تحت برند Wonderful Pistachio بازار یابی می‌کنند. آنها واسطه‌ها را در فروش به سوپرمارکت‌ها حذف کرده‌اند.

تبلیغات پارامونت امسال با عنوان «Get Crackin» با ۲۰ میلیون دلار هزینه، از تلویزیون پخش می‌شود.

پارامونت ثابت کرده که می‌تواند حجم زیادی از محصول را با «قیمت بالاتر» بفروشد و این باعث شده که کشاورزها بیشتر تولید کنند.

مترجم: آرش دادگر

(MIC)

شرکت صنایع ممتازان

Momtazan Ind.Co.

اولین تولید کننده ترمینالهای فرآوری و ضبط پسته با بیش از ۲۵ سال سابقه سازنده انواع

ترمینالهای فرآوری پسته تر

ترمینالهای خندان کن پسته

ترمینالهای مغز کن پسته

ترمینالهای برشته کن و پاکسازی پسته

همچنین اولین تولید کننده ماشین تولید باد جهت محافظت از باغات پسته و

تمام میوه ها در مقابل سرما زدگی میباشد که در ارتفاع ۱۶ متری از سطح زمین قرار گرفته و میتواند هوای گرم را از سطح بالاتر به پایین هدایت کند.

این دستگاه در بیشتر باغات کشاورزی از جمله :

باغات (مرکبات ، پسته ، انگور ، سیب و ...) کاربرد دارد.

این دستگاه با یک موتور نیروی محرکه دیزلی در روی زمین به حرکت در می آید.

دستگاه مجهز به یک سیستم حرارت سنج است که قادر است قبل از رسیدن سرما

در باغ بطور اتوماتیک ، دستگاه تولید باد را روشن نماید و پس از رفع مشکل سرما

بطور اتوماتیک خاموش گردد.

هر دستگاه قادر است بین ۷-۵ هکتار باغ را از سرما زدگی نجات دهد.

کارخانه و دفتر مرکزی :

کرمان - کیلومتر ۵ جاده رنگی آباد

تلفن : ۶ - ۲۷۵۲۵۰۰ (۰۳۴۱) فاکس : ۲۷۵۲۵۰۷ (۰۳۴۱)

دفتر تهران :

اتوبان همت ، خیابان شیراز جنوبی ، نبش علیخانی ، پلاک ۲۲

تلفن : ۸ - ۸۸۶۱۱۸۷۰ (۰۲۱) فاکس : ۸۸۶۱۱۸۶۹ (۰۲۱)

مقایسه هزینه تولید پسته در ایران و کالیفرنیا در این رقابت نابرابر ره به کجا خواهیم برد؟

فرهاد آگاه

عضو پیوسته انجمن پسته ایران

باغات پسته کشور از قابلیت تولید رقابتی برخوردارند، اما در سطح وسیع کشوری، مقدار برداشت به مراتب کمتر از میانگین برداشت در کشورهای رقیب می باشد. بنا بر این، طبیعی به نظر می رسد که هزینه تولید پسته در کشورهای رقیب که با توجه به قابلیت سودآوری شگرف تولید این محصول، مستعدترین آب و خاک خود را صرف ایجاد باغات وسیع پسته براساس آخرین دستاوردهای علمی روز نموده اند، به مراتب کمتر از هزینه تولید آن در ایران باشد. برای توضیح کمی مطلب و با در نظر داشتن تفاوت اندک نرخ فروش پسته ایران و کالیفرنیا، به بررسی هزینه تولید پسته نزد این دورقیب می پردازیم:

مقرون به صرفه باشد. با آنکه پیش بینی می شود این وضعیت در کوتاه مدت تا میان مدت ادامه یابد، اما سرمایه گذارهای وسیع صورت گرفته برای احداث باغهای مدرن پسته در ایالت کالیفرنیا (با سطح زیر کشت قریب ۸۵۰۰۰ هکتار) و بصورت محدودتر در کشور ترکیه، سودآوری بسیاری از باغهای سنتی پسته کشور را در طولانی مدت تهدید خواهد کرد.

کشت پسته در ایران به صورت سنتی در مناطقی صورت گرفته که کیفیت پایین آب و خاک، سرمایه گذاری روی سایر محصولات کشاورزی و یا صنایع را در آن مناطق غیر اقتصادی ساخته است. با آنکه احتمالاً بخش محدودی از

در سالهای اخیر، به رغم رکود اقتصادی در غرب، رشد روزافزون و مستمر کشورهای در حال توسعه - بخصوص چین و هند - تقاضای مؤثر مضاعفی را در بازار بین المللی بسیاری از کالاها از جمله پسته بوجود آورده است. از آنجا که بعلت طولانی بودن دوره سرمایه گذاری در ایجاد باغ پسته، تولید آن نتوانسته همپای تقاضای مؤثر رشد کند، وجود بازار آزاد بین المللی در این محصول، تعادل بین عرضه و تقاضا را از طریق افزایش قیمت برقرار ساخته است. افزایش قیمت فروش پسته در سالهای اخیر، به رغم صعود تدریجی هزینه های تولید آن، باعث شده که همچنان تولید پسته در قسمتی از باغهای سنتی کشور

هزینه تولید پسته در کالیفرنیا: مطابق آمار ارائه شده از سوی کمیته اجرایی پسته کالیفرنیا، متوسط تولید پسته خشک طی ۴ سال اخیر در این ایالت بالغ بر ۳۵۰۰ کیلو در هکتار بوده است. از سوی دیگر، محاسبات انجام شده توسط دانشگاه ایالتی دیویس در کالیفرنیا در سال ۲۰۰۸ میلادی نشان می‌دهد که هزینه تمام شده تولید هر کیلو پسته در یک باغ نوعی واقع در این ایالت که به روشهای متداول نگهداری می‌شود برابر ۲۵ دلار و ۶۰ سنت (حدود ۲۸۵۰ تومان به نرخ رایج) است.

هزینه تولید پسته در ایران: محاسبات کمیسیون باغبانی انجمن پسته ایران در سال ۱۳۸۸ برای یک باغ خاص با برداشت متوسط ۱۴۰۰ کیلو در هکتار با شرایط نگهداری متداول ایران نشان داد که هزینه تمام شده تولید هر کیلو پسته برای این باغ نزدیک به ۴۵۵۰ تومان - یعنی چیزی در حدود ۶۰ درصد بیشتر از هزینه رقیب - بوده است. (برای اطلاع از جزئیات این بررسی می‌توانید به وبسایت انجمن مراجعه نمایید). واضح است چنانچه آمارهای ارائه شده از سوی وزارت جهاد کشاورزی ایران مبنی بر برداشت متوسط کشوری معادل نصف عدد فوق - یعنی ۷۰۰ کیلو در هکتار - را در نظر بگیریم، میانگین هزینه تمام شده تولید پسته در کشور، به مراتب بیش از مبلغ مذکور خواهد بود. این، در حالی است که به علت تفاوت دورقمی نرخ تورم در ایران و آمریکا، در کنار سیاست تثبیت نرخ ارز و اخیراً حذف یا کاهش یارانه‌ها در ایران، شکاف هزینه‌ای مذکور به طور روزافزون در حال گسترش است.

جدا از تأثیر نامطلوب سیاستهای ارزی و اقتصادی دولت در کاهش توان رقابت محصولات تولیدی کشور، با مقایسه میان کشاورزی پسته ایران و کالیفرنیا می‌توان عوامل اصلی پایین بودن برداشت پسته به ازاء واحد آب مصرفی و سطح زیر کشت، همچنین بالا بودن هزینه تولید پسته در ایران نسبت به کالیفرنیا را بشرح زیر شناسایی کرد:

۱- کمیت و کیفیت آب: وزارت نیرو طی سالیان متمادی با صدور پروانه بهره‌برداری بیش از ظرفیت آبی دشتهای کشور باعث تحلیل رفتن کمی و کیفی منابع آب مورد استفاده کشاورزان شده است. با آنکه آب در این سفره‌ها طی چندین هزار سال ذخیره شده، اما متأسفانه این وزارتخانه بجای بیان دلیل اصلی وقوع این فاجعه - که همانا سوء مدیریت در دشتهای بحرانی در سالیان گذشته بوده - خشکسالیهای اخیر و برداشتهای غیرمجاز را عامل این نابسامانی معرفی می‌کند. در چنین شرایطی طبیعی است که نقصان فاحش و دائمی کمیت و به تبع آن کیفیت منابع آبی در دسترس پسته‌کاران باعث بالا رفتن هزینه‌های تولید و نهایتاً

خشکیدگی باغهای ایشان شده است. این درحالی است که باغداران پسته کالیفرنیا با احساس امنیت کامل نسبت به مالکیت حقایق‌های طولی‌مدت خود از مقادیر مکفی آب شیرین بهره‌مند هستند.

۲- روال آبیاری: باغهای پسته کشور در تمام ماههای سال تقریباً بطور یکنواخت با آبهای نسبتاً شور به روش غرقابی آبیاری می‌شوند. در کالیفرنیا، بدلیل وجود آبهای شیرین سطحی ذخیره شده در پشت‌سد که از طریق کانال‌های پایین دست به محل باغها انتقال می‌یابد، روال آبیاری متفاوت است. با آنکه سرانه آب مورد نیاز در باغهای پسته ایران و کالیفرنیا بواسطه فیزبولوژی تخییر و تعرق درخت پسته تقریباً یکسان است، اما در باغهای کالیفرنیا همان مقدار آب مورد استفاده باغداران ایرانی، منتها با شوری نزدیک صفر، و تنها در ۸ ماه از سال متناسب با نیاز آبی درختان، به روش آبیاری قطره‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرد. این تفاوتها فاحش در روال آبیاری، یکی از مهمترین عوامل برداشت چندبرابری محصول از باغهای پسته کالیفرنیا نسبت به ایران است.

۳- اقلیم: بیشتر باغهای پسته کشور در دشتهای کویری ایجاد شده‌اند. تغییرات شدید دما در طی شبانه‌روز و در فصل‌های مختلف سال از خصوصیات اقلیم این مناطق است. بنابراین، باغهای پسته کشور برخلاف باغهای پسته کالیفرنیا که از اقلیم نسبتاً معتدلی برخوردار است، دائماً در معرض خطر سرمازدگی و یا خسارات ناشی از نوسانات شدید دمائی قرار دارند.

۴- پایه و پیوند: باغریزی‌های جدید در کالیفرنیا، اغلب با استفاده از پایه پسته UCB۱ (یو - سی - بی - ۱) انجام می‌شود. این پایه که در پی چنددهه تحقیقات صورت پذیرفته با استفاده از سرمایه‌گذاری‌های صنعت پسته کالیفرنیا تحت قوانین حمایتی دولت ایالتی بوجود آمده است، نسبت به قارچ‌های خاکزی، سرما و شوری مقاوم بوده و بیشترین برداشت از درخت پسته را ممکن می‌سازد. اما با وجود قدمت تاریخی کشت پسته

در ایران، متأسفانه باغداران ایرانی هنوز دسترسی به پایه قابل قیاس با پایه‌های پسته تجاری کالیفرنیا ندارند. از سوی دیگر با وجود آنکه، در شروع، وزارت کشاورزی آمریکا اقدام به جمع‌آوری پیوندهای پسته از ایران کرده، اما با تحقیقات مفصل بعدی در یک دوره ۳۰ ساله توانسته مناسب‌ترین پیوند ماده و نر متناسب با آن را برای شرایط محلی خود انتخاب کند. لازم به ذکر است که پسته کالیفرنیا عموماً از یک نوع پیوند - به نام Kerman (کرمان) - با اجداد ایرانی می‌باشد. منتها، در ایران به‌رغم انجام برخی تحقیقات مقدماتی، هنوز اطلاعات دقیق و مطمئن در مورد پیوندهای مناسب برای هر منطقه و رقم نر متناسب با آن موجود نیست.

۵- مکانیزاسیون: باغریزی پسته در کالیفرنیا به نحوی صورت می‌گیرد که عمده فعالیتها باغی در کاشت، داشت و برداشت، با استفاده از ماشین‌آلات کشاورزی و حداقل نیاز به نیروی کار انسانی میسر است. به نظر می‌رسد که این عامل، در طولانی مدت، نقش مهمی در کاهش هزینه تولید پسته در کالیفرنیا نسبت به ایران، که عمدتاً بدلیل نحوه باغریزی سنتی نیاز به استفاده وسیع از نیروی کار انسانی در اغلب فعالیتها باغی دارد، ایفا نماید.

۶- خرده مالکی: مطابق اطلاعات ارائه شده از سوی مرکز آمار ایران، متوسط مساحت باغهای پسته تحت تملک هر بهره‌بردار در کشور در سال ۱۳۸۶ کمتر از ۲ هکتار بوده است که معمولاً همین مقدار نیز در یکجا متمرکز نیست. این در حالی است که بر اساس سرشماری سال ۲۰۰۷ میلادی وزارت کشاورزی آمریکا، متوسط مساحت باغ پسته در کالیفرنیا نزدیک به ۴۸ هکتار (حدود ۲۵ برابر ایران) بوده است. خرد بودن مالکیت باغهای پسته کشور منجر به تداوم شیوهی کشاورزی معیشتی و سنتی، دشواری مبارزه مؤثر با آفات، هدرروی منابع آب و بالا رفتن هزینه تامین نهاده‌ها و خدمات می‌شود. در نتیجه، خرده مالکی را می‌توان یکی از دلایل مهم بالاتر بودن هزینه تولید پسته در کشور نسبت به رقیب دانست.

با توجه به این نکات می‌توان نتیجه گرفت که باغداری پسته در ایران برای حفظ قدرت رقابت خود ناچار به تغییر نگرش اساسی و ایجاد تحول بنیادی در دوبرخ است:

۱- ایجاد تغییر و اصلاح باغهای پسته موجود در راستای افزایش برداشت از واحد سطح به ازاء واحد آب مصرفی و حرکت به سوی مکانیزاسیون بیشتر فعالیتها باغی؛

۲- رعایت تمامی اصول و یافته‌های علمی و مدرن در باغریزی‌های جدید به نحوی که هزینه تمام شده تولید پسته در آنها قابل قیاس با رقیب باشد.

پسته: رقابت یا انحصار

۱- مقدمه: در میان مغزبات، با آنکه پسته سابقه‌ای دیرینه دارد، بادام و فندق و گردو زودتر از آن به یک کالای تجاری تبدیل شده‌اند. شصت سال قبل، حجم تجارت بین‌المللی پسته کمتر از ده‌هزار تن بود که حدود یک سوم آن سهم صادرات ایران می‌شد. علیرغم افزایش سیصد هزار تنی حجم تجارت بین‌المللی پسته طی این دوره، همچنان پسته در تجارت جهانی عقب‌تر از فندق و بادام و گردو بوده و تا رسیدن به مرتبت درخورد، هنوز فاصله دارد.

۲- رکود و رونق و توسعه صادرات: با نگاهی اجمالی به روند تولید و مصرف جهانی پسته طی می‌بریم که در دوره شصت ساله اخیر، تولید و مصرف جهانی از حدود پانزده هزار تن به پانصد هزار تن افزایش یافته است. گمان غالب این بوده که با ظرفیت و امکانی که در افزایش تولید هست، «مصرف» نمی‌تواند همپای آن رشد کند. در واقع نیز طی این دوره در سه چهار برهه، فروش نسبت به تولید، موقتا رکود داشته و این دوره‌های رکود مصرف، حتی در زمانهایی هم که تولید کم بوده، پیش می‌آمده است.

نگارنده به خاطر دارد که در اوایل دهه سی خورشیدی که تولید پسته رفسنجان کمتر از چهار هزار تن بود، در یکسال بازرگانان نتوانستند قسمتی از پسته خریداری را در داخل و خارج بفروش برسانند و چون امکان نگهداری آن در تابستان وجود نداشت، برخی تجاریزادی مقیم رفسنجان، پسته‌های مانده نا فروش را برای نگهداری در تابستان به کوهستان «ده بالا» می‌بردند، که متأسفانه عمده این پسته‌ها در اثر آفات انباری نابود شد. یکبار هم در اوائل دهه پنجاه، شرکت تعاونی تولیدکنندگان پسته رفسنجان برای فروش کالای نافروش خود متوسل به دولت شد تا پسته را در برنامه‌ی غذایی ریگان مدارس کشور بگنجاند. در این زمان تولید سالانه پسته ایران تقریباً بیست و پنج هزار تن بود. یکبار نیز در اوائل دهه شصت، با کارشکنی مقامات وزارت بازرگانی آمریکا، صادرات پسته ایران به آن کشور دچار اختلال شد، که شرکت تعاونی پسته رفسنجان همت نمود و قریب سه سال حجم عمده پسته خریداری شده خود را که نافروش مانده بود در انبارها نگهداری کرد تا بازارها گسترش یافت. آخرین بار در نیمه دوم دهه هفتاد، مسائل ناشی از سختگیری در میزان آفلاتوکسین مجاز، صادرات پسته ایران به اروپا را با حدود ۶۰ درصد کاهش مواجه ساخت. در این هنگام تولید پسته ایران به ۱۵۰ هزار تن و تولید جهانی به حدود ۳۰۰ هزار تن رسیده بود. در هر یک از این چهار دوره، بازار پسته

را ترک کردند، اما آنچه باید زنده بماند و زنده هم

ماند، «صنعت پسته» و «صادرات

پسته» است که به رغم افزایش ۷۰ برابری محصول پسته ایران در شصت سال گذشته، خوشبختانه، امروز با کمبود خریدار روبرو نیست.

درباره رقابت بین کشورهای تولیدکننده: همانطور که گفتیم در دهه ۳۰، «ترکیه» تولیدکننده اصلی پسته دنیا بود و ایران در مرتبه دوم قرار داشت. در این دوره بازار صادراتی هر دو کشور تقریباً منحصر به ایالت‌های شرقی امریکای می‌شد. در دهه ۳۰ و ۴۰ و ۵۰، ایران در این رقابت با پیشی گرفتن روز افزون از ترکیه، تبدیل به صادرکننده شماره اول جهان شد و این برای پسته ایران یک پیروزی بزرگ بود. اما پیروزی ایران را نباید برای ترکیه یک شکست محسوب کرد؛ چرا که تولید و صادرات پسته ترکیه و بخصوص مغز پسته آن، پررونق‌تر شد و آنها طعم شیرین افزایش ۴۰۰ درصدی حجم مصرف را چشیدند، یعنی در نتیجه‌ی رقابت ایران و توسعه بازار جهانی پسته، ترکیه با آنکه افتخار قرار داشتن در جایگاه اول صادرات پسته را از دست داد ولی حجم فروشش در بازار ۴ برابر شد. این تجربه مثال‌زدنی به صراحت به ما می‌گوید: «رقابت» برای ترکیه منافع سرشاری به همراه داشته است؛ از جمله: در افزایش جهانی مصرف مغز پسته در صنعت و همچنین ایجاد ثبات در بازار مصرف. حتی در سالهایی که محصول مغز پسته ترکیه به علت خشکسالی با کاهش شدید مواجه می‌شود، هنوز هم تولیدکنندگان ترکیه با خرید مغز پسته ایران و صادرات مجدد آن، مشتری‌ها و بازارهای صادراتی خود را حفظ می‌کنند.

نمونه‌ی دیگر مربوط به دهه ۷۰ و ۸۰ و به ظهور پسته امریکا در عرصه جهانی بر می‌گردد، که این تولیدکننده نوظهور با

کوچک کم هزینه و پردل توانستند بازارهای جدیدی برای مصرف پسته ایران بیابند و در نتیجه، در نیمه دوم دهه ۴۰ و نیمه اول دهه ۵۰، چند رقیب توانمند در برابر «شرکت صادرات پسته ایران» قدامت کردند. از آن جمله بودند: «شرکت تعاونی تولیدکنندگان پسته رفسنجان» به پیشگامی دکتر احمد رفیعی، «شرکت پسته پارس» با مدیریت دکتر اصغر راجی که از حمایت تولیدکنندگان جدید شهرستان کرمان برخوردار بود، «شرکت صادرات پسته حساس» به مدیریت آقای اسد... عسگر اولادی که در این سالها و به تدریج از صادرکننده عمده «زیره» به صادرکننده پسته در کنار «زیره» تبدیل شد، «شرکت صادرات پسته کوبیر» به مدیریت آقای ایرج آگاه و «شرکت کشت و صنعت جیرفت» به مدیریت آقای حسن آگاه برای بسته‌بندی و برندسازی در داخل و خارج کشور. این شرکت‌های نوپا در رقابت با «شرکت صادرات پسته ایران»، بازارهای صادراتی جدیدی ساختند و موفق به توسعه بازار مصرف پسته در تناسب با افزایش روزافزون تولید گردیدند. در سالهای بعد «شرکت صادرات پسته ایران»، «شرکت پسته پارس»، «شرکت صادرات پسته کوبیر» و «شرکت کشت و صنعت جیرفت» با برندهای سرشناس «آریا»، «آپادانا» و «خیام» متوقف یا منحل شدند و به جای آنها دهها شرکت که صادرات هر کدامشان به نوبه خود کم از این شرکت‌ها نبود متولد گشته و رشد یافتند. امروز بخش بازرگانی پسته ایران در یک بازار رقابتی کامل قرار گرفته و با موفقیت به راه خود ادامه می‌دهد. ناگفته نماند که در طی این سالها و در جریان رقابت آزاد، برخی شرکت‌ها و بازرگانان، متأسفانه با ورشکستگی، صحنه

که بعضاً همزمان با بالا بودن قیمت جهانی نفت دچار رکود بود، پس از وقفه‌ای کوتاه، و احتمالاً ورود کشورهای جدید مصرف‌کننده به بازار یا کاهش قیمت جهانی نفت، مجدداً رونق یافت. به این ترتیب، نه افزایش تولید، و نه رقابت ترکیه در دهه ۳۰ و نه رقابت امریکا در دهه ۷۰ و ۸۰ نتوانست به توسعه بازار و مصرف این کالا که آنرا در شمار کالاهای «لوکس و غیر ضروری» طبقه‌بندی کرده‌اند، صدمه‌ای وارد سازد. نگارنده مدعی است که حتی برعکس، در طولانی مدت آنچه که پسته را به یک رقم بزرگ صادراتی برای ایران تبدیل کرده، عمدتاً متأثر از رقابت بین صادرکنندگان ایرانی و بالاتر از آن، حضور جهانی کشورهای تولیدکننده دیگر، بخصوص تولیدکنندگان امریکایی در سالهای اخیر بوده است.

۳- رقابت بهتر از انحصار: برای هر دو جنبه رقابتی یادشده که سبب گسترش بازار پسته گردیده، می‌توان نمونه‌های خوبی را ذکر کرد؛ مثلاً:

درباره رقابت میان صادرکنندگان ایرانی: در اواخر دهه ۳۰ و نیمه اول دهه ۴۰ که بیشترین صادرات پسته ایران در دست سه چهار خانواده بازرگان یزدی بود، ایشان با این برنامه که «انحصار در صادرات» قدرت بازاریابی و سوددهی را افزایش می‌دهد، اقدام به ایجاد «شرکت صادرات پسته ایران» به مدیریت شادروان جوادمرشد کردند و نزدیک به ۷۰ درصد صادرات ایران را در اختیار این انحصار گرفتند. هر چند این شرکت بزرگ در بازارهای اصلی موفق شد ولی به لحاظ وزن سنگین خود، در کشورهای عربی و بازارهای جدید بخصوص اروپا کارائی نداشت. به زودی در سایه اقتدار این شرکت، بازرگانان

تواناییهای عظیم

مالی و بانکی خود، وقتی

با مشکل رخنه به بازارهای جا

افتاده پسته ایران، نظیر بازار اروپا

روبرو شد، توانست با هزینه و آینده‌نگری

دست به توسعه بازارهای خاور دور بزند.

بازار تایوان، بازار چین، بازار کره جنوبی و

بازار سنگاپور، همگی با صرف وقت و هزینه

اتحادیه باغداران کالیفرنیا پا گرفتند و

رونق یافتند و بعداً که پسته امریکا موفق

شد برای خودجائی در اروپا باز کند، پسته

ایران متقابلاً بر بازارهای چهارگانه خاور

دور استیلای کامل یافت و از بازارهایی که

رقیب ایران ایجاد کرده، بیشترین نفع را

برد. خاطر نشان می‌سازد که در هر یک از

این کشورها، واردات پسته و فروش نهائی

پسته بسته‌بندی شده در فروشگاه‌ها مستلزم

برخورداری از زنجیره کامل واردات، برشته

کردن، بسته‌بندی و توزیع است و این زنجیره

تولید، مانند سال ۱۳۸۷، که تولید ایران

بعلت شرایط جوی به یک سوم کاهش

یافت، نمی‌تواند متوقف بماند. امکانات

«فراوری» و «بسته‌بندی» و «فروش» را که

با سرمایه‌گذاری و تبلیغ توأم بوده نمی‌توان

راکد گذاشت، همانطور که عملاً در این سالها

پسته کالیفرنیا به کمک این زنجیره تولید

شتافته و با

تزییق پسته

کالیفرنیا به جای پسته

ایران، حیات در این زنجیره را

تداوم بخشیده است. براین منوال است

که وقتی بازار حفظ شد در سال بعد که با

انبوه تولید مواجه می‌شویم می‌توانیم مجدداً

حجمی بیش از گذشته به این کشورها

صادر کنیم.

در طول

تاریخ - افزون بر ۵۰۰

هزار تن - و به طور همزمان

بالاترین قیمت جهانی با متوسط

بیش از ۸ دلار در کیلو.

پیام این مثال‌ها و نمونه‌های مستند

به ما این است که: اگر پسته ایران با رقابت

قدرتمندانه به اینجا رسیده، می‌تواند با

گشایش بازارهای هند، پاکستان، بنگلادش

و اندونزی و توسعه بازار چین، قله یک

میلیون تن تولید و مصرف را بدون کاهش

قیمت فتح کند و همچنین به ما می‌آموزد

که: این دیدگاه که

با «انحصار» می‌توان

چنین دستاوردهایی داشت،

کهنه شده و بطلان آن به اثبات رسیده

است.

تحلیل تغییر مقاصد صادراتی پسته ایران

حمید فیضی:

به استناد مطالب منتشره در کتاب «پسته ایران - شناخت تاریخی» نوشته استاد محمدحسن ابریشمی، میزان تقریبی صادرات پسته ایران در سال ۱۳۶۸ هجری شمسی معادل ۲۷۵ تن و به ارزش ۳۱۲ هزار ریال برآورد می‌شود.

قدیمی‌ترین آمار رسمی صادرات پسته ایران به نقل از گمرک ایران مربوط به سال ۱۳۸۴ هجری شمسی است که با ۳۲۳ تن صادرات ۹۰۱ هزار ریال در آمد نصیب کشور کرده است. در سال ۱۳۵۷ این صادرات به ۱۶۹۰۰ تن و به ارزش بیش از ۲۷۰ میلیون تومان رسید و در پایان سال ۱۳۸۸ هجری شمسی، پس از گذشت ۱۲۰ سال پرفراز و نشیب در صنعت پسته ایران، این صادرات وزنی حدود ۱۱۹ هزار تن دارد و این، در حالی است که در سال ۱۳۸۶ صادرات پسته ایران رکورد ۲۰۳ هزار تن صادرات را کسب کرد.

پسته ایران اکنون در مقام بزرگترین کالای صادراتی کشاورزی و باغبانی و در بعضی سالها اولین کالای صادرات غیر نفتی کشور بوده است. با نگاهی فراگیرتر در ارقام صادرات معلوم می‌شود نه فقط مقادیر صادرات در سالهای مختلف دچار نوسانات قابل توجه بوده، بلکه مقاصد صادراتی نیز دستخوش تغییرات بسیار گسترده شده است.

به راستی آیا این نوسانات و تغییر مقاصد صادراتی به انتخاب تجار ایرانی است، یا به جبر شرایط اتخاذ می‌شود؟

ارقام و مقاصد صادرات ایران در دودهمه گذشته را مرور کنیم:

تا قبل از سال ۱۳۷۶ که (مسأله آفاتوکسین در پسته ایران) مطرح شد، عمده مقاصد صادراتی پسته ایران کشورهای عضو اتحادیه اروپا و ژاپن بود. کشورهای اروپایی مثل: آلمان، انگلستان، ایتالیا و فرانسه در دوره ۱۳۷۱ تا ۱۳۷۵ همواره جزو ۱۰ مقصد اصلی صادراتی ایران، و در رأس کشورهای خریدار قرار داشته‌اند. کشورهای لوکزامبورگ، اسپانیا، اتریش، فنلاند و یونان نیز در این دوره در بعضی سالها در شمار این ۱۰ مقصد اصلی صادراتی پسته ایران بودند. ژاپن نیز یکی از ۶ مقصد اصلی، و غالباً سومین یا چهارمین مقصد، و آلمان در میان کشورهای اروپایی، همواره اولین مقصد بوده است. به منظور بررسی دقیق تر مقاصد صادراتی ایران، متوسط میزان صادرات سالیانه پسته ایران در مقاصد مختلف طی دو دوره پنج ساله ۷۱-۷۵ و ۷۱-۷۵ در جدول صفحه ۶۰ مقایسه شده است.

اتحادیه اروپا

1

بررسی مقاصد مختلف صادرات پسته ایران در سالهای ۷۱ تا ۸۸ نشان می‌دهد: در دوره ۷۱ تا ۷۵، متوسط سالیانه صادرات پسته ایران به کشورهای عضو اتحادیه اروپا بیش از ۸۶ هزار تن بود. این صادرات در دوره پنج ساله ۸۴ تا ۸۸، بطور متوسط به کمی بیش از ۲۹ هزار تن در سال (معادل ۳۴ درصد دوره قبل از ۱۳۷۶) کاهش یافت. در سال ۸۸ کشورهای عضو اتحادیه اروپا تنها حدود ۲۰ درصد از صادرات ایران را دریافت نمودند، در حالیکه در سال ۱۷۵ این سهم ۷۵ درصد بود.

کشورهای مشترک المنافع

4

این کشورها قبل از سال ۷۶ بطور معمول کمتر از ۱۰۰۰ تن (۸۲۲ تن، متوسط سالیانه) پسته ایران را خریداری می‌کردند. در دوره ۸۸-۸۴ بطور متوسط ۲۲ هزار تن پسته ایران به این کشورها صادر شده، که رشدی ۲۲ برابری را در صادرات ایران ثبت کرده است.

شرق دور

2

کشورهای شرق دور، از جمله هنگ کنگ طی دوره ۵ ساله قبل از سال ۷۶، بطور متوسط سالانه ۴ هزار تن از صادرات پسته ایران را خریداری می‌کردند. آنها در دوره پنج ساله ۸۸-۸۴، بطور متوسط سالانه ۴۴ هزار تن از پسته ایران را جذب کرده‌اند؛ یعنی رشدی ۱۱ برابری. این کشورها در سال ۸۸ حدود ۲۹ درصد از کل صادرات ایران را به خود اختصاص داده‌اند.

لازم بذکر است که ژاپن تا قبل از سال ۷۶ یکی از مقاصد بسیار مهم پسته ایران بود و در دوره ۷۵-۷۱ به طور متوسط ۵/۷ هزار تن از پسته ایران به این کشور صادر می‌شد. در دوره ۸۴ تا ۸۵ این صادرات به کمتر از ۲۰۰ تن کاهش یافته است.

کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا

5

صادرات پسته ایران به کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا در طی سالهای ۷۱ تا ۷۵ بطور متوسط ۸ هزار تن بوده و به طور متوسط در طی سالهای ۸۴ تا ۸۸ به ۱۹ هزار تن رسیده، که ۲/۴ برابر است. در سال ۸۸ این کشورها حدود ۱۷ درصد از کل صادرات ایران را به خود اختصاص داده‌اند.

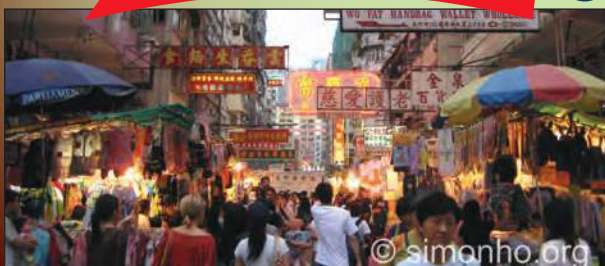
امارات متحده عربی

3

همواره یکی از مقاصد صادراتی پسته ایران بوده است. در سالهای ۱۳۷۱ تا ۱۳۷۹ و ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۹ دومین مقصد صادراتی، و در سالهای ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۳ اولین مقصد صادراتی ایران محسوب می‌شد. در دوره پنجساله ۷۵-۷۱ سالانه بطور متوسط ۱۲/۶ هزار تن و در دوره ۸۸-۸۴ بطور متوسط ۲۴ هزار تن از پسته ایران را خریداری کرده است که رشدی تقریباً دو برابری را نشان می‌دهد. با توجه به این نکته که این کشور به عنوان مقصد ترانزیتی پسته ایران؛ بخش عمده پسته وارداتی را به دیگر کشورها صادر می‌کند.

شبه قاره هند

6

کشورهای شبه قاره هند در طی سالهای ۷۱ تا ۷۵ بطور متوسط کمتر از ۶۰۰ تن پسته ایران را بطور مستقیم خریداری می‌کردند. (این مقدار بدون احتساب رقم صادراتی است که از امارات بصورت غیرمستقیم به این منطقه صادر شده است). این صادرات طی دوره ۸۴ تا ۸۸ بطور متوسط به ۵/۵ هزار تن رسیده؛ یعنی ۹ برابر شده است. در سال ۸۸ حدود ۴/۴ درصد از کل پسته صادراتی ایران به این منطقه صادر شده است.

صادرات ماهانه پسته ایران ۲۰۰۹-۱۹۹۶ (واحد: تن)

ماه زراعی	سال زراعی												
	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	جمع کل
۲۰۰۹	۱۰,۲۱۳	۲۲,۹۰۰	۲۲,۳۵۴	۱۳,۴۳۵	۹,۵۳۲	۱۰,۳۷۹	۲,۹۹۸	۷,۷۴۴	۷,۵۸۳	۵,۵۹۰	۹,۲۲۹	۷,۸۲۶	۱۲۹,۷۹۳
۲۰۰۸	۵,۲۰۸	۱۲,۱۴۴	۷,۳۹۲	۴,۹۹۵	۷,۴۰۰	۱۰,۲۰۶	۲,۳۹۳	۷,۴۰۶	۵,۸۱۱	۵,۶۶۴	۵,۵۴۱	۳,۴۹۷	۷۷,۶۵۸
۲۰۰۷	۱۹,۹۵۴	۳۹,۴۵۶	۳۰,۵۷۹	۱۸,۱۱۷	۱۹,۴۱۰	۲۱,۴۴۹	۴,۱۹۲	۱۳,۲۷۷	۱۴,۲۵۰	۱۱,۱۵۹	۶,۷۳۱	۸,۷۶۵	۲۰۷,۳۳۸
۲۰۰۶	۱۵,۷۷۹	۳۴,۹۱۴	۲۶,۷۳۱	۱۶,۷۳۵	۱۴,۹۲۱	۱۷,۷۳۰	۵,۲۰۳	۱۳,۲۰۷	۱۰,۸۷۵	۱۰,۴۹۳	۷,۲۶۷	۶,۸۰۹	۱۷۰,۶۶۵
۲۰۰۵	۱۸,۴۱۴	۲۰,۰۱۶	۲۶,۵۳۹	۱۳,۰۱۴	۱۲,۳۲۱	۱۳,۱۰۰	۵,۱۴۰	۱۴,۳۴۱	۱۲,۸۱۷	۹,۵۸۴	۷,۸۶۷	۶,۳۷۸	۱۵۹,۵۳۲
۲۰۰۴	۱۵,۴۵۲	۱۳,۶۲۱	۱۳,۵۲۰	۱۲,۶۸۸	۱۰,۸۶۴	۱۰,۰۱۷	۳,۲۶۴	۷,۱۴۷	۹,۹۳۹	۵,۶۵۸	۵,۵۴۴	۶,۶۲۴	۱۱۴,۳۳۷
۲۰۰۳	۲۱,۰۳۶	۳۲,۱۶۰	۱۲,۸۴۷	۱۱,۶۰۷	۱۱,۱۱۲	۱۱,۸۳۴	۷,۲۳۰	۱۴,۹۳۸	۱۱,۸۶۲	۸,۷۰۳	۷,۹۴۴	۱۰,۱۳۶	۱۶۱,۴۰۷
۲۰۰۲	۱۷,۲۱۷	۲۴,۸۸۶	۲۵,۹۵۹	۱۸,۳۳۳	۱۵,۲۵۸	۱۴,۰۵۰	۴,۷۱۳	۱۳,۰۸۷	۱۲,۱۶۹	۱۶,۶۹۶	۱۴,۲۴۰	۱۱,۷۰۰	۱۸۸,۳۰۷
۲۰۰۱	۱۲,۶۰۹	۱۲,۱۷۴	۱۰,۱۴۸	۹,۹۲۸	۱۱,۹۹۵	۹,۶۵۴	۲,۷۳۱	۷,۴۹۴	۹,۲۴۴	۸,۷۸۴	۴,۵۶۰	۳,۶۷۵	۱۰۲,۹۹۶
۲۰۰۰	۹,۷۸۳	۱۵,۴۲۵	۱۵,۵۷۳	۸,۳۳۲	۱۰,۰۶۷	۸,۶۷۹	۷,۰۵۶	۱۰,۱۰۶	۹,۶۱۸	۱۰,۰۲۱	۱۰,۳۲۷	۶,۲۹۸	۱۲۱,۱۸۴
۱۹۹۹	۶,۷۷۷	۱۱,۰۸۹	۷,۷۵۸	۸,۳۵۴	۸,۴۰۹	۸,۸۷۹	۳,۹۰۸	۷,۵۸۵	۵,۲۰۷	۵,۹۷۹	۶,۳۰۹	۵,۸۴۲	۸۶,۰۹۵
۱۹۹۸	۷,۵۸۷	۱۳,۴۷۰	۱۸,۱۶۱	۱۴,۹۱۵	۱۶,۰۹۰	۱۹,۷۴۶	۶,۲۵۹	۱۲,۷۷۷	۱۰,۵۴۵	۸,۳۶۶	۶,۲۰۹	۵,۷۹۱	۱۳۹,۹۱۷
۱۹۹۷	۱,۱۴۹	۱,۹۰۴	۲,۶۷۹	۴,۰۰۰	۴,۷۳۳	۷,۶۷۷	۴,۰۱۲	۶,۹۱۰	۶,۶۲۲	۶,۱۷۸	۶,۱۰۵	۵,۳۴۷	۵۷,۰۵۷
۱۹۹۶	۱۰,۰۶۵	۱۵,۵۷۹	۱۶,۴۵۰	۱۷,۷۴۹	۱۳,۷۲۷	۱۴,۹۵۹	۷,۷۳۳	۹,۰۶۰	۶,۸۸۰	۶,۸۷۸	۲,۹۳۵	۲,۳۰۴	۱۲۴,۳۱۹

بود، توسط بازار گانان ایرانی توسعه یافت و به انحصار پسته ایران در آمد.

* صادر کنندگان ایرانی اگرچه اهمیت بازار اروپا و حتی ژاپن را به دلیل قیمت بالاتر و تاثیر آن در دیگر بازارها درک می کنند اما عملاً اغلب صادر کنندگان، این بازارها را رها کرده اند و فعلاً رقیب قدرت برتر است.

بازگشت دوباره به قدر تمندانه پسته ایران به این بازارها تنها با نگاه عمیق تر به کیفیت ناملموس پسته، و با ایجاد اعتماد مجدد در خریداران عمده اروپایی امکان پذیر است. بر این اساس عده کمی از صادر کنندگان بر این نکته واقف اند که از دست دادن کامل این بازار یک ضرر به بزرگ است و جبران آن بسیار سخت و حتی غیر ممکن. بنابراین باید از کسانی که در تلاش برای بازگشت مجدد به این بازارها هستند حمایت شود، کمک هدفمند وزارت بازرگانی در ابتدای راه و برای نفوذ مجدد به بازارهای کیفی راهگشا خواهد بود.

* با ایجاد تنوع در مقاصد، اکنون قابلیت مقاومت صنعت پسته ایران در برابر بحران های موردی در صادرات افزایش یافته، اما باید دانست که بازارهای جدید پسته ایران نیز تدریجاً طالب سطحی از کیفیت خواهند شد که در سال ۷۶ ما را در اتحادیه اروپا دچار مشکل کرد. حفظ این بازارها با نگاه مسؤله به کیفیت بهداشتی میسر است.

* متأسفانه ظهور بازارهای جدید عملاً بخش عمده صادر کنندگان، را از تلاش برای بازگشت به بازارهای کلیدی و سنتی پسته ایران منصرف نموده، در حالی که حتی امروز نیز تیرتواسته ای جای خالی ایران را به طور کامل پر کند، و فضا هنوز برای تلاش مجدد بازار است.

* هر چند بازار سازی سخت است، اما حفظ و ادامه حضور موفق در آن بسیار سخت تر است. گواه روشن بر این امر، جابجایی ایران و آمریکا در بازارهای اروپا و شرق دور است.

مقایسه صادرات پسته ایران به کشورهای مختلف در دودوره پنجساله ۷۵-۷۱ و ۸۸-۸۴ (واحد: کیلو)

متوسط صادرات	متوسط صادرات سالیانه در دوره ۸۸-۸۴	مقاصد صادراتی سال	متوسط صادرات سالیانه در دوره ۷۱-۷۵ (واحد: کیلو)
۲۹,۱۶۲,۷۱۳	۸۶,۱۰۱,۶۳۱	اتحادیه اروپا	۸۶,۱۰۱,۶۳۱
۴۳,۵۳۹,۸۱۵	۳,۹۵۵,۳۴۸	شرق دور بدون ژاپن	۳,۹۵۵,۳۴۸
۲۳,۹۰۲,۶۷۳	۱۲,۶۰۹,۴۲۲	امارات متحده عربی	۱۲,۶۰۹,۴۲۲
۲۲,۰۱۰,۷۰۳	۸۲۲,۳۹۶	کشورهای مشترک المنافع	۸۲۲,۳۹۶
۱۹,۰۴۲,۷۳۸	۷,۹۱۷,۶۲۴	خاورمیانه و شمال آفریقا	۷,۹۱۷,۶۲۴
۵,۵۱۱,۱۳۸	۵۸۲,۳۰۶	شبه قاره هند	۵۸۲,۳۰۶
۱۹۲,۴۸۵	۵۷۰,۵۷۲۳	ژاپن	۵۷۰,۵۷۲۳

قیمت میانگین ماهانه پسته فندقی خندان ۳۰/۲۸ در هامبورگ (FCA Hamburg) - دلار آمریکا / تن

Dec	Nov	Oct	Sep	Aug	Jul	Jun	May	Apr	Mar	Feb	Jan	ماه / سال
۴,۱۰۰	۴,۱۵۰	۴,۲۲۵	۳,۳۴۰	۳,۱۰۰	۲,۹۷۵	۳,۰۷۰	۳,۰۶۰	۳,۰۰۰	۲,۹۵۰	۲,۸۵۰	۲,۸۰۰	۱۹۸۷
۳,۸۲۵	۳,۹۵۰	۳,۹۷۵	۳,۹۷۵	۴,۰۲۵	۴,۰۰۰	۴,۰۰۰	۴,۰۵۰	۴,۱۲۵	۴,۰۶۰	۴,۰۶۰	۴,۱۵۰	۱۹۸۸
۴,۲۰۰	۴,۲۰۰	۴,۱۲۵	۳,۲۷۵	۴,۰۷۵	۳,۹۲۰	۳,۹۲۰	۳,۷۷۵	۳,۷۵۰	۳,۸۰۰	۳,۸۳۰	۳,۸۲۰	۱۹۸۹
۳,۴۰۰	۳,۴۰۰	۳,۴۲۰	۳,۲۷۵	۳,۴۲۰	۳,۶۵۰	۳,۶۵۰	۳,۸۰۰	۳,۹۰۰	۳,۹۵۰	۳,۹۰۰	۴,۱۷۵	۱۹۹۰
۴,۰۵۰	۴,۱۰۰	۴,۱۰۰	۳,۹۵۰	۴,۲۰۰	۳,۸۰۰	۳,۸۰۰	۳,۴۵۰	۲,۹۰۰	۲,۸۵۰	۲,۸۵۰	۲,۹۰۰	۱۹۹۱
۳,۷۵۰	۳,۸۰۰	۳,۸۵۰	۳,۹۰۰	۴,۰۰۰	۳,۸۷۵	۳,۸۷۵	۳,۹۵۰	۳,۹۵۰	۴,۱۷۵	۴,۲۰۰	۴,۲۰۰	۱۹۹۲
۲,۹۵۰	۳,۲۰۰	۳,۲۰۰	۳,۲۰۰	۳,۲۵۰	۳,۱۷۵	۳,۲۰۰	۳,۲۵۰	۳,۳۰۰	۳,۴۰۰	۳,۵۰۰	۳,۶۰۰	۱۹۹۳
۳,۰۰۰	۲,۸۰۰	۲,۴۵۰	۲,۵۰۰	۲,۵۰۰	۲,۵۰۰	۲,۶۰۰	۲,۷۰۰	۲,۸۰۰	۲,۸۵۰	۲,۹۵۰	۲,۹۰۰	۱۹۹۴
۳,۶۰۰	۳,۷۵۰	۳,۷۵۰	۳,۷۵۰	۳,۷۵۰	۳,۸۰۰	۳,۸۰۰	۳,۱۰۰	۳,۳۰۰	۳,۵۰۰	۳,۶۰۰	۳,۳۰۰	۱۹۹۵
۴,۰۰۰	۳,۸۰۰	۳,۷۰۰	۳,۶۰۰	۳,۴۵۰	۳,۳۵۰	۳,۳۵۰	۳,۴۰۰	۳,۴۵۰	۳,۴۵۰	۳,۴۵۰	۳,۵۰۰	۱۹۹۶
۴,۰۰۰	۴,۱۰۰	۴,۲۰۰	۴,۴۰۰	۴,۵۰۰	۴,۵۰۰	۴,۵۰۰	۴,۳۰۰	۴,۱۰۰	۴,۰۰۰	۳,۹۵۰	۳,۹۵۰	۱۹۹۷
۳,۲۰۰	۳,۲۰۰	۳,۲۰۰	۳,۳۰۰	۳,۳۵۰	۳,۳۵۰	۳,۶۵۰	۴,۰۰۰	۴,۱۰۰	۴,۲۰۰	۴,۴۵۰	۴,۴۰۰	۱۹۹۸
۳,۹۰۰	۳,۶۰۰	۳,۶۵۰	۳,۷۰۰	۳,۸۰۰	۳,۹۰۰	۳,۹۰۰	۳,۶۰۰	۳,۰۰۰	۲,۵۰۰	۲,۷۰۰	۲,۹۰۰	۱۹۹۹
۳,۱۰۰	۳,۱۰۰	۳,۱۰۰	۳,۱۰۰	۳,۲۰۰	۳,۴۰۰	۳,۵۰۰	۳,۷۰۰	۳,۹۰۰	۴,۰۰۰	۴,۲۰۰	۴,۲۰۰	۲۰۰۰
۳,۵۰۰	۳,۶۰۰	۳,۷۰۰	۳,۸۰۰	۳,۷۰۰	۳,۳۰۰	۳,۱۰۰	۲,۹۵۰	۲,۹۵۰	۳,۰۰۰	۲,۹۰۰	۳,۱۰۰	۲۰۰۱
۳,۰۰۰	۳,۲۵۰	۳,۱۰۰	۳,۲۵۰	۳,۲۵۰	۳,۳۰۰	۳,۳۰۰	۳,۴۵۰	۳,۴۵۰	۳,۵۲۵	۳,۵۰۰	۳,۵۵۰	۲۰۰۲
۳,۵۵۰	۳,۵۰۰	۳,۵۰۰	۳,۴۵۰	۳,۲۰۰	۲,۹۰۰	۲,۹۵۰	۳,۰۰۰	۳,۰۰۰	۳,۰۰۰	۳,۰۰۰	۳,۰۰۰	۲۰۰۳
۶,۲۰۰	۵,۹۰۰	۵,۹۰۰	۵,۵۰۰	۴,۹۰۰	۴,۸۰۰	۴,۶۰۰	۴,۳۰۰	۴,۱۰۰	۳,۹۰۰	۳,۶۰۰	۳,۶۰۰	۲۰۰۴
۵,۱۰۰	۵,۵۰۰	۵,۶۰۰	۵,۷۰۰	۵,۸۰۰	۵,۹۰۰	۶,۰۰۰	۶,۱۰۰	۶,۲۰۰	۶,۲۰۰	۶,۲۰۰	۶,۳۰۰	۲۰۰۵
۵,۳۵۰	۵,۴۰۰	۵,۳۵۰	۵,۲۵۰	۵,۴۵۰	۵,۷۵۰	۵,۶۰۰	۵,۲۰۰	۵,۰۵۰	۵,۱۰۰	۵,۰۰۰	۵,۰۵۰	۲۰۰۶
۴,۹۰۰	۵,۰۰۰	۵,۰۰۰	۵,۲۵۰	۵,۴۰۰	۵,۵۰۰	۵,۶۰۰	۵,۶۵۰	۵,۷۰۰	۵,۴۰۰	۵,۳۵۰	۵,۳۰۰	۲۰۰۷
۷,۸۰۰	۸,۰۰۰	۸,۴۰۰	۷,۵۰۰	۷,۶۰۰	۷,۵۷۵	۷,۵۷۵	۶,۵۰۰	۵,۹۰۰	۵,۶۰۰	۵,۲۷۵	۵,۲۰۰	۲۰۰۸
۷,۶۰۰	۷,۳۰۰	۷,۴۰۰	۷,۶۰۰	۷,۸۰۰	۷,۹۰۰	۸,۰۰۰	۸,۳۰۰	۸,۲۰۰	۸,۰۰۰	۷,۸۰۰	۷,۴۰۰	۲۰۰۹
		۷,۸۰۰	۷,۷۰۰	۷,۳۰۰	۷,۰۰۰	۷,۰۰۰	۷,۲۰۰	۷,۴۰۰	۷,۶۰۰	۸,۱۰۰	۸,۳۰۰	۲۰۱۰

شرکت پمپ کار کرمان

نشانی: کرمان - جاده تهران، بعد از پل راه آهن،
روبروی ایران گاز، نبش کوچه مسجد نظریان

تلفن دفتر آزادی: ۰۳۴۱۲۴۴۷۶۹۲

دفتر انبار: ۰۳۴۱۲۶۱۲۶۰۸-۱۰

کارگاه: ۰۳۴۱۲۶۱۳۶۵۸-۹

نمابر: ۰۳۴۱۲۶۱۴۰۹۶-۲۴۵۱۸۱۲

سلطانزاده و اسلامی

نماینده گی انحصاری فروش الکتروپمپهای شناور رایان
در استان کرمان

نماینده گی پمپهای (سایر - آبروان - اسپیکو - ابارا -
موتوژن تبریز و داب ایتالیا)

تجهیز چاههای عمیق - پمپهای تحت فشار خانگی -
کشاورزی و صنعتی

نوروز عالم افروز

«نوروز» یک آیین است، نمادی از آفرینش انسان و طبیعت، تجدید خاطره‌ای است از اعتقادات کهن و فراز و نشیب‌های تاریخی زندگی یک ملت. نوروز بزرگترین جشن ایرانیان از روزگار کهن تا به امروز است. جشن نوروز از مهمترین مراسمی است که از سالیان دور، در بین مردم فلات ایران رایج بوده و به یادگار مانده است. گستره جشن نوروز فراتر از مرزهای جغرافیایی کنونی ایران است. علاوه بر ایران، در افغانستان، ازبکستان، تاجیکستان، ترکمنستان، آذربایجان، ارمنستان، کردستان سوریه، ترکیه، عراق و... حتی در آفریقا جشن نوروز (با آداب و رسوم مشترک و آیین‌های خاص) برگزار می‌شود: =در پاکستان از نوروز با صفت «عالم افروز» نام می‌برند که از جایگاه آن نزد مردم پاکستان حکایت می‌کند.

* نوروز برای مردم تاجیک که روزگاری سرزمینشان بخشی از ایران بزرگ محسوب می‌شد، عید ملی اجدادی است. آن را غدیر ایام؛ یعنی عید بزرگ می‌خوانند.
* نوروز یکی از جشن‌های بزرگ در جمهوری آذربایجان است. این جشن هر سال از بیستم تا بیست و دوم مارس (تقریباً اول تا سوم فروردین) برگزار می‌شود.
* عید نوروز برای مردم قرقیزستان که به زبان قرقیزی صحبت می‌کنند و به خط کریل می‌نویسند، از مقدس‌ترین اعیاد است و زمان آن بیست و یکم ماه مارس (اول فروردین) است.
* عید نوروز در ازبکستان تعطیل رسمی است. در ایام نوروز سراسر کشور چرغانی می‌شود و مردم لباس نوبه تن می‌کنند.

* نوروز در افغانستان (بیشتر در بلخ و مزار شریف) به همان شکوه پیشین برگزار می‌شود. در روزهای اول سال دشت‌های بلخ و دیوار و پشت بام‌های گلی خانه‌ها پر از گل سرخ می‌شود. از این رو جشن نوروز و جشن گل سرخ هر دو به یک معنی به کار می‌رود.

* مردم قزاقستان نوروز را اعتدال بهاری می‌دانند و بر این باورند که در این روز ستاره‌های آسمانی به نقطه ابتدایی می‌رسند و همه جا تازه و روی زمین شادمانی برقرار می‌شود.
* در زنگبار هم نوروز را جشن می‌گیرند. گفته می‌شود، جشن نوروز یادگار ایرانی‌هایی است که در قرن‌های گذشته از شیراز به زنگبار (کرانه‌های شرقی قاره آفریقا) کوچ کرده‌اند.

خواص پیسته

مقدار فراوان آهن موجود در مغز پیسته و توانایی بدن برای جذب بالای آن باعث شده که پیسته به ماده‌ای موثر برای درمان کم خونی ناشی از فقر آهن معرفی شود. در ضمن پیسته حاوی مقداری پروتئین گیاهی، اسیدهای چرب ضروری، فیبر، روی، کلسیم، فسفر و ویتامین E می‌باشد که همه این مواد برای سلامتی مفید می‌باشند. مغز پیسته حاوی مقادیری ویتامین A، آهن، اسیدهای چرب غیر اشباع، ویتامین E، ویتامین B ۱، ۲، ۶، بتاسیم، پروتئین، روی، سلنیوم، فسفر، فولات، فیتواسترول، کلسیم، مس و فیبر است. ویتامین A موجود در پیسته به بینایی در تاریکی کمک کرده و محرک رشد سلول‌ها و بافت‌های بدن است.

یک انس پیسته معادل نصف لیوان کلم بروکلی یا اسفناج فیبر، معادل نصف لیوان برنج پخته و ویتامین، معادل یک عدد موز بزرگ بتاسیم، ۱۳ گرم چربی دارد که فقط ۱/۵ گرم آن چربی اشباع شده است. بخش عمده چربی آن، غیر اشباع است (مانند روغن زیتون) Pistachio Health: یک انس پیسته ۱۷۰ کالری انرژی دارد. منبعی غنی از ویتامین B6، مس، منگنز، بتاسیم، فسفر و منیزیم است.

هوش افزایی پیسته

در یک روایت ایرانی به این نکته مهم اشاره شده که مادر زرتشت به هنگام بارداری وی روزانه هفت دانه پیسته و هفت دانه مویز و یک سیب اصفهان می‌خورد. این اقدام حکایت از آن دارد که ایرانیان از خواص و خصوصیات خوردنی‌ها آگاهی داشته و دریافته بودند که «پیسته» خون‌ساز و هوش‌افزا، «مویز» نیروزا و «سیب» لطافت بخش پوست چهره و بدن است، و تناول آنها موجب تقویت جسم و جان و زیبایی صورت و سیرت کودک می‌شود. پژوهشگران و داروشناسان در منابع طب و داروشناسی قدیم به این نکات اشاره کرده‌اند و صحت آن توسط دانشمندان معاصر تایید شده است.

پسته و سلامت

از ترکیبات شیمیائی پسته می توان به آمیدون، ساکارز، انواع ویتامین ها از قبیل ویتامین B۱، E، B۶ اشاره کرد. موادی از قبیل منیزیم، پتاسیم، سلنیم، روی و مس، فولاد و آهن و اسید آمینه غیر ضروری آرژینین. چربی های موجود در پسته از نوع غیر اشباع (Unsaturated) و فیتوسترول ها نیز می باشند. به علاوه پسته دارای ترکیباتی است که به طور طبیعی توسط گیاهان تولید می شوند تا گیاهان را در برابر آسیب قارچ ها، ویروس ها و باکتری ها در امان نگه دارند. این گروه از مواد شیمیائی از ابتلا به بیماری های قلب و عروق نیز پیشگیری می کنند. موادی مثل سیانیدین و پروآنتوسیانیدین بتاسیتوسترول گاما توکوفرول لوتئین و کوئرستین جزء گروه کمیال هستند. قسمت خوراکی میوه به علت معطر بودن مصرف Culinary (سر سفره) دارد و به عنوان چاشنی در غذاها و جزئی از تنقلات و آجیل استفاده می شود. در طب سنتی و گیاه درمانی برای پوست پسته مصرف درمانی قائل شده اند.

کنترل دیابت با پسته

محققان دانشگاه تورنتو در کانادا که این مطالعه را انجام داده اند، تاکید کردند: چون مصرف پسته به همراه مواد غذایی حاوی کربوهیدرات بالا مانند نان سفید، جذب کربوهیدرات را پایین می آورد بنابراین مغز این خشکبار می تواند به کنترل دیابت، به ویژه در کشورهایی مانند هند که در حال حاضر ۴۰ میلیون بیمار مبتلا به دیابت دارد کمک کند. این در حالی است که محققان هندی پیش بینی کرده اند؛ شمار مبتلایان به دیابت در این کشور تا سال ۲۰۲۵ به ۸۰ میلیون نفر خواهد رسید.

پسته موثر در کاهش ابتلا به سرطان ریه

ساینس دیلی (Science Daily)، محققان انجمن تحقیقات سرطان آمریکا در کنفرانس اخیر خود اعلام کردند مصرف روزانه مقداری پسته می تواند به کاهش خطر ابتلا به سرطان ریه و دیگر سرطانها کمک کند. به گفته محققان، ویتامین E یکی از ویتامینهایی است که نقش آن در حفاظت بدن در مقابل انواعی از سرطان به اثبات رسیده است. جذب مقدار زیاد گاما توکوفرول که یکی از اشکال ویتامین E است می تواند خطر ابتلا به سرطان ریه را کاهش دهد. به گفته دکتر هراندز از دانشگاه زنان تگزاس: پسته یکی از منابع غنی از گاما توکوفرول است. خوردن مقداری پسته در روز می تواند سبب جذب زیاد این ماده شود. پیش از این، خواص پسته در کاهش کلسترول و تامین آنتی اکسیدان به اثبات رسیده بود. هراندز و همکارانش طی شش هفته با انجام مطالعه ای بالینی متوجه شدند با افزایش مصرف پسته در روز، سطح گاما توکوفرول بدن افزایش می یابد. محققان می گویند مصرف روزانه ۶۸ گرم پسته، بدون تاثیر بر شاخص توده بدن می تواند مانع از ابتلا به سرطان ریه شود.

جایگزین پروتئین گوشت و حبوبات

بعضی محققان عقیده دارند که پروتئین پسته به اندازه ای است که می توان آن را به عنوان جایگزینی برای گوشت و حبوبات دانست. در ضمن عنصر «روی» موجود در آن نیز در رشد سلول ها و بافت های بدن تاثیر به سزایی دارد. وجود کلسیم و آهن در پسته سبب شده که این نوع خشکبار نقش بسیار مهمی در استحکام بخشیدن به استخوان ها و دندان ها و همچنین درمان بیماری هایی چون کم خونی های ناشی از فقر آهن داشته باشد.

باز کردن مجاری کبد

به گفته متخصصان تغذیه؛ پسته حاوی مقدار زیادی پروتئین گیاهی، مواد نشاسته ای غنی و مواد معدنی مهم مانند پتاسیم و منیزیم است که بسیاری از نیازهای بدن را تأمین می کند. علاوه بر این، پسته برای آرامش قلب و آرام کردن اعصاب مفید است و مصرف آن برای باز کردن مجاری کبد توصیه می شود.

پایین آوردن قند خون

متخصصان می گویند: خوردن یک مشت مغز پسته در روز نه تنها یک میان وعده مناسب و خوشمزه است بلکه برای سلامتی نیز مفید است؛ بر اساس نتایج این تحقیق جدید پسته با کاهش روند جذب کربوهیدرات ها در بدن می تواند قند خون را پایین بیاورد.

پسته در آشپزخانه

حلوای پسته

مواد لازم: آرد ۱/۲ و ۱ پیمانه، زعفران خشک کمی، گلاب ۳ قاشق سوپخوری، کره ۱۳۰ گرم، هل ۱ قاشق چایخوری، پودر قند ۳/۴ پیمانه، پودر پسته ۱ پیمانه

طرز تهیه: آرد را کمی تفت دهید تا بوی خامی آن گرفته شود. سپس کره را اضافه کرده وقتی جذب آرد شد پودر قند و زعفران خشک و پودر هل اضافه کنید. هم بزنید تا پودر قند جذب مواد شود. از روی حرارت برداشته و پودر پسته را اضافه کنید. هم بزنید تا مواد مخلوط شوند. گلاب را اضافه کنید. این مواد را در قالب چرب شده باقلوا ریخته، و روی آن را صاف کرده و کمی پسته بریزید. اجازه دهید تا خوب سرد شود. بعد به شکل لوزی برش دهید.

مربای پوست پسته

مواد لازم: پوست پسته تازه ۱ کیلو، شکر ۱ کیلو، هل یا وانیل به قدر لازم، آبلیمو نصف استکان، گلاب در صورت تمایل یک فنجان، خلال پسته ۱ فنجان.

طرز تهیه: پوست پسته را شسته و آن را ۴ بار و هر بار ۲۰ دقیقه می جوشانیم تا تلخی پوست گرفته شود. آن را در آب سرد می ریزیم. یک ساعت بعد آن را صاف می کنیم. شکر را با ۳ لیوان آب و گلاب می جوشانیم تا کمی قوام بیاید. پس از سرد شدن شربت، پوست پسته ها را در شربت می ریزیم و بعد از ۳-۲ ساعت قابلمه را روی حرارت ملایم اجاق قرار می دهیم تا مربا جا بیفتد و شربت قوام بیاید. آبلیمو و خلال پسته را هم اضافه می کنیم و بعد از سه تا چهار جوش ظرف را از روی حرارت برمی داریم و می گذاریم مربا خنک شود.

خورش خلال پسته

مواد لازم: گوشت قیمه مرغ ۱ کیلو، لیمو عمانی ۴ الی ۷ عدد، زرشک سیاه ۲ الی ۳ قاشق غذاخوری، خلال پسته ۴ الی ۵ قاشق غذاخوری، رب گوجه فرنگی ۱ الی ۱/۵ قاشق غذاخوری، پیاز رنده شده ۱ عدد، پیاز سرخ شده ۲ الی ۳ قاشق غذاخوری، زعفران دم کرده به مقدار لازم، روغن و نمک و زردچوبه به میزان لازم، آرد ۱ قاشق.

طرز تهیه: گوشت را با پیاز و آب بپزید یا اول با روغن تفت دهید و بعد بپزید. نمک و زردچوبه و لیمو عمانی به آن اضافه کنید. وقتی گوشت و لیمو عمانی پخته شد. آرد را با روغن تفت دهید و کمی از آب گوشت به آن اضافه کنید. وقتی صاف و یکنواخت شد به غذا اضافه کنید. حرارت را کاملاً کم کنید. رب گوجه فرنگی و پیاز سرخ شده و زعفران را در غذا بریزید و بگذارید به مدت بیست دقیقه بجوشد. در آخر زرشک و خلال پسته اضافه کنید و شعله را خاموش کنید.

پوره خرما و پسته

پوره خرما و پسته به جهت داشتن جو، شیر، خرما و پسته سرشار از مواد مغذی مختلف و به خصوص فیبر است. به همین علت، خوردن آن در صبحانه، غذای کاملی برای یک روز پرمشغله به حساب می آید.

البته می توان آن را به صورت دسر نیز پس از صرف غذا مصرف کرد.

مواد لازم برای ۴ نفر: ۲۵۰ گرم، یا ۲ پیمانه خرمای تازه، ۲۲۵ گرم، یا ۲ پیمانه جو نیم کوب، ۴۷۵ میلی لیتر، یا ۲ پیمانه شیر کم چرب، ۵۰ گرم، یا نصف پیمانه مغز پسته خام (خرد شود)، نمک به اندازه نوک قاشق چای خوری

طرز تهیه: ۱- ابتدا خرماها را با چاقو دونیم کرده و هسته آنها را جدا کنید. سپس آنها را در کاسه ای حاوی آب جوشیده بریزید و ۳۰ دقیقه صبر کنید تا نرم شوند. توجه داشته باشید که آب روی خرماها را بگیرد. پس از برداشتن ۶ قاشق سوپ خوری از همین آب، بقیه آب خرماها را خالی کنید. ۲- پوست خرماها را بکنید و آن ها را با همان مقدار آب کنار گذاشته شده (۶ قاشق سوپ خوری) در غذاساز یا مخلوط کن بریزید و خرماها را به پوره ای نرم تبدیل کنید. ۳- قابلمه ای کوچک آماده کنید. جو نیم کوب را همراه شیر و یک چهارم پیمانه آب و نمک در آن بریزید. قابلمه را روی شعله زیاد اجاق گاز بگذارید تا جوش بیاید. سپس حرارت را کم کنید و برای مدت ۴ تا ۵ دقیقه مرتب هم بزنید تا این مخلوط پخته و گرم ماندن شود. ۴- در پایان این مخلوط کرمی شکل را در کاسه ای بریزید و پس از ریختن پوره خرما روی آن، سطح مخلوط را با پسته خرد شده تزئین کنید.

شرکت آبیاران طلای سبز

دارای رتبه پنجم آب و کشاورزی از سازمان مدیریت برنامه ریزی کشور
طراح و مجری سیستمهای آبیاری تحت فشار با مجوز از دفتر بهبود و توسعه
روشهای آبیاری تحت فشار
طراحی و نصب سیستمهای کنترل مرکزی با کواش اتوماتیک
(Automatic Back Wash) و اتوماتیک دستی
طراحی و اجرای سیستم آبیاری هوشمند با تابلوهای کنترل
طراحی و ساخت تابلوهای تایمردار کنترل زمانی و قابل برنامه ریزی در آبیاری
تحت فشار و ایستگاههای پمپاژ
طراحی و اجرای خطوط انتقال آب و ایستگاههای پمپاژ

نشانی: رفسنجان، میدان امیر کبیر، مجتمع تجاری برج شیشه‌ای،
طبقه همکف، واحد ۱۱۵
تلفکس: ۰۳۹۱۳۲۳۳۸۵۴
همراه: ۰۹۱۳۱۹۱۳۱۰۶ احمد یعقوبی (کارشناس ارشد آبیاری، مدیر عامل)
۰۹۱۳۳۹۱۳۰۶۶ محمدعلی ایرانی (کارشناس آبیاری، رییس هیأت مدیره)
Email: abyaran_talaye_sabz@hotmail.com

ارائه دهنده کلیه خدمات کشاورزی
کارشناسی باغات، مدیریت باغی
توصیه‌های سمپاشی و کودی
تهیه و توزیع کلیه نهاده‌های کشاورزی
(سم و کود)

شرکت تعاونی تولید کشاورزی

سبزواران لاهیجان

نشانی: رفسنجان، لاهیجان
ابتدای بلوار شهید عابدینی

تلفکس: ۰۳۹۱۳۳۶۱۱۲۱ **همراه:** ۰۹۱۰۳۱۳۰۵۲۲

Baradaran Poursalehi

Poursalehi

گرمینال صنایع پسته برادران پور صالحی

تولید کننده پسته و فرآوری پسته و صادرات پسته

کرمان، بزرگراه امام (کمر بنده) زندی، روبروی بلوار شیراز - گرمینال صنایع پسته برادران پور صالحی
تلفکس: ۰۵۰ - ۳۳۵۸۳۳۳۳
همراه: ۰۹۱۳۳۳۳۳۳۳ (مگیر پور صالحی)

E-mail: ar.r.poursalehi@gmail.com

طیس خاتم
شرکت خدماتی آموزش، تحقیقات و خدمات
Tis Khatam
Training, Research & Services

طیس خاتم
شرکت خدماتی آموزش، تحقیقات و خدمات
Tis Khatam
Training, Research & Services

شرکت خدماتی آموزشی تحقیقاتی طیس خاتم

دارای پروانه تایید صلاحیت از سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دامنه عملکرد آزمایشگاه:

اندازه گیری مایکوتوکسین ها در غلات و خشکبار (آفلاتوکسین، اکراتوکسین، زیرانول، داکسی نیوالنون، پاتولین و آفلاتوکسین M1)
اندازه گیری باقیمانده سموم دفع آفات نباتی در کلیه محصولات کشاورزی
اندازه گیری فلزات سنگین در کلیه محصولات کشاورزی

نشانی: زاهدان، خیابان شهید بهشتی، بهشتی ۲۰، ساختمان مهران، طبقه دوم، واحد ۹ و ۱۱

شماره تماس: ۰۵۴۱-۳۲۵۰۳۱۵-۳۲۵۴۲۸۴ شماره فاکس: ۰۵۴۱-۳۲۵۴۲۹۷
e-mail: tiskhatam@yahoo.com

افتخارات شرکت طیس خاتم:

تایید صلاحیت بین المللی ISO/IEC ۱۷۰۲۵ از سال ۸۸ از DAKKS آلمان
پروانه بهره برداری از وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی (معاونت غذا و دارو)
گواهینامه تایید صلاحیت اداره استاندارد
واحد نمونه استان در سال ۱۳۸۸
آزمایشگاه همکار نمونه استان در سال ۱۳۸۹

نشانی: بندرعباس، چهارراه رسالت، روبروی فروشگاه رفاه، کوچه طلوع (زارع)، پلاک ۱

شماره تماس: ۰۷۶۱۶۶۶۱۵۸۲-۶۶۶۷۳۴۷

نمابر: ۰۷۶۱۶۶۶۳۲۷۰

دارای پروانه تایید صلاحیت از سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (معاونت غذا و دارو)

شرکت پارسیان بهینه پایش

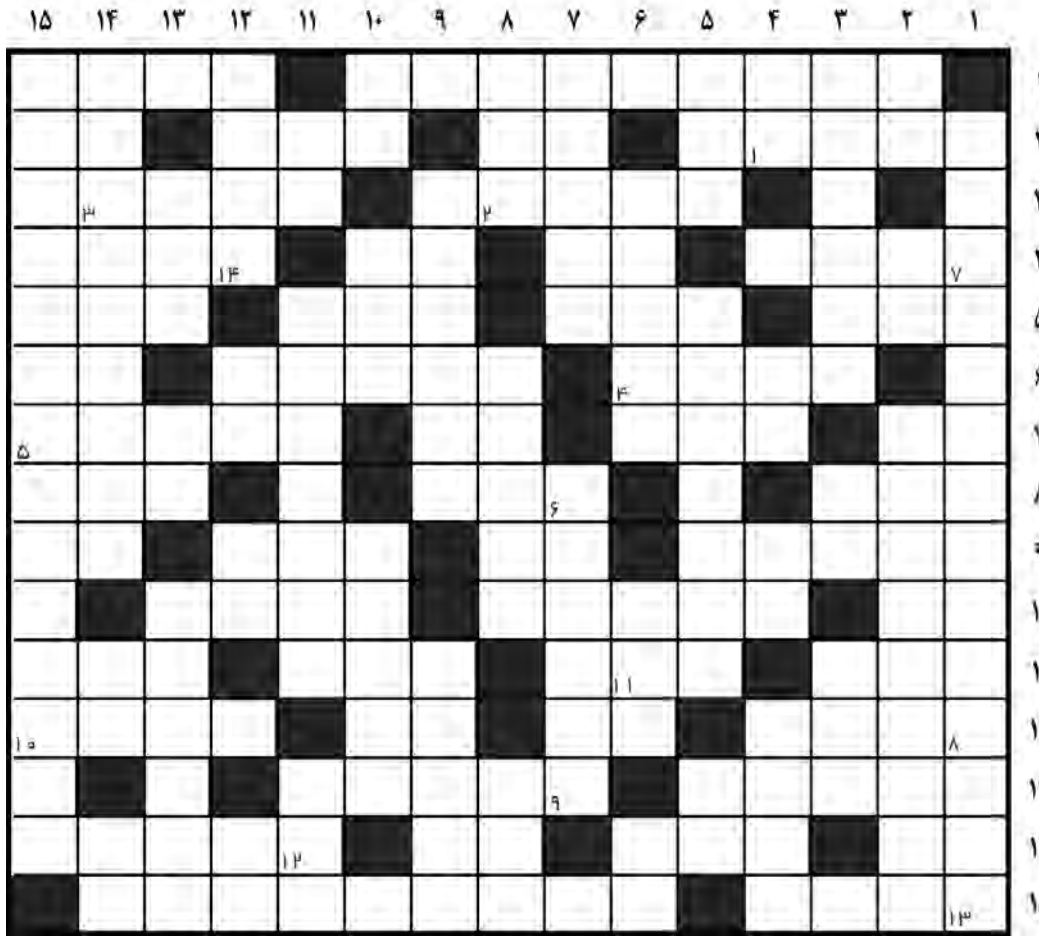

آزمایشگاه کنترل کیفیت

e-mail: sherkat.parsian@yahoo.com

دامنه عملکرد آزمایشگاه: اندازه گیری فلزات سنگین، میکروبیولوژی و شیمی مواد غذایی، آرایشی بهداشتی و خوراک دام و طیور

جدول خندان

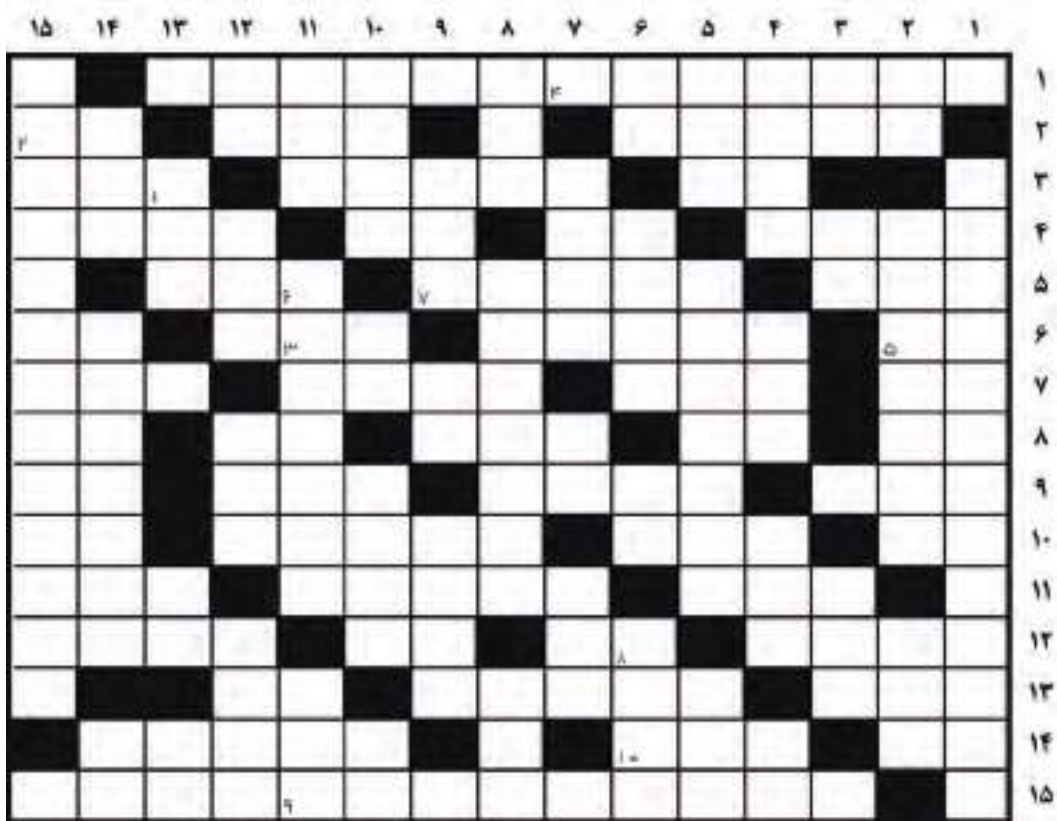
افقی:

- ۱- عالی ترین رکن انجمن پسته ایران - گیاهی علفی معطر و تلخ از خانواده شاهدانه
- ۲- کار پرندگان - تعجب خانمانه - کشتی جنگی - اثر رطوبت
- ۳- میوه مربایی - مربوط به اخلاط چهارگانه بدن انسان
- ۴- مجموع و روی هم رفته - خطاب بیگانه - دوستی - گیاه تازه رسته
- ۵- وسیله ماهی گیری - فرشته - صدای افتادن چیزی - شاعر «سایه عمر»
- ۶- نام رئیس نظمیة دوره مشروطه که در باغ اتابک به ستارخانه حمله برد - شهری در استان اصفهان با آتشکده ای معروف - اگر کامل بود ارزش داشت
- ۷- قدمی مانده تا «سپس» شود - جایز - شامل همه - فیزیكدان انگلیسی کاشف الکترون و برنده نوبل ۱۹۰۶
- ۸- چروک پوست - نوعی شیرینی - دوستان خموش
- ۹- سیاستمدار انگلیسی که در عهدنامه گلستان نقش میانجی را داشت - نام ترکی - ضربه با پا - جواب بی ادبانه
- ۱۰- یکی از نت‌ها - مزه دلچسب - کج و ناراست
- ۱۱- زه کمان - پدر بزرگ - درخت لرزان - آموختنی از لقمان
- ۱۲- لاستیک خودرو - هرگز عرب - آسیب - وا همه و ترس
- ۱۳- برد معروف - کتابی اثر پیر گرنی
- ۱۴- چه وقت؟ - تله و حیوان اهلی - می دهند تار سوا کنند - در سال ۱۳۲۱ هجری قمری، پسته ای درشت و مرغوب گزارش شده است.
- ۱۵- میوه گرمسیری - مسؤول حفظ حقوق و منافع مشروع و قانونی اعضا

عمودی:

- ۱- از مهمترین نمونه های درختان پسته که در فارس به نام بنه شناخته شده است.
  - ۲- تلخ عرب - مایه پیشرفت - صفت هر نوع ماده غذایی که سرشار از این ماده باشد
  - ۳- کارش فروش طلا و جواهرات است - حرص و طمع - دورویی
  - ۴- من و شما - لبالب - تن پرور - ابزار دست نجار و خانم خانه
  - ۵- جوان مجرد - مغز پسته حاوی ۲۰ درصد از این ماده مغذی است - حرف انتخاب
  - ۶- اثری از فدریکو گارسیا لورکا - جاده آهنی - ابر نزدیک زمین
  - ۷- شاعر ایرانی صاحب فیه مافیة - قرارگاه پسته پس از چیدن
  - ۸- شهری در ترکیه و حمام - گذاشتن و قرار دادن - عشق به اولیا
  - ۹- عمل جدا کردن پسته های پوست دار - کشف پر قدرت و مخرب چینی ها
  - ۱۰- از پول های قدرتمند - زنگ کاروان - سگ فضانورد
  - ۱۱- مادر عرب - پسته ای که کشیده نیست - مقابل گرم
  - ۱۲- سوراخ - علامت مفعولی - ماه سرد - حرف خطاب
  - ۱۳- زادگاه ابراهیم خلیل - کافی و بس - دوره ای از تناوب ثمردهی پسته
  - ۱۴- آفتی که فضولات آن ایجاد قارچ ساپروفیت و بیماری فومازین می کند - عدد ورزشی - راه میان بر
  - ۱۵- از کمیسیون های فعال انجمن پسته ایران
- خانه های شماره دار رمز جدول است.

جدول نوروزی

افقی:

- ۱- عبارتی که در ایام عید بسیار شنیده می شود.
- ۲- رسیدن آن را جشن می گیرند- امر به سکوت- دست آورد صابون و آب
- ۳- گندم- شاهکار ماکسیم گورکی- جهت و طرف
- ۴- درخواست برای ماندن- کافی نیست- پهلوان - چون که
- ۵- ناتوان و ضعیف - ارزش داشتن و از صفات خوب انسانی- مرتجع فلزی
- ۶- همان یک است اما به زبان خودمانی - روز ابزار یدکی - لقب اروپایی - "نه اورا" به زبان شاعرانه
- ۷- پایه ساختمان- دیدنی از سپاه- نوعی از کلاه - قله مرتفع رشته کوه زاگرس
- ۸- بند و زندان - قوه ادراک- شماره - پایتخت اروپایی- معاون زندانی هیتلر
- ۹- فرزند عرب- گرمی و اثری از اولین وو- به جا آوردن- نقشه فرنگی
- ۱۰- پیشوندنداری- نوروزی آن تنها ۵ روز آخر سال حکمران است- سرشت و پیشانی- رود اروپایی که مرز میان فرانسه و سوئیس است
- ۱۱- خورشید- درون نیست- حيله و نیرنگ
- ۱۲- مهلت و امان- آفت گندم- زانو ترسان- چهره
- ۱۳- طایفه و قبیله- پشت سرهم - نام کوچک خانم نویسنده انگلیسی صاحب کتاب «جازه نشین و بلدفل هال»
- ۱۴- نفس خسته- خانه زنبور عسل- دریچه و محل نور گیر منزل
- ۱۵- از رسومات پسندیده و زیبای ایام عید و سال نو

عمودی:

- ۱- نوعی پارچه
- ۳- پسوند شباهت- صدمتر مربع- بستنی به دور کمر
- ۴- هم اکنون- عملی در وضو- ابزار زورخانه- چیز
- ۵- بستنی در حمام - تهیه آن به خصوص برای کودکان شادی آور و لذت بخش است- جوانمرد
- ۶- رایحه- سرزمین و وطن- طلا- نماد فراوانی در سفره عید
- ۷- تدارکات و پشتیبانی - قد کشیدن برنج- ساختمان
- ۸- به جامانده از هنرمند- از رسوم زیبا و شادی آور چهارشنبه سوری- امیدواری
- ۹- خانه شعری- مادر عرب- آهسته و بواش
- ۱۰- کاشتن آن در جشن مهرگان نشانه برکت و بارآوری بود- عضوی در صورت- قواعد و هنجارها- پارچه زخم بندی
- ۱۱- نشانه برکت و نعمت و سلامتی هفت سین- سال جدید ایرانی با این ماه زیبا آغاز می شود- زود و سریع
- ۱۲- برگ برنده- خاندان ایرانی که قبل از قاجار بر ایران حکومت می کرد- چراغ آسمان - یکی از سینها و نماد عشق و محبت
- ۱۳- نماد پاکیزگی و سلامت در سفره هفت سین- چه وقت - خدای آفتاب در مهرباستان
- ۱۴- میانه بدن- در آذربایجان «حاجی فیروز» را به این نام می شناسند- خطاب بی ادبانه
- ۱۵- ایرانیان بر این باور بودند که این فرشتگان از روز ۲۶ اسفند تا ۵ فروردین به زمین می آیند و به همین دلیل برای ایشان سفره ای آماده می کردند

خانه های شماره دار رمز جدول است.

- ۱- غذای لذیذ روز اول نوروز که از قدیم در میان ایرانیان خوردن آن رسم بوده
- ۲- شبیه و نظیر - موجود دوست داشتنی سال نو که نماد زندگی و روزی حلال

زمینه‌های بازرسی شرکت روشاک پایا کنترل:

محصولات غذایی و کشاورزی، آرایشی و بهداشتی، شیمیایی، نفت، گاز و پتروشیمی، معدنی، مکانیک، فلز شناسی، مواد اولیه خام دامی و خوراک دام و صادراتی و صادراتی از سراسر دنیا و بازرسی فنی آسانسور

نشانی: تهران، خیابان امیرآباد شمالی، بعد از بیمارستان قلب، نبش خیابان دوم، پلاک ۱۸۳۹، طبقه ۶، واحد ۴۵
تلفکس: ۰۲۱-۸۸۳۳۷۲۶۱ و ۸۸۳۳۷۲۶۳-۰۲۱

سایت: www.roshak.org www.roshakpayacontrol.com

ایمیل: info@roshakpayacontrol.com

شرکت کشاورزی و بازرگانی دهش
عضو انجمن آرایشی ایران

نشانی: دفتر کرمان،
کیلومتر ۵ جاده زرند،
مقابل کارخانه کرمان زمین،
ترمینال فرآوری
پسته دهش

دش

مشاوره گیاه پزشکی در تولید پسته آرایشی، صادرات و واردات

دفتر تهران: ابتدای سهروردی
شمالی، خیابان ابن‌یمن،
خیابان سیبویه شمالی، خیابان
۱۳، پلاک ۱۳
تلفکس: ۰۲۱-۸۸۷۶۱۹۵۲
همراه: ۰۹۱۳۳۴۱۸۹۳۰

اقیانوس آبی؛ تفکر جدید در استراتژی رقابت

استراتژی و نوآوری در روشهای مرسوم، بر خلق ایده در محدوده تعیین شده و ساختار یافته صنایع موجود تمرکز دارد. نوآوری یک پدیده اتفاقی است که توسط تعداد محدودی از افراد درون شرکت، که معمولاً در بخش تحقیق و توسعه فعالیت می کنند، به دست می آید.

ایده اقیانوس آبی ابتدا در سال ۱۹۸۸ توسط پروفیسور هیل در دانشگاه ایالتی میشگان ارائه شد. وی خاطر نشان می سازد که شرکتها برای دستیابی به یک مزیت رقابتی پایدار، باید ترکیبی از استراتژیهای رهبری هزینه و تمایز را به کار برند (Hill, ۱۹۸۸). پروفیسور ریدراسترال و نورداستروم نیز این موضوع را مطرح کرده اند. آنها ادعا می کنند: استراتژی رقابت پذیری ره به جایی نمی برد و شرکتها نیاز به استراتژیهایی دارند که شور و هیجان ایجاد کنند (Nordstrom and Ridderstrale, ۱۹۹۹). این نظریه با استراتژی اقیانوس آبی، از بعضی جهات مانند یکدیگر هستند. برای مثال عوامل رقابت در استراتژی اقیانوس آبی همان تعاریف ابعاد محدود و نامحدود ارایه شده توسط ریدراسترال و نورداستروم بوده است، یا اینکه هر دو به این موضوع تاکید دارند که شرکتها به بازی متفاوت با رقبا نیاز دارند.

در اینجا استراتژی اقیانوس آبی معرفی می شود.

استراتژی اقیانوس آبی رویکرد جدیدی از استراتژی و نوآوری است که هدف آن رشد و عملکرد پایدار شرکت است. برخلاف استراتژی رقابتی که شرکتها به طور معمول سعی می کنند به جای خلق ارزش، در واقع ارزش موجود را تقسیم یا تصاحب کنند. منطق استراتژی جدید بر پایه تعدادی اصول بنیادی است که به دنبال خلق ارزش توأمان برای خریداران محصولات و خدمات و خود شرکت است. با استفاده از این اصول، ابزارها و چارچوبهای طراحی شده، شرکتها قادر خواهند بود نوآوری را به یک

فعالیت تکرار شدنی، نظام مند و فرایندی پیوسته، که همه کارکنان شرکت در آن مشارکت دارند، تبدیل کنند. در واقع نوآوری به درون زندگی کاری افراد شاغل در شرکت آورده می شود و فرهنگی را توسعه می دهد که ظرفیت و مسئولیت همه کارکنان را نشانه می گیرد.

مفهوم رنگ در استراتژی

فضایی که شرکتها و صنایع کنونی در آن حضور دارند، در واقع اقیانوس قرمز را شکل می دهد. در این عرصه، محدوده فعالیت صنایع تعریف شده و پذیرفته شده است، رقبا مشخص و قوانین بازی نیز تعریف شده هستند. شرکتهایی که در این فضا با هم رقابت می کنند، سعی دارند سهم بازار محصولات و خدمات یکدیگر را گرفته، یا در واقع برابری. هرچه فضای رقابت شلوغ تر و ازدحام رقبا بیشتر باشد، سهم بازار کمتر و سوددهی و رشد نیز کمتر خواهد بود. بیشتر محصولات، کالاهای مصرفی هستند یا بخش خاصی از بازار را پوشش می دهند. این رقابت باعث از بین رفتن بسیاری خواهد شد و این اقیانوس را خونین خواهد کرد.

از سوی دیگر، مفهوم جدیدی به نام: اقیانوس آبی وجود دارد. اقیانوس آبی به تمامی صنایع و شرکتهایی گفته می شود که امروزه وجود ندارند؛ بازاری که ناشناخته است و رقبا آن را تسخیر نکرده اند. تقاضا بیشتر از آن چیزی است که بر سر آن جنگی باشد. فرصتهای زیادی برای رشد سریع و سودآور وجود دارند. در این عرصه، رقابت خیلی تعریف شده و معین نیست، زیرا قواعد بازی هنوز تدوین نشده اند.

اقیانوس آبی زمانی ایجاد می شود که یک شرکت ارزشهای همزمان برای خود و مشتریانش ایجاد می کند. نوآوری در محصول (کالا یا خدمات) یا شیوه ارایه این محصولات، موجب خلق ارزش برای بازار می شود. همزمان، فعالیتهایی که دارای ارزش کمتری برای بازار حال و آینده هستند، از گردونه خارج می شوند.

استراتژی اقیانوس آبی در برابر استراتژی رقابتی استراتژی رقابتی یا همان استراتژی اقیانوس قرمز، برای عملکرد برتر و پایدار شرکت لازم است ولی

کافی نیست و شرکتها باید به مسائلی فراتر از رقابت بپردازند؛ مسائلی که برای آنها رشد و سوددهی بیشتر و بقا را به ارمغان بیاورد و این همان مفهوم استراتژی اقیانوس آبی است. استراتژیهای رقابتی فرض را بر این می گذارند که شرایط ساختاری صنایع مختلف معین بوده و این شرکتها چاره ای جز رقابت با یکدیگر ندارند. در این فضای رقابتی، شرکتها سعی دارند با ایجاد مزیت های رقابتی انحصاری خود، یا گاهی حتی با تقلید، بر رقبا فائق آیند و سهم بیشتری از بازار را از آن خود کنند. این همان بازی مجموع صفر (Zero Sum Game) است که در آن یکی برنده و دیگری بازنده خواهد بود.

حرکت از اقیانوس قرمز به اقیانوس آبی

قلمرو فعلی بازار در استراتژی اقیانوس قرمز، به مثابه سرزمین و میدان جنگی است که رقبا برای تصاحب بخشی از آن با یکدیگر به نزاع می پردازند. در این رویکرد مدیریتی، عبارتهایی برگرفته از حوزه نظامی در بخشهای کسب و کار رایج شده اند. پس از جنگ جهانی دوم و پس از دوره ای که تقاضای بازار بر عرضه فزونی داشت به دوره ای رسیدیم که تقاضای بازار کم و عرضه زیادتر شد. این روند معکوس، منجر به رقابت بین شرکتها برای رشد و بقا شده است. فضای رقابتی سختی به وجود آمد و باعث شد استراتژی شرکتها در این دوران بر اساس افزایش سهم بازار و خارج کردن رقبا از گردونه شکل گیرد. این فضا کم و بیش شکل جنگی به خود گرفت که در آن مدیران ارشد شرکتها، همانند فرماندهان ارشد و استراتژیست های نظامی برای کسب اطلاعات به روز و لحظه ای از دشمن (بخوانید رقبا)، تجزیه و تحلیل آنها در اتاق جنگ (بخوانید جلسه هیئت مدیره)، تصمیمهای راهبردی برای شرکت در جهت پیروزی در جنگ و شکست دشمن (بخوانید افزایش رشد و سوددهی شرکت و کسب سهم بازار بیشتر از رقبا) اتخاذ کنند. این جنگها نتیجه ای جز خونریزی و قتل عام ضعیف ترها و خونین شدن اقیانوس قرمز نداشته است.

منبع: اینترنت

- از همه مردم پرهیز گار تر آن کس است که حق را بر نفع و ضرر خویش بگوید.
- اعمال خویش را برای خداوند از روی اخلاص انجام دهید، زیرا خدا فقط کارهائی را می پذیرد که از روی اخلاص برای او انجام گرفته باشد.
- خدای را چنان پرستش کن که گوئی او را می بینی اگر تو او را نمی بینی او تو را می بیند.
- عادل تر از همه مردم کسی است که آنچه برای خود پسندد برای مردم نیز پسندد و آنچه بر خود روا ندارد بر مردم روا ندارد.
- دانشمند تر از همه مردم کسی است که دانش دیگران را به دانش خود بیفزاید.
- پنج چیز را بیش از پنج چیز غنیمت شمار، جوانی پیش از پیری، صحت پیش از بیماری، و ثروت پیش از نیازمندی و فراغت پیش از اشتغال و زندگی پیش از مرگ.
- بهترین صدقه آن است که میان دو کس را اصلاح دهی.
- ایمان شما چون لباسی است که کهنه می شود. از خدا بخواهید که ایمان را در دل شما تازه کند.
- خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد، بخشنده است و بخشش را دوست دارد، پاکیزه است و پاکیزگی را دوست دارد.
- خداوند گوید تا هنگامی که یکی از دوشریک با دیگری خیانت نکند من سومی آنها هستم و همینکه خیانت به میان آمد من از میان آنها می روم.
- از سه خصلت دور باش؛ حسد و حرص و تکبر.
- از دروغ پرهیزید که دروغ با ایمان سازگار نیست.
- هر کس سرپرستی گروهی را بعهده گیرد و در کار آنها به امانت و دلسوزی رفتار نکند رحمت خدا که شامل همه چیز است به او نمی رسد.
- هر که نیکی کرد سود برد و هر که بدی کرد پشیمانی درود.

شرکت پسته سیرجان زمرد

SIRJAN ZOMORROD COMPANY

همراه:

۰۹۱۳-۱۴۵۱۴۹۶

نماینده:

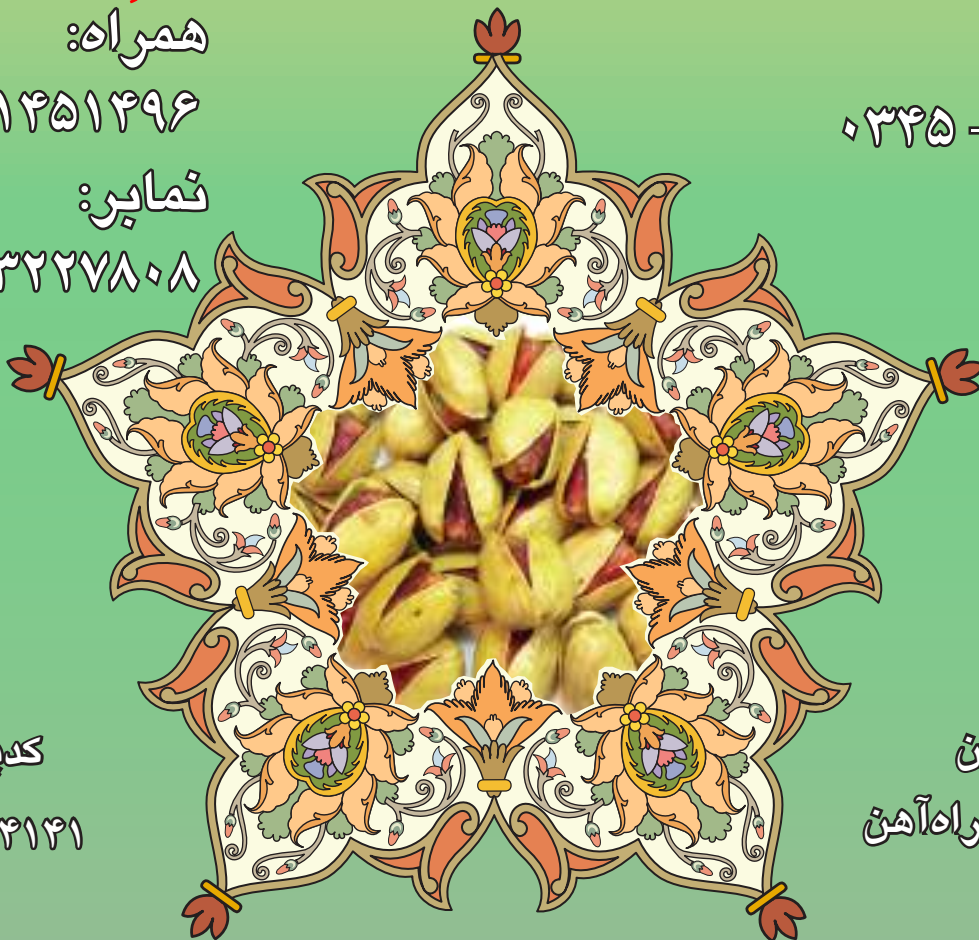
۰۳۴۵-۳۲۲۷۸۰۸

تلفن:

۰۳۴۵ - ۳۲۲۱۱۹۷

۳۲۲۶۶۲۶

۳۲۲۸۳۸۴

کد پستی:

۷۸۱۵۹-۸۴۱۲۱

سیرجان

ابتدای بلوار راه آهن

* ۱۹ سال تجربه در امر خرید و فروش پسته

* استفاده از ماشین آلات سورتینگ و بسته بندی در انبارهای مجهز و همچنین انبارهای مخصوص جهت مکانیک خندان نمودن پسته

* تامین صادرکنندگان محترم با انواع پسته و مغز پسته (به صورت خرید مستقیم از کشاورزان و بدون واسطه)

* کلیه پیشنهادات در امر تجارت و مشارکت در امر صادرات قابل مذاکره می باشد

طرح شراکتی شرکت امین پدیدار

شرکت امین پدیدار از سال ۱۳۷۰ فعالیت خود را در زمینه تولید و صادرات پسته شروع کرده است. صادرات پسته این شرکت بخشی از محل محصولات پسته خانوادگی و بخشی از آن از محل خرید پسته خشک و فرآوری شده از کشاورزان است. همزمان ترمینال ضبط پسته از سال ۱۳۷۱ شروع به کار کرده و اکنون به یکی از بزرگترین ترمینالهای ضبط پسته ایران تبدیل شده است که ظرفیت ضبط ۱۵۰۰۰ تن پسته ترا دارد و در سال ۱۳۸۶ مقدار ۱۲۰۰۰ تن پسته را ضبط کرده است. از سال ۱۳۸۰ شرکت امین پدیدار طرحی را به عنوان طرح خرید شراکتی پسته از کشاورزان شروع کرده است. بر اساس این طرح کشاورزان پسته خود را پس از برداشت از باغ در محل ترمینال تحویل شرکت میدهند و شرکت پس از فرآوری آن و کالتاً از طرف کشاورز پسته را به فروش رسانده و پول آنرا به کشاورزان تحویل میدهد.

این طرح به دو علت به وجود آمده:

- ۱- بالا بردن سرعت فرآوری در ضبط پسته در زمان محدود مهر ماه که این بالا بردن سرعت، باعث کاهش آلودگی پسته میشود.
- ۲- جلوگیری از ضرر و زیان اقتصادی تولید کننده و صادر کننده

از سال ۱۳۷۲ تا ۱۳۷۹ در مهر ماه هر سال (فصل برداشت) به طور آزمایشی این طرح اجرا شد تا اینکه پس از ۷ سال برداشت پسته به جوایهای مطلوب رسیدیم و از سال ۱۳۸۰ اجرای طرح شروع شد. در سال ۱۳۸۰ با ۱۵ مشترک کار خود را شروع کرده ایم و اکنون بیش از ۱۵۰ کشاورز در این طرح شرکت میکنند. هیچگونه تبلیغی برای این طرح انجام نشده و هر کس بوسیله مشترک قبلی به جمع ما اضافه شده است.

خلاصه طرح:

شرکت قیمتی را در ابتدای هر سال به عنوان قیمت پایه اعلام میکند که این قیمت معمولاً ۲۰ درصد از قیمت کف بازار پائینتر است و از ۱۵ آبان ماه هر سال تا ۱۵ تیر ماه سال بعد هر دو ماه یکبار در قالب ۵ قسط پول پایه را به کشاورزان پرداخت میکند. در مرداد ماه هر سال (پایان سال مالی و زراعی) پس از انبار گردانی و محاسبات لازم بقیه قیمت فروش رفته را تا قیمت پایه در قالب قسط ششم در تاریخ ۱۵ مهر ماه به کشاورزان پرداخت میکند.

فواید طرح برای تولید کننده:

- ۱- فروش پسته کشاورز در طول سال و توسط افراد متخصص که با بازارهای ایران و جهان اشراف دارند.
- ۲- اطمینان از فروش پسته و دریافت بموقع پول خود که میتواند برای هزینه آن برنامه ریزی دقیق داشته باشد.
- ۳- کاهش اضطرابهای ناشی از فرآوری پسته و نگهداری آن (امنیتی و سلامت)

دلایل موفق بودن این طرح:

- ۱- اعتماد متقابل بین کشاورزان و مجری طرح
- ۲- شکل گیری طرح بر اساس واقعیتهای موجود به طوریکه در این طرح جای اما و اگرها به حداقل رسیده باشد.
- ۳- پرداخت به موقع اقساط کشاورزان

فواید طرح برای صادر کننده:

- ۱- همیشه حجمی از پسته را در انبار خود برای فروش موجود دارد که بر احوال میتواند با خریداران پسته تجارت خود را انجام دهد و از روزمره گیهای بازار پسته که آفت بزرگی برای تجارت این محصول است بدور میباشد.
- ۲- تامین بخشی از نقدینگی لازم برای خرید پسته
- ۳- درآمد حاصل از ضبط پسته و تامین بخشی از هزینه های شرکت

چیزی که این طرح را کامل میکند:

اگر بتوانیم با تشکیل یک تیم کشاورزی، خدمات باغداری را به مشترکین طرح ارائه دهیم و کنترل پسته از ضبط به باغ انتقال یابد گامی مؤثر در جهت سلامت پسته برداشته ایم.

با برنامه‌های بازدید از:

- * پکن، گوانگجو و استان زینجیانگ،
- * کلکسیون پسته دانشگاه پکن،
- * نمایشگاه مواد غذایی گوانگجو،
- * فروشگاههای بزرگ زنجیره‌ای،
- * باغهای پسته در استان زینجیانگ، * دیوار چین، شهر ممنوعه و دیگر مکان‌های باستانی،
- * برگزاری ملاقاتهای تجاری از جمله ملاقات و برگزاری جلسه با اعضای اتاق بازرگانی
- مواد غذایی چین و مدیران فروشگاههای زنجیره‌ای،
- * و جاذبه‌های توریستی چین.

تور علمی و تفریحی چین

زمان: نیمه اول اردیبهشت ۱۳۹۰
مدت: ۹ شب و ۱۰ روز (سه شب گوانگجو، دو شب ارومچی، ۴ شب پکن)
برای کسب اطلاعات بیشتر و ثبت نام، با دفاتر انجمن در تهران و کرمان به شماره‌های ۰۳۴۱-۲۴۷۷۶۹۱-۲۲۹۶۶۹۲۸-۹، ۰۳۴۱-۲۴۷۷۶۹۱-۲۲۹۶۶۹۲۸-۹ تماس حاصل فرمایید و بادرخواست کتبی خود را به نامبر شماره ۰۲۱-۲۲۹۵۷۹۹۹-۲۲۹۵۷۹۹۹ ارسال نمایید.
امتیاز ویژه برای اعضای پیوسته: ۱۰ درصد تخفیف

ده درصد تخفیف
برای اعضای پیوسته

انجمن پسته ایران
برگزار می‌کند:

سوریه - لبنان

- تور علمی، زیارتی و تفریحی
سوریه - لبنان
با برنامه‌های بازدید از:
- * باغهای پسته سوریه در
  - شهرهای حلب، حماه و مورک،
  - * کارخانجات فرآوری و
  - کارگاههای شیرینی پزی پسته و
  - آشنایی با دانش فنی مربوط،
  - * زیارت اماکن متبرکه،
  - * مناطق باستانی سوریه،
  - * دیدنی‌های لبنان و اقامت در
  - شهر زیبای بیروت،
  - * و جاذبه‌های توریستی دیگر.

انجمن پسته ایران برگزار می‌کند

زمان: نیمه اول خرداد ۱۳۹۰
مدت: ۷ شب و ۸ روز (۲ شب دمشق، ۲ شب حلب، ۳ شب بیروت)
برای کسب اطلاعات بیشتر و ثبت نام، با دفاتر انجمن در تهران و کرمان به شماره‌های ۰۳۴۱-۲۴۷۷۶۹۱-۲۲۹۶۶۹۲۸-۹، ۰۳۴۱-۲۴۷۷۶۹۱-۲۲۹۶۶۹۲۸-۹ تماس حاصل فرمایید و بادرخواست کتبی خود را به نامبر شماره ۰۲۱-۲۲۹۵۷۹۹۹-۲۲۹۵۷۹۹۹ ارسال نمایید.

سبز پیستاک

- بر طرف کننده مشکلات رشدی درختان پسته
- بر طرف کننده سرخسنگدگی درختان پسته
- افزایش تعداد و سطح برگ

SABZ PISTAK

GROWTH PROMOTER ON PISTACHIO TREES

PREVENTOR ON DIE BACK SHOOTS

INCREASING SURFACE AND NUMBER OF LEAVES

تولید شده در شرکت برافرا کشاورزی پارس، مستقر در مرکز رشد و فناوری تخصصی توسعه محصولات پسته کشور، ارس، روستا، میدان پسته و نوپوس، ایستگاه اطلاعات پسته شماره ۲۲، تلفن ۰۲۱-۳۳۳۹۱۰۳۱

مدیانی نو از دنیای
علم و فناوری به کشاورزان
سخت کوش
ایران زمین

SEVEN PISTAK WITH SEVEN MIRACLE EFFECTS

- INCREASING RESITANCE ON STRESS
- INCREASING GROWTH RATE
- INCREASING PHOTOSYNTESIS
- INCREASING FRUIT CROP
- INCREASING LEAF AREA
- INCREASING FRUIT QUALITY
- SAVING FLOWER BUDS FOR NEXT YEAR CROP

سون پیستاک با هفت اثر معجزه آسا

- افزایش مقاومت در برابر استرس
- افزایش رشد سرشاخه ها
- افزایش فتوسنتز
- افزایش محصول
- افزایش سطح برگ
- افزایش صفات کیفی میوه
- حفظ جوانه های گل جهت محصول سال بعد

PROD.: 01-04-2010
EXPIRE: 01-04-2012

روزش در همه درختهای پسته

با ایده های نو می توان هزینه ها را کاهش و عملکرد را افزایش داد

هومیگ پلاس = هزینه کمتر + عملکرد بیشتر

هومیگ پلاس یک کود کامل و مخصوص خاکهای قلیایی
هومیگ پلاس تهیه شده با آخرین فناوری روز دنیا
هومیگ پلاس دارای تاییده معتبر آزمایشگاهی

تهیه شده در شرکت برافرا کشاورزی پارس مستقر در مرکز رشد و فناوری تخصصی پسته